

GOTLANDS LÄN

ÖVERSIKTLIG NATURINVENTERING ORNITOLOGI

LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN

PLANERINGSAVDELNINGEN 1979

Tillhör
Naturvårdsenhetens
bibliotek

1979-04-02

FÖRORD

LÄNSSTYRELSEN 1979-04-02
1979-04-02

Naturvårdslagen trädde i kraft 1965. Bl a för att få beslutsunderlag vid uppföljandet av den lagen har man alltsedan dess framför allt på länsstyrelserna haft ambitionen att utföra länsomfattande inventeringar av värdefull natur. Av resursskäl har inventeringarna under flera år bedrivits sporadiskt inom olika sektorer. Under 1973-74 gavs dock för Gotlands läns del möjlighet att genomföra en länsomfattande översiktlig naturinventering såväl från vetenskaplig synpunkt som med hänsyn till det rörliga friluftslivets intressen. Det samlade materialet har blivit mycket omfångsrikt och har redigerats i fem olika textdelar med separata kartor. De olika delarna är benämnda 1. Geologi, 2. Botanik, 3. Ornitologi, 4. Landskapsbild och 5. Rörligt friluftsliv. Ordningen avspeglar i viss mån en önskvärd utgivningsordning samtidigt som den från ekologisk synpunkt kan kännas naturlig. Dock har hittills endast geologidelen utkommit (augusti 1978) och förhoppningsvis skall nuvarande utgivningstakt kunna hållas även framöver.

Ornitologi-inventeringen genomfördes och sammanställdes 1973-74 av Stig Högström, Visby. Han har även gjort vissa korrigeringar 1978 men däremot har inga faktatillägg gjorts utan inventeringen avspeglar förhållandena 1973-74. Omslagsbild har ritats av Lars Jonsson, Hamra.

Liksom för övriga inventeringsdelar gäller att länsstyrelsen ej på något sätt har tagit ställning till de värderingar och förslag som framförs. Detta och annat innehåll står alltså författarna helt själva för.

Slutligen kan anmärkas att då det inte finns något helt objektivt system att klassificera olika naturområden kan det absoluta värdet av klass I, II respektive III-objekt variera mellan inventeringsdelarna och även inom desamma.

LÄNSSTYRELSEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	sid
3. ORNITOLOGI	1
3.1 INLEDNING	1
3.2 ARBETSMETOD	2
3.2.1 Planeringsfas	2
3.2.2 Fältarbetsfas	2
3.2.3 Sammanställningsfas	3
3.3 GRUNDER FÖR BEDÖMNING OCH KLASSIFICERING AV OBJEKTEN	4
3.3.1 Allmänt	4
3.3.2 Jämförelse med kustinventeringen	4
3.4 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV GOTLANDS LÄGE OCH ORNITOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR, STÖRNINGSKÄNSLIGHET	5
3.4.1 Allmänt	5
3.4.2 Biotoperna och deras störningskänslighet	9
3.4.2.1 Kustlokaler	9
Öar och halvöar	
Kustlokaler i övrigt	
3.4.2.2 Våtmarker	12
Bäckar och åar	
Sjöar och dammar	
Myrar	
3.4.2.3 Övriga lokaler	15
Alvar- och hedmark	
Vildmarksliknande områden	
Löv- och blandskog	
Flygsandfält	
Grustag	
3.5 KOMMENTARER TILL VISSA ANDRA DJURARTERS FÖREKOMST PÅ GOTLAND	17
LITTERATURLISTA OCH ÖVRIGA KÄLLOR	19
OBJEKTSFÖRTECKNING	35
OBJEKTSBESKRIVNINGAR	53-157

3. ORNITOLOGI

Stig Högström

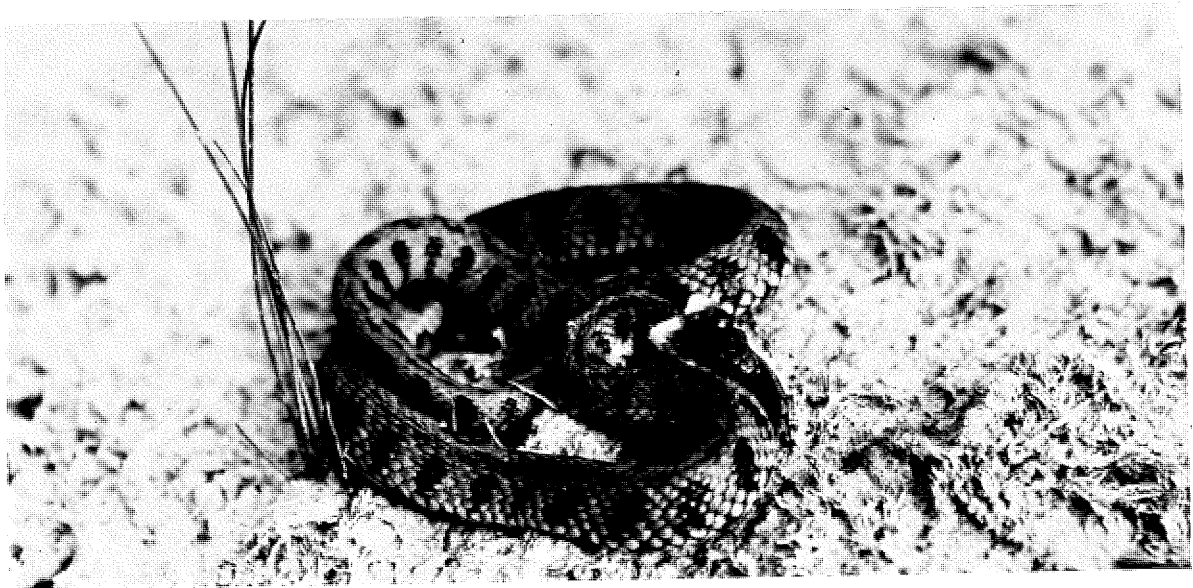
3.1 INLEDNING

Ett speciellt problem vid upprättandet av den ornitologiska delen har varit att göra objektbeskrivningarna så fullständiga som möjligt utan att samtidigt lämna ut sådana detaljuppgifter som kan skada fågellivet, t ex genom upplysning till illegala äggsamlare.

Det är dock i mindre omfattning som uppgifter har uteslutits. Det gäller främst häckande rovfåglar. Jag anser att ett ännu större hot mot värdefulla fågelområden är att de kan utsättas för biotopförstörande exploateringar av olika slag, t ex genom att en myr dikas ut, rika musselbankar i havet schaktas bort, en vildmark görs till fritidsområde eller en gammal skog med kungsörn kalhuggs. Det bästa skyddet mot sådana ingrepp - om områdena inte kan lagligen skyddas som reservat e d - är enligt min mening att öka allmänhetens och myndigheternas naturintresse och naturkunskaper och göra så många värdefulla lokaler som möjligt kända. Samtidigt nedbringas förhoppningsvis de oavsiktliga skadorna som kan förorsakas i oförstånd.

Ett annat problem har varit inventeringens översiktliga karaktär, som endast medgivit att ett urval särskilt skyddsvärda lokaler har kunnat tas med. Det hade varit önskvärt med en heltäckande inventering. Nu kan områden som inte medtagits uppfattas som ornitologiskt betydelselösa och på olika sätt exploateras utan hänsyn till naturvärdena, vilket vore olyckligt för Gotlands i många avseende särpräglade natur. Önskvärdheten av ytterligare inventeringar måste understrykas.

Mitt uppdrag omfattade ornitologisk inventering. Utanför detta uppdrag har jag dessutom tagit med uppgifter för särskilt skyddsvärda arter från andra djurgrupper för att i någon mån täcka den beklagliga luckan. Se vidare under rubriken 3.5.

Storfläckig snok som i Sverige bara påträffats på Gotland. Foto Gösta Håkansson/N.

3.2 A R B E T S M E T O D

Under den korta tid som anslagits till den ornitologiska delen, betydligt kortare än för de andra i naturinventeringen, endast $1\frac{1}{2}$ månads heltidsarbete (i övrigt utfört vid sidan om mitt ordinarie arbete), har arbetet måst koncentreras till skrivbordsarbete. Endast en kortare tid har kunnat anslås till kompletterande fältarbete.

Att använda ordet inventering om föreliggande arbete är således missvisande. En verklig inventering i fält av ett område av Gotlands storlek skulle erfordra minst 25 månaders fältarbete även om man nöjde sig med en mycket översiktlig genomgång med kvadratiska rutor om 5x5 km som enheter (jfr Svensson 1971, 1973).

3.2.1 PLANERINGSFAS

Arbetet med att ta fram de ornitologiskt mest värdefulla lokalerna skedde på två sätt. Dels studerade jag 1973 års detaljerade planeringskarta 1:100 000 och tog fram preliminärt några hundratal lokaler som jag vid ornitologiska studier under åren 1956-1973 funnit särskilt betydelsefulla. Dels gick jag igenom den ornitologiska litteraturen (ca 250 titlar), egna opublicerade anteckningar (ca 8 600 sidor) samt opublicerade uppgifter som jag under årens lopp erhållit från ornitologer m fl från Gotland (ca 80 personer) och från fastlandet (ca 50 personer). Nya objekt framtogs ur detta material.

I detta sammanhang kan det vara på sin plats att något beröra metoden i mitt fältarbete, då mitt eget material utgör tyngdpunkten i inventeringens faktaunderlag. Under en första tioårsperiod gjorde jag yttäckande inventeringar med de 92 socknarna som enheter. Varje socken genomgicks i olika delar vid olika årstider. Som kriterium på att en socken var acceptabelt inventerad hade jag satt 50 påträffade arter för var och en av de 46 inlandssocknarna och 100 arter för kustsocknarna. Sedan ön på detta sätt ytmässigt undersökts utfördes från mitten av 1960-talet särskilda inventeringar för öarna, myrarna och sjöarna. Artspecifika inventeringar har utförts eller pågår för en rad arter, såsom häckande svarthakedopping, grågås, kornknarr, turkduva, drillsnäppa, skrattnås, kattuggla, pilfink, övervintrande storskarv, småskrake, skrattnås m fl. En del av dessa undersökningar har publicerats (Högström 1966a, 1970a, 1971a, Högström & Wiss 1968). Under en rad vintrar har jag organiserat och lett andfågelinventeringar avseende öns hela kust. Resultatet av detta ingår i en internationell kartläggning.

3.2.2 FÄLTARBETSFAS

Av de preliminärt framtagna objekten behövde en del kompletteras genom besök, huvudsakligen för att jag skulle kunna göra riktiga översiktliga biotopbeskrivningar eller för att närmare fastställa

områdenas gränser. Ett antal sådana besök gjordes.

3.2.3 SAMMANSTÄLLNINGSFAS

Den ofantliga mängden av primäruppgifter extraherades ur litteraturen och mina egna anteckningar med angivande av källa. Detta material fördelades därefter på de olika objekten. Under de givna rubrikerna Ornitologisk beskrivning, Motivering, Störningskänslighet, Kommentarer och Källor sammanställdes sedan texten till 211 områden. För 44 kustområden, 55 våtmarksområden och 47 löv- och blandskogsområden gjordes sammanfattande beskrivningar, nämligen 100:01 Diverse våtmarker, 100:02 Diverse kustavsnitt och 100:03 Diverse ängen och andra lövmarker. Det hade varit önskvärt att vart och ett av delobjekten också fått en separat beskrivning, men den korta tiden medgav inte detta. Under rubriken "Anm" har länsstyrelsen vid redigeringen 1978 i några få fall gjort vissa tillägg.

Som framgår av nedanstående tabell har omkring en fjärdedel av objekten hänförs till klass I, en tredjedel till klass II och 42 % till klass III.

Bland objekten i klass I dominerar lokaler vid kusten (öar, halvöar, vikar, kustklippor) med 53 %, vilket visar dessa biotopers stora betydelse på Gotland. Våtmarkerna (sjöar, myrar, åar, bäckar, dammar) omfattar 35 % och övriga lokaler (vildmarksområden, lövängar, hedmark) upptar 14 % av objekten i klass I.

	antal objekt			Summa
	klass I	II	III	
Ö	28	17	1	46
Halvö	8	3	-	11
Havsvik, kustklint	11	11	44	66
Å, bäck	4	5	3	12
Sjö, damm	17	17	11	45
Myrmark	10	45	42	97
Hedmark	2	13	-	15
Vildmarksområde	6	2	-	8
Ängen och andra lövmarker	4	4	47	55
Flygsandsfält	-	1	-	1
Grustag	-	2	-	2
Summa	90	120	148	358

3.3 GRUNDER FÖR BEDÖMNING OCH KLASSIFICERING AV OBJEKTEN

3.3.1 ALLMÄNT

Under tidigare ornitologiska inventeringsuppdrag (naturreservatet Hall-Hangvar för Statens Naturvårdsverk 1971 och myrmarkerna för länsstyrelsen i Gotlands län 1972) har jag försökt att utarbeta en objektiv värderingsmetod. Högsta poäng sattes för sällsynta och utrotningshotade fågelarter o s v.

På grund av den korta tid som stått till mitt förfogande har denna värderingsmetod inte hunnit färdigställas så att den kan presenteras här. Metoden vidareutvecklades dock och har legat till grund för värderingarna när ett objekt hänfördes till en av de tre av länsstyrelsen anbefallda klasserna I, II och III. I en del fall har en lokals värde hamnat på gränsen mellan två klasser. Som regel har jag då valt den lägre klassen och gjort en anmärkning om att jag övervägt en högre klass.

De tre klasserna som har använts har ungefär följande innebörd:
Klass I: Område av mycket högt värde, jämförbart med riksintresse eller internationellt intresse.
Klass II: Område av högt värde, jämförbart med länsintresse och
Klass III: Område av värde, jämförbart med lokalt intresse.

3.3.2 JÄMFÖRELSE MED KUSTINVENTERINGEN

Det var först meningen att föreliggande inventering endast skulle omfatta Gotlands inland. Kusterna har tidigare inventerats i den s k kustinventeringen (Stolt 1971a, 1971b).

Bl a för att en direkt jämförelse mellan föreliggande inventering och kustinventeringen lätt skulle kunna göras framfördes dock önskemål om att även kustlokalerna skulle inarbetas i det övriga materialet. Så har skett, och en avvägning har ägt rum mellan samtliga lokaler på ön. Kustlokalerna har således omklassificerats i enlighet med normerna i 1973 års naturinventering.

Resultatet har blivit en avsiktligt restriktiv klassificering, gjord under förhoppning att lättare få gehör för ett mindre antal objekt av högsta klass.

De båda inventeringarna är dock inte direkt jämförbara. I kustinventeringen är t ex inte hela kusten klassificerad, bl a inte de flesta öarna. I kustinventeringen har kusten indelats i mindre områden, omkring 270 stycken. I föreliggande arbete motsvaras detta av omkring 100 områden färre. Insamlandet av grundmaterialet skiljer sig också åt. I kustinventeringen insamlades det under vår- och sommarmånaderna under åren 1963-1965. Föreliggande inventering bygger på egna observationer från åren 1956-1973 under alla årstider och på en omfattande litteraturgenomgång. Höst- och vinterförhållandena och den historiska aspekten har därför bättre kunnat belysas i 1973 års inventering. De använda klasserna i objektvärderingarna är inte heller direkt jämförbara.

3.4

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV
GOTLANDS LÄGE OCH ORNITOLO-
GISKA FÖRUTSÄTTNINGAR, STÖR-
NINGSKÄNSLIGHET

3.4.1

ALLMÄNT

Skandinavien fågelfauna skiljer sig i sin sammansättning från den europeiska kontinentens i flera avseenden. Klimatiska faktorer t ex medför att fåglarna under den kalla årstiden flyttar från häckningsområdet i norr i större utsträckning än i söder. En annan skillnad är av bl a utbredningshistorisk art. Ett femtiotal fågelarters huvudutbredningsområde sträcker sig fram till södra och östra Östersjö-kusten. Ett tjugotal av dessa arter har inte utbredd sig längre, under det att de övriga förekommer mer eller mindre sporadiskt i Sydsverige. Flera av dessa arter har sin svenska huvudutbredning på Gotland, t ex dvärgmåsar, blåkråkor, lundsångare och halsbandsflugsnappare.

Flera fågelarter har sin svenska huvudutbredning på Gotland, t ex halsbandsflugsnapparen. Foto Staffan Rosvall.

Tillfälliga gäster som förflyger sig ut över Östersjön från sitt egentliga utbredningsområde (s k förlängd flyttning) hamnar oftare på Gotland än i de flesta andra delarna av landet, bl a beroende på den s k ö-effekten. Detta förhållande medför stundom häckningar, ibland av tillfällig karaktär, t ex av stäpphök på Gotland (i Honn-gännaskogen söder om Burgsvik), men det kan också vara en första början på en expansion av artens utbredningsområde mot nordväst.

Exempel på detta i historisk tid utgör skrattnås, dvärgnås, brunand, vigg och en rad andra slättsjöfåglar. Särskilt gynnsamt belägna lokaler t ex Muskmyr vid Hoburgen, har härvidlag utgjort pionjärlokaler i Sverige och i vissa fall i Norden. En sådan expansion är inte enbart historisk utan pågår fortfarande. Nu rör det sig om fågelarter som rosenfink, gräshoppsångare och turturduva. Det är av denna anledning av vikt att det finns en rad skiftande biotoper representerade på ön som presumtiva häckplatser för expanderande fågelarter.

Gotland utgör en viktig länk i en kedja av rastplatser för flyttande fåglar höst och vår genom Asien och Europa, särskilt viktigt för vitkindade gäss. Foto Tommie Jacobsson.

En annan följd av Gotlands geografiska läge mitt i Östersjön är att ön utgör en viktig anhalt för flyttfåglar på våren och hösten. Här har Gotland kanske sin internationellt sett största betydelse, framförallt för vitkindade gäss och arktiska vadare. Det är en internationell strävan att skapa en kedja av skyddade rastplatser för flyttande and- och vadarfåglar. Gotland är en viktig länk, speciellt med tanke på dess isolerade läge i havet. Här finns också lämpliga lokaler som Lausviken, Ugnen, Stockviken och öarna i öster.

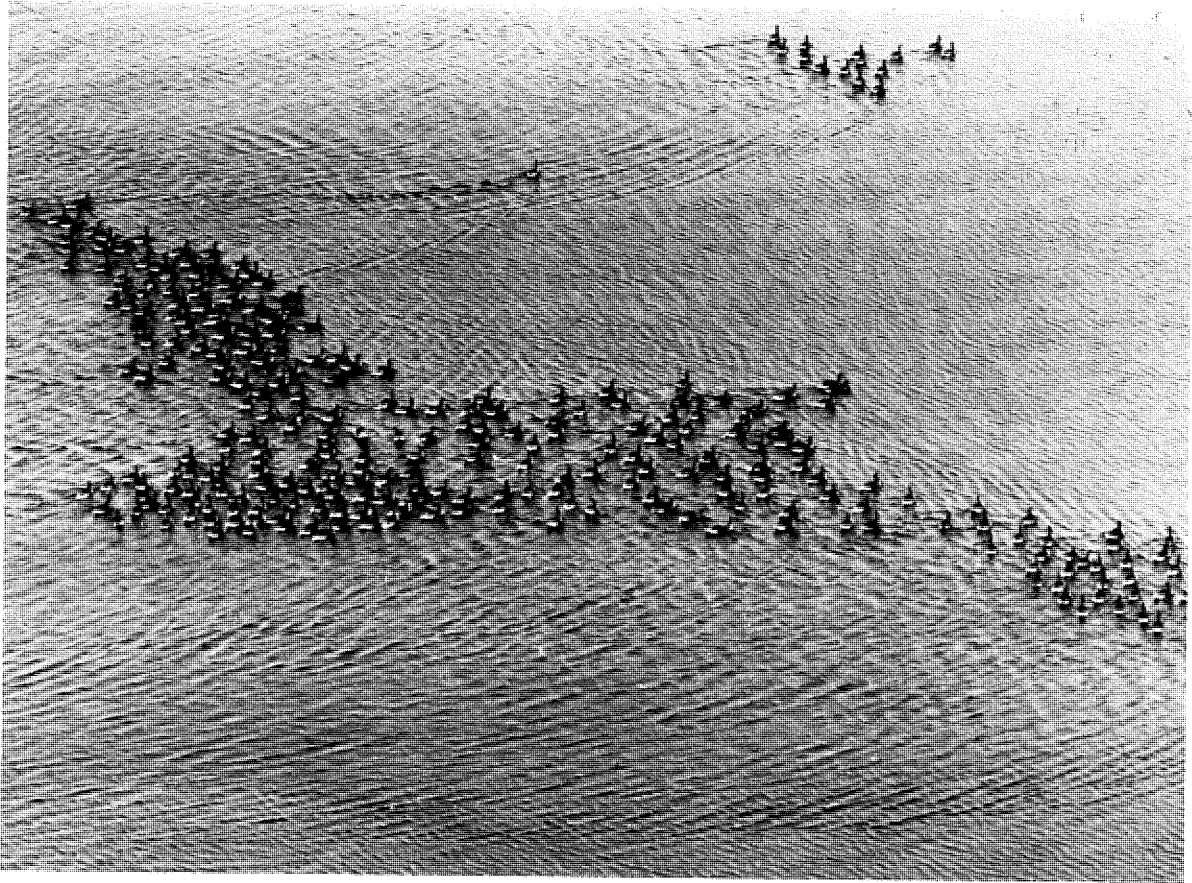
Gotlands maritima läge medför även milda vintrar, vilket inverkar på fågellivet på olika sätt. En rad fågelarter som normalt betraktas som flyttfåglar i Sverige övervintrar här. Detta är av betydelse t ex i fall då den flyttande populationen drabbas av katastrofer under flyttningen i form av förgiftningar eller naturkatastrofer. Det kan i extrema fall vara livsavgörande för arten att det utbildats en icke-flyttande population. Fenomenet är även av stort vetenskapligt intresse. Nordliga fåglar, särskilt andfåglar i stora skaror, övervintrar också i de mestadels isfria gotländska kustvattnen och vid de grunda och näringsrika bankarna kring Fårö.

På vintern övervintrar omkring 30 000 andfåglar i de mestadels isfria vattnen kring Gotlands kuster. Här syns vigg, storskrake, bergand och ejder. Foto Gösta Håkansson/N.

Ytterligare en följd av Gotlands läge är att ön om somrarna har blivit en samlingspunkt för ruggande sjöfågel. Då fåglarna i sin livscykel skall gå igenom det "nålsöga" som en ruggning innebär, med to-

tal flygoförmåga, är det livsviktigt för artens fortsatta bestånd att det finns platser som kan erbjuda skydd och lättillgänglig föda under denna kritiska tid. Sådana platser utgör Salvorev för ejder och Rone holmar för grågäss från hela Östersjöområdet.

Upp till 4 000 grågäss från hela Östersjö-området söker skydd och föda vid speciella platser utefter Gotlands kust under sin sommarruggning. Foto Rolf Beinert.

Förutom det geografiska läget sätter naturligtvis öns natur sin prägel på fågellivet. Detta behandlas i det följande under rubriken 3.4.2. Här skall bara särskilt framhållas öns långa kuststräcka, över 700 kilometer. En annan betydelsefull faktor är öns relativt ringa exploatering och låga folkmängd i jämförelse med andra delar av Syd- och Mellansverige och delar av den europeiska kontinenten. Detta har för fågellivet haft bl a den effekten att en stam av "ödemarksberoende" fågelarter, som örnar, falkar, tranor och korpar, har kunnat etablera sig i avlägsnare skogs- och myrområden av ödemarks-karaktär och där bilda viktiga spridningscentra för dessa ofta utrotningshotade arter.

I kust- och skogsområden av ödemarsskaraktär har fåglar som örnar, falkar, ugglor, tranor och korpar etablerat sig. På bilden ses en korp. Foto Tommie Jacobsson.

3.4.2 BIOTOPERNA OCH DERAS STÖRNINGSKÄNSLIGHET

Som framgår av tabellen under rubriken 3.2.3 fördelar sig de framtagna objekten på 11 olika naturtyper. Dessa kan sammanföras till tre större grupper.

1. Kustlokaler (öar, halvöar, vikar, kustklippor, övrig kust),
2. Våtmarker (bäckar, åar, dammar, sjöar, myrar) och
3. Övriga lokaler (alvar- och hedmarker, vildmarksliknande områden, löv- och blandskogar, flygsandsfält och grustag).

I det följande skall lämnas en översiktlig biotopbeskrivning och beröras störningskänsligheten för varje naturtyp, varvid tonvikten läggs på störningskänsligheten. Biotopbeskrivningar behandlas utförligare i naturinventeringens andra delar.

3.4.2.1 Kustlokaler

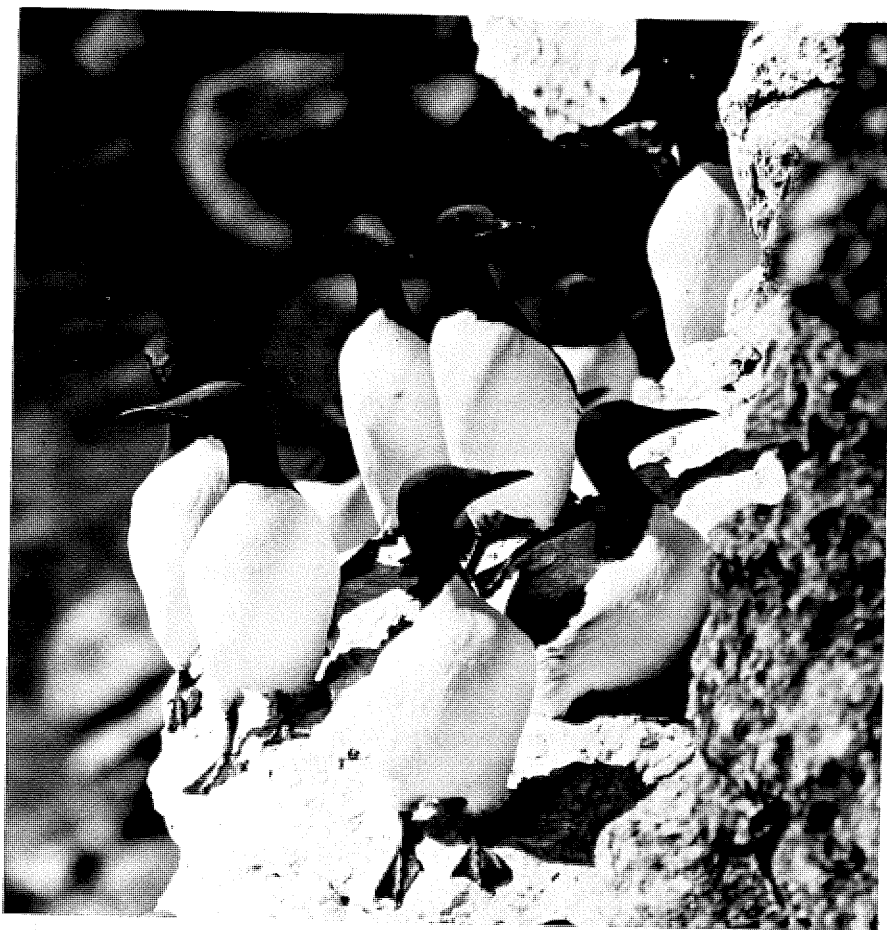
Öar och halvöar

Gotland saknar egentlig skärgård. Endast utanför Slite finns ett tio-

tal öar samlade, i övrigt ligger de utspridda runt ön. Sammanlagt för hela Gotland kan man på den topografiska kartan räkna till 75-80 öar, holmar och skär. Flera av dessa är landfasta större delen av året, t ex Skansudd, Kyrkebingegrund, Fugelskär, Storård och Getorskär. Vid rådande lågvatten tillkommer andra som på kartan endast är markerade som grund. Viktigast ur fågelsynpunkt av dessa är Innerkullen vid Salvorev och grundet söder om Rute Misslauper. De främsta halväarna är Langhammarshammaren, Norsholmen, Närsholmen, Hummelbosholm, Grötlingboud, Faludden och Näsudden.

Gotlands öar kan indelas i fyra huvudgrupper. 1) De höga och branta klippöarna St och L Karlsö (51-66 m ö h), 2) Den stora och skogklädda Gotska Sandön, 3) De låga och mestadels trädlösa holmarna (i regel under 20 m ö h) och 4) De små steniga eller grusiga skären. Av dessa grupper dominerar de låga holmarna till antalet (ett 50-tal). De små skären uppgår till ett 20-tal.

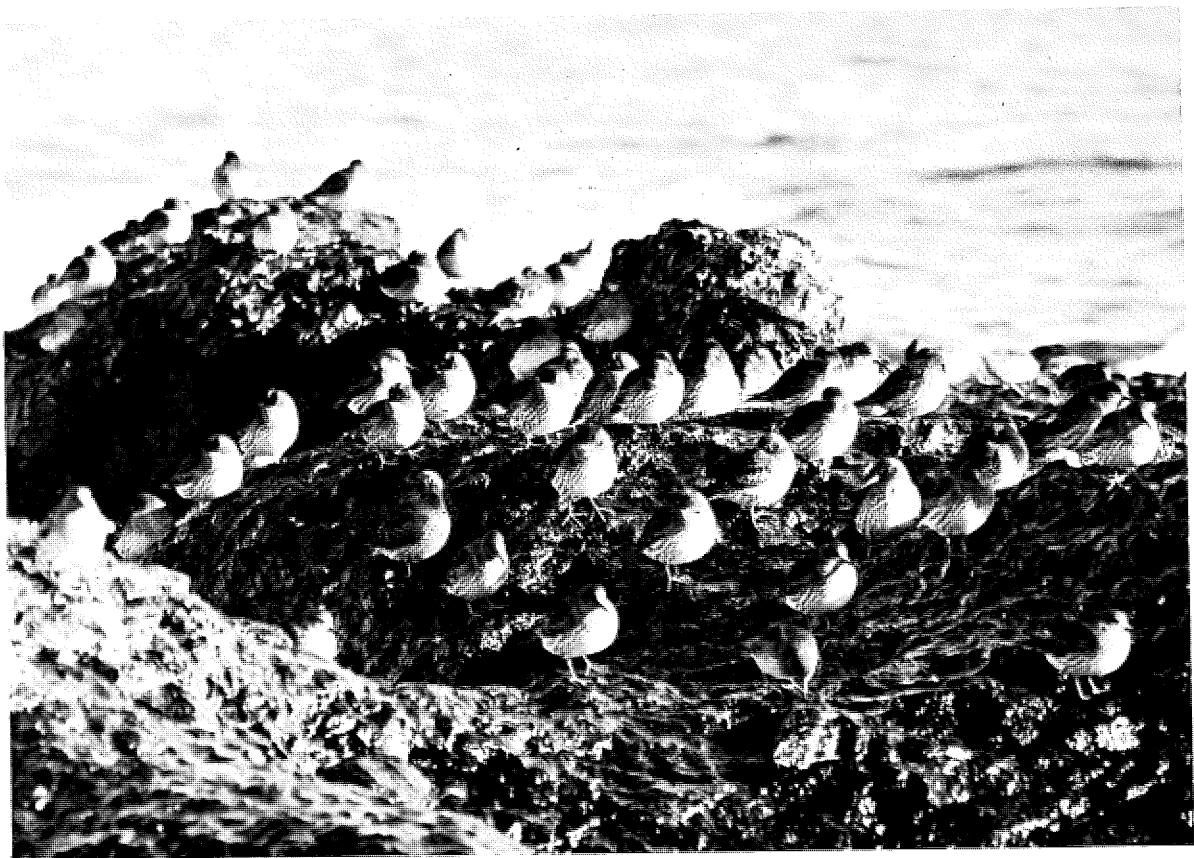
Karlsöarna utgör nog det område på Gotland som är mest välkänt ur ornitologisk synpunkt (se litteraturförteckningarna under objekt 68:01-02). De är båda numera naturreservat, och skötselöreskrifter har utarbetats. Här har vi ett exempel på hur man löst problemet med skyddandet av ett unikt fågelliv, samtidigt som allmänheten i stor utsträckning bereds tillträde till större delarna av öarna. Detta har möjliggjorts genom ingående kännedom om de skyddsvärda fåglarnas biologi och störningskänslighet.

Stora Karlsö är troligen Gotlands mest utforskade fågellokal. Här en av karaktärsfåglarna, sillgrisslorna. Foto Gösta Håkansson/N.

Gotska Sandön är uppbyggd av flygsand med upp till 25 m höga dyner. Ön är skogklädd, huvudsakligen med barrskog, vilket sätter sin prägel på fågellivet, där inslaget av störningskänsliga rovfåglar särskilt skall poängteras. De näringsfattiga strändernas sjöfågelliv är inte särskilt rikt. Sin stora betydelse har ön som flyttfågellokal genom sitt läge i havet som Sveriges mest isolerade ö. Vissa delar, som Bredsandsudden och lövskögen vid St och L Idemoren, är speciellt attraktiva för flyttfåglarna. Störningskänsligheten här är inte särskilt uttalad.

Den stora gruppen av låga gräsklädda holmar utan nämnvärd högre vegetation, dit även halvöarna och den norra delen av den i övrigt skogklädda Furilden kan hänföras, utgör en av de mest skyddsvärda naturtyperna ur ornitologisk synpunkt på Gotland. De olika områdena har i stort sett en likartad fågelsammansättning och störningskänslighet. De är mycket rika häckplatser för änder, gäss, tärnor, måsar och vadare, vilka alla har det gemensamt att de häckar på marken. Störningskänsligheten är därför mycket hög, särskilt i början av häckningen, då t ex grågässen lätt överger boet. Även sedan ungarna kläckts kan häckningsresultatet spolieras vid långvariga störningar genom att ungarna dör av uttorkning i starkt solsken. Enstaka kortare besök medför mindre risker, under förutsättning att försiktighet iakttas, så att inte ungar eller ägg, som ligger dolda i gräs, trampas sönder av de besökande. De ruggande eller rastande gässen har stora krav på samlingsplatser. De har här på Gotland sina enda stora samlingsplatser i Östersjöområdet vid sidan av dem i Estland.

På de yttersta och kalaste av Gotlands 75-80 öar, holmar och skär övervintrar bl a flockar av skärsnäppor. Foto Mats Nilsson.

Den sista gruppen, de små skären, utgör dels häckplatser för tärnor och vidare och dels övervintringsplatser för storskarvar och skär-snäppor. Det största värdet ur rikssynpunkt har de som övervintringsplatser. De mest frekventerade skären bör inte ofredas t ex genom att användas som skjutmål under denna tid. Vid besök överger fåglarna skären, men de återkommer om störningarna inte blir för långvariga eller ofta upprepade.

Kustlokaler i övrigt

En stor del av Gotlands kust består av låga stränder. Om dessa gäller detsamma som om de låga öarna beträffande fågelfaunan och störningskänsligheten, dock inte med så uttalade värden utom på de mest vidsträckta strandområdena.

När det gäller de klippiga stränderna på öns västkust blir förhållandet annorlunda. De skyddsvärda fåglarna, korp och pilgrimsfalk i främsta rummet, häckar här inte på marken utan i klippväggarna. Här kan de allvarligaste störningarna åstadkommas genom att man uppehåller sig på klipporna ovanför bona. Vissa av dessa kustavsnitt utnyttjas också av bl a lärkfalk som jaktplatser, vilket ytterligare ökar deras värde och känslighet för ingrepp.

För en ytterligare uppdelning av stränderna kan hänvisas till B O Stolts analys av artstruktur etc i olika strandtyper (statens planverks rapport nr 9, Gotlandskusten, 1971).

3.4.2.2 Våtmarker

Bäckar och åar

Gotland är fattigt på naturliga vattendrag. Vattenförseln i dessa är i allmänhet anmärkningsvärd, med stora variationer under olika årtider. Som häckplatser är flera av dem av riksintresse genom att den sällsynta kungsfiskaren häckar i strandbrinkarna. Det allvarligaste hotet mot dessa häckplatser är nedsmutsningen av vattendragen. Kungsfiskaren fordrar klart vatten för att se att fiska. Den kan också ta skada av förgiftade bytesdjur. Under vintern utgör många av lokalerna övervintringsplatser för norrifrån kommande strömstarar. Dessa har samma krav som kungsfiskaren på rent vatten. Störningskänsligheten är låg vid normala besök.

Den sällsynta kungsfiskaren häckar i strandbrinkar i flera år och bäckar. Foto Per Smitterberg.

Sjöar och dammar

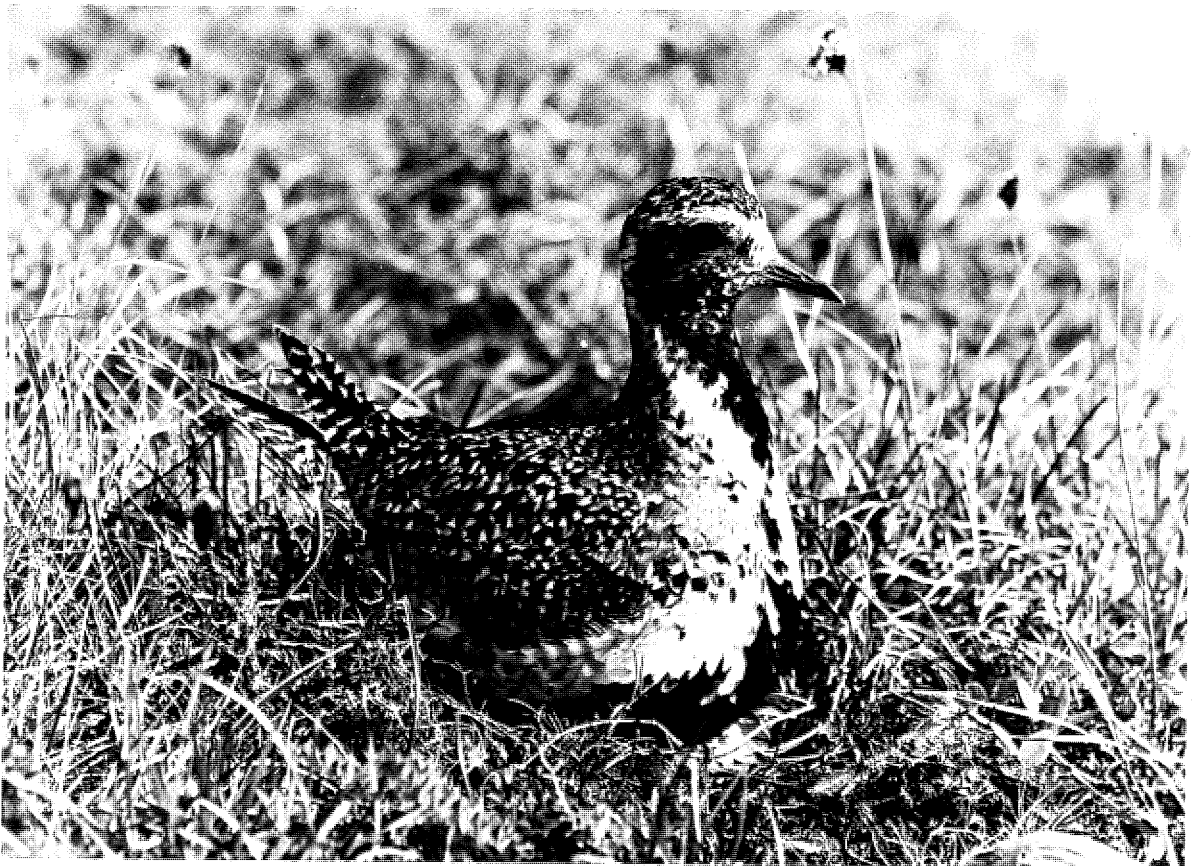
Inom denna grupp kan man urskilja tre huvudgrupper. Den dominerande är de grunda insjöarna, både näringsfattiga och näringsrika. En liten grupp består av de djupa sjöarna. Dessa förekommer endast i Lojstaområdet. Den tredje gruppen består av de konstgjorda dammarna vid tegelbruk, sockerbruk, torvtäkt eller kvarnar. I samtliga grupper utgörs fågelfaunan främst av änder, vadare och måsar, vilka samtliga lägger sina bon på marken kring sjöarna, ute i sjöarnas vassar eller på öar. I allmänhet är det en smal zon kring stränderna som utnyttjas som boplatser, och om inte dessa beträds är störningskänsligheten inte så stor vid besök. Bebyggelse och annan exploatering bör dock inte ske i dess närhet. En buffertzon bör eftersträvas vid varje sjö.

Den fågelintresserade allmänheten kan utan att störa beredas tillfälle att besöka de rika häckplatserna för änder, gäss, tärnor och måsar tack vare fågeltorn. Foto från Stockviken Stig Högström.

Myrar

Myrarna utgör den största gruppen våtmarker och är i denna del av naturinventeringen representerad av nära 100 objekt. Dessa är sammantagna av stor ornitologisk betydelse. I allmänhet är de belägna i obygder och drar till sig kulturskyende fåglar som tranor, grågäss (i strandnära delar) som häckfåglar och olika arter rovfåglar som utnyttjar dessa näringsrika marker som jaktmarker. Myrarna är inte störningskänsliga vid enstaka besök under kortare tid på sommaren, om inte själva myren forceras. På våren är gässen mycket känsliga för störningar. Beträffande bebyggelse, kalhyggen och andra ingrepp gäller samma anspråk på en buffertzoon som beträffande sjöarna.

Ljungpiparen har ett av sina fåtaliga sydliga häckningsområden på Gotland, bl a på hed- och alvarmark på Fårö, Tofta skjutfält och Sudret. Foto Gösta Håkansson/N.

3.4.2.3 Övriga lokaler

Alvar- och hedmark

De utpräglade alvarmarkerna representerar en sällsynt förekommande naturtyp. Här häckar också en av Gotlands mest skyddsvärda fåglar, nämligen den sydliga ljungpiparen. Den bygger sitt bo på marken och är naturligtvis känslig för besök. Genom att den häckar tidigt på våren blir det i allmänhet inte så stora konflikter med det rörliga fri-luftslivet. Varje del av denna areal som uppodlas, vilket fortfarande sker, medför att denna unika häckning tillspilloges på dessa områden.

De utpräglade alvarmarkerna representerar en i landet sällsynt naturtyp, Sundre. Foto Tommie Jacobsson.

Vildmarksliknande områden

På Gotland finns fortfarande större sammanhängande obygdar som, ofta i förening med myrmarker, är tillhåll för mycket skyddsvärda fågelarter, såsom kungsörn. Det största hotet mot dessa fågelarter är exploateringar i form av fritidsbebyggelse, vandringsleder och dikningsföretag. Normalt skogsbruk - om kalhyggarna begränsas och gamla trädbestånd sparas - har inte visat sig vara av avgörande betydelse för örnarnas kvarvaro, även om uppenbara störningar som lett till att de övergivit sina invanda häckplatser har förekommit. Ideliga byten av boträd är en stressande faktor som eventuellt bidragit till dåliga häckningsresultat.

På Gotland finns ännu sammanhängande karga obygdar som hyser en intressant fågelfauna. Hällmarkskog från Filehajdar. Foto Tommie Jacobson.

Löv- och blandskog

Lövskogar som finns kvar är rester av en ursprunglig vegetation och har inslag av en delvis speciell fågelfauna. De är av denna anledning särskilt skyddsvärda. Störningskänsligheten är i allmänhet låg, då fåglarna där huvudsakligen häckar i träd.

Till denna grupp kan också räknas förstagångsskogarna som växt upp

på de utdikade träskan, t ex i Martebomyr. Dessa områden, som tills helt nyligen lämnats åt sig själva, har utvecklat en yppig vegetation med ovanligt rik småfågelfauna.

Flygsandsfält

Denna säregna naturtyp representeras i denna inventeringsdel endast av ett objekt, Ullahau på Fårö. Det ornitologiska värdet har inte bedömts vara av högsta klass sedan dess märkligaste fågelart, fältpiplärkan, numera är utgången, delvis troligen på grund av att området utnyttjats för intensivt för friluftsliv. För fågellivet i övrigt torde störningskänsligheten inte vara så stor.

Grustag

Fågellivet i vissa av dessa artificiella biotoper är särpräglade. Dels är det som boplatser i sandbankarna för backswalor och t o m kungsfiskare och dels är det som boplatser för mindre strandpipare och andra vadare, som delvis undanträngts från sina naturliga biotoper vid stränderna, vilka utnyttjas som badstränder av människorna. I föreliggande inventering har endast medtagits några grustag, men flera skyddsvärda finns. En särskild inventering torde vara påkallad för att kunna rädda några av dessa. Störningskänsligheten vid normala besök torde vara av mindre omfattning.

3.5 K O M M E N T A R T I L L V I S S A A N D R A D J U R A R T E R S F Ö R E K O M S T P Å G O T - L A N D

Ett fåtal lättstuderade och särskilt skyddsvärda andra djurarter än fåglar har jag - utanför uppdraget - medtagit i denna ornitologiska inventering för att i någon mån täcka den zoologiska luckan i naturinventeringen på Gotland 1973.

I objektbeskrivningarna har utöver fåglar berörts djurarter ur klasserna Mammalia (däggdjur), Reptilia (kräldjur), Amphibia (groddjur), Pisces (fiskar), Insecta (insekter) och Annelides (ringmaskar). Den senare avser blodigeln. Däggdjuren avser sälar.

Snok, *Natrix natrix*. Uppträder i avvikande och varierande teckningar på Gotland. Särskilt har en storfläckig variant, närmast lik den i Medelhavsområdet förekommande subsp *gronovianus* LAURENTI varit föremål för intresse och livliga debatter (Nilsson 1860, Curry-Lindahl 1946, 1947, Edelstam 1947a, 1947b, Durango 1953). Den mycket sparsamma förekomsten av denna särpräglade variant måste bedömas ha högt skyddsvärde. Den är känd från Langhammarshammaren (1:03), Ajkesträsk (1:015), Bästeträsk (2:03), Kronoviken (14:07) och Rosendalsmyren (23:03).

Lövgroda, *Hyla arborea*. Arten förekommer i Sverige endast i södra Skåne. Dessutom har den rapporterats från Gotland, från Muskmyr (92:03).

Anmärkning 1978-09-18: I litteraturen angivna fynd av lövgroda från

Gotland, Blekinge och Småland har inte kunnat bestyrkas och är i flera fall uppenbarligen felaktiga enligt I Ahlén 1977 "Faunavård", statens naturvårdsverk. Fyndet från Gotland, anmält vid Muskmyr, lokal 92:03, utgår därför.

Åkergroda, *Rana arvalis*. De stora spelplatserna för groddjur har, troligen som en följd av den starka nedsmutsningen av naturen, blivit allt sällsyntare under de senaste årtiondena, inte bara på Gotland utan i hela landet. Bland spelplatserna på Gotland som ännu finns kvar märks Lindhammarsmyr (55:07), Stormyr (61:03) i Lojsthajd och Smoulvätar (90:06).

Blodigel, *Hirudo medicinalis*. Den nuvarande kända förekomsten på fastlandet uppgår till ett tjugotal lokaler (Forselius 1952). På Gotland har arten uppenbarligen gynnsammare förhållanden. Jag påträffade den under myrinventering 1972 på ungefär lika många lokaler, huvudsakligen i de grunda agmyrarna.

LITTERATURLISTA

Listan upptar titlar som refererats till i beskrivningarna och som följaktligen utgivits före 1973-74. Mycket har naturligtvis publicerats sedan dess och bl a har 1975 bildats Gotlands Ornitologiska Förening vilken utger en periodisk tidskrift, Bläcku, med återkommande sammanställningar av fågelobservationer m m inom länet.

- 1 Adolfsson, G., Flach, B. & Naucmér, C.-A., 1954: Några fågelobservationer från ett besök på Gotland och Stora Karlsö den 27.5 - 7.6. 1954. - FoF 49:257
- 2 Ahlén, I., 1966: Studies on the Distribution and Ecology of the Little Grebe, *Podiceps ruficollis* (PALL.), in Sweden. - VF Suppl.4:1-45
- 3 Andersson, F., 1958: Fågelobservationer från Gotland 1956. - VF 17:154-156
- 4 Berg, B., 1919: Om grågåsen på Rone holmar. I: Sällsynta fåglar, samling 2, sid 243
- 5 Berggren, S., 1955: Tre fynd av svartpannad törnskata (*Lanius minor*) i Sverige. - VF 14:264
- 6 Beste, B., De Geer, J. & Flach, B., 1958: Fågelobservationer på Stora Karlsö under april - juni 1958. - FoF 53:222
- 7 Billberg, G., 1809: Utkast till en Fauna Gottlandica. - Kongl.Vet.-akad. Nya Handl.
- 8 Björvall, A., 1964: Några fågeliakttagelser på Gotland 1961-62. VF 23:77
- 9 Björvall, A. & Samuelsson, A., 1970: Studier över de vitkindade gäsens betningar på Gotland. - Zool. Revy 32(1):26-33
- 10 Bladh, S. & Lilja, N., 1965: Fågelobservationer på Gotland våren 1963. VF 24:63-65
- 11 Bollvik, R., 1933: Rödspoven, *Limosa limosa*, på Gotland. - FoF 28:91
- 12 - 1934: Rödspoven på Gotland. - FoF 29:235
- 13 Borg, K., 1933: Ornitologiskt från en Gotlandsresa. - FoF 28:241-254
- 14 Broberg, L., 1971: Rördrommen *Botaurus stellaris* i Sverige 1969.- VF 30:91-98
- 15 Bäckman, R. & Larsson, L., 1958: Smärre meddelanden. - VF 17:165
- 16 Cedergren, A., 1962: Blåkindad biätare (*Merops superciliosus*) för första gången påträffad i Sverige. -VF 21:1-4
- 17 - 1973: Gotlands träsk - snart ett minne blott. - Sveriges Natur 64:259-261

- 18 Curry-Lindahl, K., 1946: De gotländska vattensnokarna. En preliminär översikt. - FoF 41:37
- 19 - 1947: Om de gotländska vattensnokarna. - Svensk Faunistisk Revy, s 85
- 20 - 1959: Våra fåglar i Norden. Stockholm
- 21 - 1966: Fågelår på Fårö. I: STF:s årsskrift 1966. Stockholm
- 22 Dahlbeck, N., 1950: Nygårdsmyr räddad. - Sveriges Natur 41:56-57
- 23 - 1972: Naturen och vi. - Radioprogram (P1) den 26 mars 1972
- 24 Delje, G., 1956: Dvärguv på Fårö. - VF 15:186
- 25 Dixelius, O., 1954: Tre fynd av svartpannad törnskata i Sverige. - VF 13:268-269
- 26 Durango, S., 1935: Bidrag till kännedomen om fågelfaunan i Lau, Gotland. - FoF 30:111
- 27 - 1938a: Fågellivet på Fårön. - FoF 33:145-164, 193-212
- 28 - 1938b: Nytt fågelskyddsområde på Fårön. - Sveriges Natur 29:115
- 29 - 1940a: Om häckningsparasitiska tendenser hos några andfåglar. - FoF 35:116
- 30 - 1940b: Något om mås- och tärnsamhällenas betydelse för andra fågelarter under häckningstiden. - Populär Biologisk Revy 2:11-13
- 31 - 1941: Fårön de sällsynta fåglarnas ö. - Bygd och Natur, sid 16
- 32 - 1944: Fågellivet på Fårön. - FoF 39:125-137, 155-164
- 33 - 1946: Blåkråkan (*Coracias g. garrulus*) i Sverige. - VF 5:145
- 34 - 1949: Blåkråkan (*Coracias g. garrulus* L.) i Sverige. Svensk Faunistisk Revy 11:14
- 35 - 1953: Besök på Fårö. Stockholm
- 36 - 1955: Vitnäbbad islom iakttagen utanför Fårö. - FoF 50:225
- 37 Edelstam, G., 1944: Havstrut eller vittrut. - FoF 39:99
- 38 - 1947a: Till diskussionen om gotlandssnokarnas särprägel. - Svensk Faunistisk Revy 9:25
- 39 - 1947b: Om de gotländska vattensnokarna. - Svensk Faunistisk Revy 9:87
- 40 Eisen, G. & Stuxberg, A., 1868: Bidrag till kännedom om Gotska Sandön. Öfversigt af Kongl. Vet.Akad.förh. sid 353

- 41 Ekman, S., 1922: Djurvärldens utbredningshistoria på den skandinaviska halvön. Stockholm
- 42 Enemar, A., 1959: Bruna kärrhöken (*Circus aeruginosus*) i Sverige år 1958. - VF 18:42-49
- 43 Engquist, S., 1963: Sen häckning av kungsfiskare (*Alcedo atthis*) på Gotland. - VF 22:297
- 44 Eriksson, S-O., 1962: Smärre meddelanden. - VF 21:321
- 45 Eriksson, S-O., Staav, R. & Lindgren, P-O., 1961: Smärre meddelanden. - VF 20:72
- 46 Fagerlind, T., & Geijer, B., 1954: Aftonfalk (*Falco vespertinus*) på Fårön och Gotland. - VF 13:268
- 47 Fahlström, I. & Rydén, O., 1960: Smärre meddelanden. - VF 19:179
- 48 Flach, B., 1952: Besök på Vestergarns Utholme, Gotland, den 2.6.1952. - FoF 47:250
- 49 - 1953a: Översikt av Stora Karlsös fågelfauna. - FoF 48:28-92, 116-139
- 50 - 1953b: Liten flugsnappare (*Muscicapa p. parva*) på Gotland. - FoF 48:258
- 51 - 1957: Från Stora Karlsö. - VF 16:112
- 52 - 1960: Några fågelobservationer på Stora Karlsö under 1959. - FoF 55:14
- 53 Flach, B. & von Schultz, R., 1958: Stora Karlsös fågelfauna under 1957. - FoF 53:9
- 54 Forselius, S., 1952: Blodigelns (*Hirudo medicinalis*) i Norden. - Svensk Faunistisk Revy. 3:67-79
- 55 Geer, de, J. Flach, B., 1957: Från ett besök vid en vik på östra Gotland. - FoF 52:214-215
- 56 - 1961: Fågelobservationer vid Stora Karlsö. - FoF 56:221
- 57 Gerell, R., 1959: Rödhuvad törnskata (*Lanius senator*) på Stora Karlsö. - VF 18:227
- 58 Gislén, T. & Kauri, H., 1959: Zoogeography of the Swedish Amphibians and Reptiles. Uppsala
- 59 Gooders, J., 1970: Where to watch birds in Britain and Europe. London
- 60 GNF, 1971: Angående ifrågasatt sand- och grustäkt vid Salvorev och Askugrunn utanför Fårö, Gotlands län. - Skrivelse 12.5.71 till SNV
- 61 Gustafsson, G., 1957: Smärre meddelanden. - VF 16:312

- 62 Gustavsson, H., 1918-1940: Gotländsk ordbok. Del I. Uppsala, sid 285
- 63 Haftorn, S., 1971: Norges Fugler. Trondhjem
- 64 Haglund, B., 1944: De vitkindade. - Svensk Jakt, sid 183
- 65 Hanström, B., 1939: Åter en ny häckplats för kentska tärnan. - FoF 34:193
- 66 - 1948: En höstlig blixervisit på Gotska Sandön. - FoF 43:60
- 67 Hasselgren, H., 1909: Gottlands fåglar. 2:a uppl. Uppsala
- 68 Hedgren, S., 1973: Ökennattskärre Caprimulgus aegyptius anträffad i Sverige. - VF 32:34-39
- 69 Hedin, J O., Johansson, K., Källström, K. & Lettstrand, G., 1969: Vårsträck av arktiska vadare och prutgås vid Gotska Sandön 28 maj - 2 juni 1968. - VF 28:45-46
- 70 Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J., 1972: Fåglar i Europa, Nordafrika och Mellersta Östern. Uppsala & Köpenhamn
- 71 Hjernqvist, B., 1973: Inventering av Lilla Karlsö 1973. I manuskript
- 72 Holm, S. & Hedin, C. 1945: Sjöfågelproblem. Ejdertillgången vid ostkusten. - Svensk Jakt, sid 132
- 73 Holmbring, J-Å., 1973: Trastsångaren Acrocephalus arundinaceus i Sverige 1971 och dess tidigare förekomst i landet. - VF 32:23
- 74 Holtz, L., 1866: Brutvögel der Insel Gottland. Canabis Journal für Ornithologie, sid 289, 361
- 75 - 1868: Die Insel Gottska Sandö. Canabis Journ.f. Orn. sid 145
- 76 - 1870: Die Insel Gottland und ihre Vogelwelt. - Mitteilungen aus dem naturwissenschaftlichen Vereine von Neu-Vorpommern und Rügen. Berlin, s 23
- 77 Horn, R., 1883: Jagtförhållandena å Gotland i äldre och nyare tider. - Svenska Jägarförbundets Nya Tidskrift, sid 1, 77
- 78 Håkansson, G., 1939a: Havstrutkolonierna på Lilla Karlsö - Sveriges största. - Svensk Faunistisk Revy, sid 1
- 79 - 1939b: Bland sillmåsar på Lilla Karlsö. - Naturen och vi, nr 8, sid 24
- 80 - 1946: Fåglar vid Skansudden. I: Naturen på Gotland. Göteborg, s 67
- 81 - 1948a: Strandhugg på Gräsholmen. - Svensk Faunistisk Revy, s 28
- 82 - 1948b: En färd till Killinge myr. - Sveriges Natur, sid 23-28
- 83 - 1952: Något om Martebomyren och dess fågelliv. - Svensk Faunistisk Revy, sid 109-116

- 84 - 1954: Nya häckfåglar på Gotland 1953. - Svensk Faunistisk Revy,
sid 34
- 85 Håkansson, G. & Högström, S., 1965: Kungsörn (*Aquila chrysaetos*)
häckande på Gotland 1963. - VF 24:56-59
- 86 Högström, S., 1960: Rosenstare (*Pastor roseus*) och andra vinterfynd
på Gotland 1958-59. - VF 19:335-336
- 87 - 1961a: Vitvingad tärna (*Chlidonias leucoptera*) vid Gothems Stor-
sund, Gotland. - VF 20:69
- 88 - 1961b: Fågeliakttagelser från Gotland. - VF 20:342
- 89 - 1962a: Vinterfågelobservationer från Gotland, särskilt från år 1960
-1961. - VF 21:50-52
- 90 - 1962b: Några iakttagelser rörande skrakars och gravänders beteende
mot främmande ungar. - VF 21:133
- 91 - 1962c: Strömstarrar (*Cinclus cinclus*) på Gotland vintern 1959-60. -
VF 21:135-136
- 92 - 1962d: Smärre meddelanden. - VF 21:228
- 93 - 1962e: Stor flock myrspov på Gotland våren 1962. - FoF 57:274-275
- 94 - 1963a: Insträckande flyttfåglar observerade under snöstorm på Got-
lands västkust. - VF 22:73-74
- 95 - 1963b: Fågelobservationer från Gotland 1961. - VF 22:203-205
- 96 - 1964: Vinterfåglar i Visby 1961-1962. - VF 23:76-77
- 97 - 1965: Häckning av ängshök (*Circus pygargus*) på Gotland 1964. -
VF 24:274-275
- 98 - 1966a: Inventering av antalet storskarvar på Gotland vintern 1964/65.
- FoF 61:13-23
- 99 - 1966b: Dvärgrördrom (*Ixobrychus minutus*), rödhuvad dykand (*Netta*
rufina) och fjällabb (*Stercorarius longicaudus*) för första gången
iakttagna på Gotland jämte andra fågelobservationer, huvudsakligen
från 1965. - VF 25:348-351
- 100 - 1967: Angående dikningsföretag i Nygårdsmyr, Kräklingbo socken,
Gotlands län, sommaren 1967. - PM till GNF 12 oktober 1967.
- 101 - 1968: Turkduva (*Streptopelia decaocto*) för första gången häckande
på Gotland jämte andra fågelobservationer, huvudsakligen från 1966
eller 1967. - VF 27:249-255
- 102 - 1969: Fågelrapporter. Gotland 1968. - VF 28:150-154
- 103 - 1970a: Svarthakedopping *Podiceps auritus* på Gotland. - VF 29:60-66

- 104 - 1970b: Fågelrapporter. Gotland 1969. - VF 29:314-315
- 105 - 1971a: Ett försök att fastställa storleken av den häckande stammen grågäss, Anser anser, på Gotland. - VF 30:201
- 106 - 1971b: Fågelrapporter. Gotland 1970. - VF 30:210-212
- 107 - 1972a: PM angående Träskmyr, Hangvar/Lärbro socknar, Gotlands län.
- Skrivelse 16 januari 1972 till GNF
- 108 - 1972b: PM angående Stora och Lilla Yxneträsk, Lokrume socken, Gotlands län. - Skrivelse 28 mars 1972 till SNV
- 109 - 1972c: Ornitologisk inventering av naturreservatet Hall-Hangvar på norra Gotland våren och sommaren 1971. - Utredning för SNV
- 110 - 1973a: Översiktlig ornitologisk inventering av Gotlands myrar. - Utredning för länsstyrelsen i Gotlands län
- 111 - 1973b: Fågelrapporter. Gotland 1971. - VF 32:75-76
- 112 Högström, S. & Wiss, L-E., 1968: Mindre sångsvanens (Cygnus columbianus bewickii YARRELL) förekomst i Sverige jämte något om artens sträck i Östersjöområdet. - VF 27:14-42
- 113 Höjer, J., 1967: Gotska Sandöns fågelfauna. - FoF 62:149-222
- 114 Höjer, J. & Norbeck, J., 1957: Från Gotska Sandön våren 1956. - VF 16:135
- 115 Hörling, G., 1954: Skärfläcka (Recurvirostra avosetta) häckande på Fårön. - VF 13:268
- 116 - 1955: Strömstarar (Cinclus cinclus) på Gotland. - VF 14:186
- 117 Jansson, K., 1935: Iakttagelser från Gotska Sandöns fågelvärld från mitten av augusti till mitten av december 1933 och 1934. - FoF 30:55
- 118 - 1937: Om fågellivet på Gotska Sandön under olika årstider. - Sveriges Natur, sid 28
- 119 - 1943: Blåkråka på Gotska Sandön. - FoF 28:181
- 120 - 1946: Iakttagelser av ringtrast å Gotska Sandön. - FoF 41:231
- 121 - 1961: Lina myrs fågelliv 1947-1960. - VF 20:193-211
- 122 Johansson, K., 1910: Flamingo skjuten på Gotland. - FoF 5:185
- 123 Johansson, V., 1935: Från fårens och fåglarnas ö. Ornitologiska iakttagelser på Lilla Karlsö sommaren 1934. - FoF 30:31
- 124 - 1938a: Fardume träsk - en fridlyst fågelsjö. - Sveriges Natur, s 93
- 125 - 1938b: Den förblödda fågelmyren som fick liv igen. - Naturen och vi, s 18

- 126 - 1940a: Utholmen - de tusen ejdrarnas ö. - Svensk Jakt, s 195
- 127 - 1940b: Strandhugg på Rone holmar. - Svensk Jakt, s 293
- 128 - 1941: Lilla Karlsö - de stora trutarnas land. - Svensk Jakt, s 243
- 129 - 1943: Förnyad fridlysning av Fardume träsk. - Sveriges Natur, s 119
- 130 Jägerskiöld, L A & Kolthoff, G., 1926: Nordens fåglar. 2:a uppl.
Stockholm
- 131 Kauri, H., 1951: Om lövgrodans förekomst på Gotland. - FoF 46:244
- 132 Kinberg, J G H., 1883: Svenska Foglarna. Band 2. Stockholm
- 133 - 1885: Svenska Foglarna. Band 3. Stockholm
- 134 - 1886: Svenska Foglarna. Band 4. Stockholm
- 135 Kolmodin, G., 1909: Fågelnotiser. - FoF 2:75
- 136 Kolmodin, L., 1871: Öfversigt af Gottlands foglar. Visby
- 137 Kolthoff, G., 1899: Ett par dagar på Gotland. I: Djurens liv.
I. Stockholm, sid 313
- 138 Kumari, E., 1971: Passage of the Barnacle Goose through the Baltic
area. - Wildfowl, sid 35-43
- 139 Källander, H., 1970: Förekomsten av gräshoppsångare, Locustella
naevia, i Sverige 1968. - VF 29:6-10
- 140 Källander, H. & Sondell, J., 1957: Smärre meddelanden. - VF 16:310
- 141 Larsson, B., 1964: Fågelobservationer på Gotland 1962. - VF 23:79-81
- 142 Larsson, G., 1946: Från Gothemshammar till Skarnviken. I: Natur på
Gotland. Göteborg, sid 80
- 143 Larsson, N. & Svärdsson, G., 1936: Svarttärnan försvinner definitivt
från Gotland? - FoF 31:187-188
- 144 Lennerstedt, I., 1963: Vinterobservationer av vadare i Sverige. -
VF 22:131-144
- 145 Lindén, O., 1969: Fågelinventering på Lilla Karlsö 1968. Stencil
- 146 Lindquist, E., 1955: Stäpphök (Circus macrourus) häckande på Gotland
1952. - VF 14:123-124
- 147 Lindström, G., 1868: Om Gotlands nutida mollusker. Visby
- 148 - 1894: Gottlands fiskfauna. Visby
- 149 Lindvall, B., 1936: Gotlands Skarpskytte- och Jägargille 1836-1936.
Minnesskrift. Visby

- 150 Linné, Carl von, 1745: Öländska och Gothländska resa. Stockholm och Uppsala
- 151 Linnman, N., 1964: Hussvalorna på Stora Karlsö. - FoF 59:58-61
- 152 Lovén, N. H., 1918: En resedagbok under en färd till Gotland år 1824. - Sydsvenska Dagbladet Snällposten
- 153 Lundberg, S., 1955a: Lundsångaren (*Phylloscopus trochiloides*) på Stora Karlsö. - VF 14:48
- 154 - 1955b: Smalnäbbad nötkråka (*Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*) häckande på Gotska Sandön 1955. - VF 14:166
- 155 - 1956: Smärre meddelanden. - VF 15:137
- 156 - 1965: Smärre meddelanden. - VF 24:68
- 157 Lundberg, S., Höjer, J. & Norbeck, J., 1954: Invasion av lundsångare (*Phylloscopus trochiloides*) på Gotska Sandön 1954. - VF 13:240
- 158 Lundevall, C-F., 1941: *Locustella lanceolata* (TEMM.), en för vårt land ny fågelart. - FoF 36:222
- 159 Lundin, L., 1950: Ängshöken (*Circus pygargus*) på Gotland. - VF 9:213
- 160 Lundqvist, C., 1963: Fågeliakttagelser på Gotland under 1961. - VF 22:203
- 161 Lundqvist, G., 1933: Myrmarker och träsk. I: SGU, ser Aa, Nr 171
- 162 - 1940: Sjösediment från Gotland. SGU, Ser C, Nr 434
- 163 Lönnberg, E., 1922: Kungsörnstillgången i Sverige i nutiden. - FoF 17:112
- 164 - 1929: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 24:222-227
- 165 - 1931: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 26:73-81
- 166 - 1934: Fågellivet på Västergarns Utholme vid Gotlands västra kust. - FoF 29:186
- 167 - 1935: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 30:180-183
- 168 - 1936: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 31:210-218
- 169 - 1937a: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 32:25-32
- 170 - 1937b: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 32:130-135
- 171 Meukow, M., 1865: Orr- och rapphönsjagten på Gotland. - Svenska Jägarförbundets Nya Tidskrift, s 193
- 172 Mewes, F. W., 1857: Till Gottlands Fauna. - Öfversigt af Kongl. Vet. Akad. förh. 1856, sid 271

- 173 Nagell, B. & Svanfeldt, G., 1959: Några fågelobservationer på Gotland 1958. - VF 18:317-319
- 174 Nicolin, R., 1910: Små bidrag till kännedomen om Gotlands fauna. - FoF 5:72
- 175 Nihlén, J., 1929: Gotlands sista örn. I: Från det okända Gotland. Stockholm, sid 213 - 221
- 176 Nilsson, G., 1926: Träskmyr. - Sveriges Natur
- 177 Nilsson, K-L., 1964: Fågelobservationer från Fårön och Lina myr på Gotland juni 1962. - FoF 59:78
- 178 Nilsson, L., 1961: Kollektiv ungvård hos skedand. - FoF 56:222-223
- 179 Nilsson, S., 1858: Skandinavisk Fauna. Foglarne. Lund
- 180 - 1860: Skandinavisk Fauna. Amphibierna. Lund
- 181 Norbeck, J. & Melin, P., 1955: Några fågelobservationer på Gotska Sandön. - VF 14:240
- 182 Nord, I., 1964: Fågelobservationer på Gotland juni 1961 - augusti 1962. - VF 23:78
- 183 Nordin, I., 1954: Exkursionsanteckningar från Gotland sommaren 1953. - FoF 48:62
- 184 Nordström, R., 1938: Dvärgmåsen som häckfågel vid havskusten. - Naturen och vi, sid 6
- 185 - 1939a: Småtärnorna på Vivesholm. - Naturen och vi, sid 16
- 186 - 1939b: Kronoviken, ett kust- och småfåglarnas paradis. - Naturen och vi, sid 8
- 187 - 1943: Sällsynta fåglar på Gotland. - Svensk Faunistisk Revy
- 188 Noréhn, N., 1944: Till kännedomen om blåkråkans förekomst på Gotland. - FoF 39:141
- 189 - 1946: Gotlands högre ryggradsdjur, en översikt. I: Natur på Gotland. Göteborg
- 190 - 1956: Härfågel (Upupa e. epops (L)) med ungar på Gotland 1954. - FoF 51:22
- 191 - 1959: Gotlands vertebrater - en zoogeografisk studie. - Opubl lic. avh. i zoologi. Vt 1959. Lund
- 192 Nyhlén, G., 1949: Gulhämpling (Serinus canaria) på Fårö. - VF 8:133
- 193 - 1952: Fågelnötiser från Stora Karlsö och Gotland. - VF 11:180
- 194 Ohlsson, A., 1944: Från gotländska marker. Uppsala

- 195 - 1951: Storsund - ett gotländskt naturreservat. - Sveriges Natur, s 29
- 196 - 1961: Lina myr. Stockholm
- 197 - 1968: Från träsk och fågelmyr. Norrköping
- 198 - 1970: Träskmyr. Europas största agmyr hotas av utdikning. - Sveriges Natur, sid 69-70
- 199 Palm, P O., 1969: Lilla Karlsö. Guide. Uddevalla
- 200 Pejler, B., 1962: Om sjöfåglar och sjötyper. - VF 21:267
- 201 Persson, F., 1929: Om fågellivet på Gotska Sandön. - Sveriges Natur, sid 101
- 202 Peterson, R., Mountfort, G. & Hollom, P A D., 1955: Europas fåglar. Stockholm
- 203 Pettersson, Bengt, 1959: Gotska Sandön. Guide. Stockholm
- 204 Pettersson, Börje, 1964: Naturvårdskursen på Gotland. - Fältbiologen 1:23
- 205 Regnell, S., 1964: Häckning av skrattnås (*Larus ridibundus*) på Fårö och norra Gotland 1968. - PM 5/69, stencil
- 206 Rendahl, H., 1935: Fågelboken. Stockholm
- 207 Roos, G., 1961: Vårobservationer av arktiska vadare. - VF 20:253-254
- 208 Rosenberg, E., 1955: Fåglar i Sverige. Uppsala
- 209 Rosenius, P., 1926-1942: Sveriges fåglar och fågelbon. Del I-V. Lund
- 210 Rudebeck, G., 1962: Våra svenska fåglar i färg. Stockholm
- 211 Sernander, R., 1939: Lina myr. Geol. fören. förhandl.
- 212 - 1941: Gotlands kvarlevande myrar och träsk. Kungl Sv Vetenskapsakademins Avh i Naturskyddsärenden N:o 3. Stockholm
- 213 Sjölander, D. & Swärd, S., 1931: Fågelmärkningar runt Gotland. - Naturens liv i ord och bild, sid 537-557
- 214 Sollenberg, P., 1960: Observationer av aftonfalk (*Falco vespertinus*) våren 1959. - VF 19:162
- 215 Staav, R., Almkvist, B. & Hedgren, S., 1972: Skräntärnan Hydroprogne tschegrava i Sverige 1971. - VF 31:241-246
- 216 Stolt, B O., 1964: Skärfläcken på Gotland. - FoF 59:233-244
- 217 - 1965: Strandfåglar i Hall-området på norra Gotland. - Skrivelse till länsstyrelsen i Gotlands län, Dnr III R 11-5-65

- 218 - 1971a: Översiktsplan för Gotlandskusten. Inventering av strandfågelfaunan. Visby
- 219 - 1971b: Gotlandskusten. Översiktsplan för naturvård och friluftsliv. Strandfågelfauna. Statens planverk, rapport nr 9. Stockholm
- 220 Swanberg, P O., 1933: Flyttfågelspaning på Gotland. - Jorden runt, s 148
- 221 Svensson, L., 1972: Fågellokaler i Sverige. SNF:s reseguide. Stockholm
- 222 Svensson, S., 1971: Effektivitet och arbetsinsats vid inventering av kvadratkilometerterritorier i Skåne. VF 30:15-18
- 223 - 1973: Äntligen start för Svensk fågelatlas! - VF 32:313-315
- 224 Svärdsson, G., 1946: Vattensångare (*Acocephalus paludicola* (VIEILL.)) iakttagen vid södra Öland. - VF 5:131
- 225 Säve, P A., 1940: Jaktens sagor och djurlivet på Gotland samt säljakten på Gotland. Visby
- 226 Söderberg, S., 1973: Sälobservationer våren 1973. - FoF 68:182-192
- 227 Sörman, A., 1963: Smärre meddelanden. - VF 22:215
- 228 Thunvik, R., 1961: Smärre meddelanden. - VF 20:353
- 229 Wahlin, B J O., 1942a: Fågellivet i Lina myr. - Bygd och natur, s 40
- 230 - 1942b: Ett besök på Lilla Karlsö. - FoF 37:59
- 231 - 1944: Kornknarren (*Crex crex*) på Gotland. - FoF 39:69-73
- 232 - 1946: Lilla Karlsö. I: Natur på Gotland. Göteborg
- 233 - 1947: Några anteckningar rörande höststräcket på Stora Karlsö. - FoF 42:22
- 234 - 1953: Lilla Karlsö Fågelön. - Sveriges Natur, s 153, 171
- 235 Vestergren, G., 1938: Återfunna ringmärkta fåglar. - FoF 33:265-273
- 236 Westman, H., 1955: Aktuellt i sjöfågelfrågan. - Svensk Jakt, s 316
- 237 Wigsten, H., 1942: Blåkråkan (*Coracias garrulus* L.) som häckfågel på Fårön. - VF 1:49
- 238 - 1945: Fågellivet på Fårön. - FoF 40:217
- 239 - 1946a: Aurgrund, ett fågelskär. I: Natur på Gotland. Göteborg
- 240 - 1946b: Blåkråkan, en återinflyttad markernas klenod. I: Natur på Gotland. Göteborg
- 241 - 1955: Blåkråkans (*Coracias garrulus*) levnadsvanor på Fårö. - VF 14:21

- 242 Wiss, L-E., 1959: Gotländska naturiakttagelser. - Fältbiologen
12:22-23
- 243 - 1963: Knölsvanen på Gotland. - FoF 58:204-207
- 244 - 1965: Smärre meddelanden. - VF 24:412
- 245 - 1966: Studier över Skansudds-Skälsös landvertebratfauna. - FoF
61:73-96
- 246 Wöhler, W., 1907: Fågelnotiser från Gotland. - FoF 2:174
- 247 Zastrov, M., 1946: Om kungsörnens (*Aquila chr. chrysaetos* L) ut-
bredning och biologi i Estland. - VF 5:64-80
- 248 Zetterberg, S., 1966: Några fågelnotiser från Gotland. - FoF 61:175
- 249 Ödman, F., 1955: Turkduva på Gotland. - FoF 50:259
- 250 Öhrn, B., 1940: Fågelsjöar i södra och mellersta Sverige. Stockholm
- 251 Östergren, T. & Palm, P., 1960: Några fågelobservationer från Lilla
Karlsö sommaren 1957. - VF 19:341

FÖRKORTNINGAR

- FoF = tidskriften Fauna och Flora, årg 1-68 (1906-1973)
- GNF = Gotlands naturvårdsförening
- SGU = Sveriges geologiska undersökning
- SNF = svenska naturskyddsföreningen
- SNV = statens naturvårdsverk
- VF = tidskriften Vår Fågelvärld, årg 1-32 (1942-1973)

FÖRTECKNING ÖVER UPPGIFTSLÄMNARE, muntliga och skriftliga uppgifter

- 1001 Adolfsson, Knut, Eskilstuna
- 1002 Ahrling, Robert, Visby
- 1003 Andersson, Gert, Nynäshamn
- 1004 " K E, Visby
- 1005 " Per, Bodbysund
- 1006 " Sigge, Hangvar
- 1007 " Uno, Visby
- 1008 " Åke, Stockholm
- 1009 Barck, G A, Visby
- 1010 Beinert, Rolf, Visby
- 1011 Berglund, Boris, Malmö
- 1012 Bertilsson, Jan Bertil, Falköping
- 1013 Bjärvall, Anders, Stockholm
- 1014 Björkman, Stig, Karlstad
- 1015 Bloom, Urban, Visby
- 1016 Boberg, Gösta, Burgsvik
- 1017 Borgström, Erik, Råda
- 1018 Carlberg, Herry, Romakloster
- 1019 Carlsson, Per, Follingbo
- 1020 Cederblad, Göte, Slite
- 1021 Cedergren, Allan, Hemse
- 1022 Cederholm, Göran, Göteborg
- 1023 Edelstam, Carl, Stockholm
- 1024 Engqvist, Erik, Ronehamn
- 1025 Engquist, Sture, Stenkyrka
- 1026 Engström, Roland, Fårösund
- 1027 Eriksson, Mats, Göteborg
- 1028 Fagerlund, Leif, Klintehamn
- 1029 Falk, Ingvar, Väskinde
- 1030 Florell, P O, Gagnef
- 1031 Foucard, Tony
- 1032 Fougled, Hans, Burs
- 1033 Frycklund, I, Uppsala
- 1034 Fröberg, Bror Ingemar, Eksta
- 1035 Garnström, Arnold, Fleringe

- 1036 Godman, Evert, Fårö
- 1037 Grönlund, P O, Fårö
- 1038 Gustavsson, Lars, Visby
- 1039 Haglund, Tony, Uppsala
- 1040 Hallbom, Henning, Grötlingbo
- 1041 Hansson, Einar, Vamlingbo
- 1042 Hedgren, Stellan, Stockholm
- 1043 Hempel, A, Visby
- 1044 Håkansson, Gösta, Visby
- 1045 Högström, K E, Stockholm
- 1046 Högström, Stig, Visby
- 1047 Hörnfeldt, Birger, Härnösand
- 1048 Jacobsson, Karl-Johan, Visby
- 1049 Jacobsson, Rolf, Uppsala
- 1050 Jacobsson, Tommie, Tingstäde
- 1051 Jansson, Dag, Farsta
- 1052 Jansson, Karin, Hörsne
- 1053 Janthe, Jan, Visby
- 1054 Jennings, Wolf, Enskede
- 1055 Johannesson, Kjell, Fårösund
- 1056 Johansson, Tore H, Falköping
- 1057 Johnsson, Lars, Sanda
- 1058 Johnsson, Stig, Växjö
- 1059 Kahlström, Karl, Klintehamn
- 1060 Karlsson, Göte, Visby
- 1061 Karp, Klas, Handen
- 1062 Klevenmark, Björn, Bromma
- 1063 Krogh, Gunnar, Visby
- 1064 Krusenstierna, von, Magnus, Farsta
- 1065 Köhler, Märta, Klintehamn
- 1066 Landgren, Thomas, Töreboda
- 1067 Larsson, Bengt, Katrineholm
- 1068 Larsson, Birgit, Visby
- 1069 Larsson, Lennart, Visby
- 1070 Larsson, Stig, Uppsala
- 1071 Lilja, Nils, Perstorp
- 1072 Lindell, Lars, Västerås
- 1073 Lindén, Bertil, Visby

- 1074 Lindén, Mats, Visby
- 1075 Lindén, Olle, Visby
- 1076 Lindahl, Arne, Katthammarsvik
- 1077 Lindgren, Svenolov, Västerhaninge
- 1078 Lindquist, Eric, Havdhem
- 1079 Ljunglöf, Per, Umeå
- 1080 Lodnert, Karl, Bro
- 1081 Looström, Gösta, Visby
- 1082 Lungberg, Arne, Uppsala
- 1083 Lundgren, Dan, Eke
- 1084 Martinsson, Berne, Karlstad
- 1085 Medquist, Lennart, Visby
- 1086 Montelius, Erik, Katthammarsvik
- 1087 Möllerström, Jan, Visby
- 1088 Nilsson, Björn, Visby
- 1089 Nilsson, Emil, Västergarn
- 1090 Nilsson, Mats, Slite
- 1091 Nilsson, Åke, Hemse
- 1092 Norbeck, O, Hemse
- 1093 Nord, Ingemar, Sparreholm
- 1094 Ohlsson, Arvid, Vallstena
- 1095 Ohlsson, Bengt, Burgsvik
- 1096 Ohlsson, Bertil, Visby
- 1097 Ohlsson, Erik, Sanda
- 1098 Ohlsson, Erik W, Vallstena
- 1099 Ohlsson, Jan, Nynäshamn
- 1100 Ohlsson, Kjell, Visby
- 1101 Ohlsson, Viktor, Vamlingbo
- 1102 Palm, Pelle, Järfälla
- 1103 Pedersen, Rolf, Slite
- 1104 Pettersson, Börje, Linköping
- 1105 Pettersson, Hans, Nyköping
- 1106 Pettersson, Karl-Erik, Garda
- 1107 Pettersson, Lars-Ove, Visby
- 1108 Pettersson, Lars-Åke, Visby
- 1109 Rosvall, Staffan, Klintehamn
- 1110 Schibbye, Bengt, Stockholm

- 1111 Sollenberg, Per, Stockholm
- 1112 Staav, Roland, Stockholm
- 1113 Stenberg, Bo, Visby
- 1114 Stolt, B O, Stockholm
- 1115 Strömblad, Willy, Dösjebro
- 1116 Svensson, Erik, Klintehamn
- 1117 Söderlund, Björn, Stockholm
- 1118 Tenovuo, Rauno, Åbo
- 1119 Träff, Johan, Visby
- 1120 Tyrberg, Tommie, Kimstad
- 1121 Wahlén, Lennart, Gnesta
- 1122 Waldenström, Anders, Kalmar
- 1123 Wallin, Erland, Fårösund
- 1124 Wassberg, A L, Sanda
- 1125 Wendt, Göran, Malmö
- 1126 Westberg, Knut, Östergarn
- 1127 Wigsten, Haldur, Jönköping
- 1128 Åkerblom, Gustav, Hamra
- 1129 Ödin, Rolf, Lummelunda
- 1130 Ödman, Bertil, Vibble
- 1131 Öhman, Roger, Nynäshamn
- 1132 Östergren, Gunnar, Ljugarn

O B J E K T S F Ö R T E C K N I N G

1. FÅRÖ

- 1:01 Langhammarshammaren (I)
- 1:02 Kurungsmyr (III). Se 100:01.
- 1:03 Norsholmen (I)
- 1:04 Kuststräcka innanför Ajkesvik (III). Se 100:02.
- 1:05 Ullahau (II)
- 1:06 Skärsände, Norst Auren och Nordermorarna (II)
- 1:07 Kuststräcka från Skogsbo till Brajdaursvik (III).
Se 100:02.
- 1:08 Kuststräcka från Aursviken till Gamla hamn (III). Se 100:02.
- 1:09 Lillhaga vät (III). Se 100:01.
- 1:010 Norrsund och Bondansträsk med omgivande marker (II)
- 1:011 F d Västerträsk (III). Se 100:01,
- 1:012 Gylpövät (III). Se 100:01.
- 1:013 Ajkesträsk (II)
- 1:014 Farnavik med omkringliggande marker (II)
- 1:015 Område kring Marpes (II)
- 1:016 Hässlemyr (III). Se 100:01.
- 1:017 Svarvträsk (III). Se 100:01.
- 1:018 Mölnorträsk och Prästhagamyra (I)
- 1:019 Alnäsaträsk (I)
- 1:020 Askugrunn (I)
- 1:021 Avagrunn (I)
- 1:022 Aurgrunn (II)
- 1:023 Tallsavannområde och magra tallskogar vid Norra gattet (I)
- 1:024 Tallsavannområde och magra tallskogar vid Ödehoburga (I).
Se 1:023.
- 1:025 Kuststräcka från Tvemänning till Hyluvik (III). Se 100:02.

- 1:026 Limmorträsk med omkringliggande marker (I)
- 1:027 Område med myrar i närheten av Hammars (II)
- 1:028 Område med myrar i närheten av Dämba kvarn (II). Se 1:027.
- 1:029 Dämbaträsk och tallsavannen öster därom (II)
- 1:030 Kuststräcka från Norderholm till Hyluvik (III). Se 100:02.
- 1:031 Hyluvät (II). Se 1:027.
- 1:032 Skarvagrunn (III)
- 1:033 Dämba Misslauper (II)
- 1:034 Salvorev (I)
- 1:035 Gotska Sandön (I)

2. FLERINGE

- 2:01 Svarvnäset (I)
- 2:02 Falholmen (II)
- 2:03 Bästeträsk och omgivande obygd med mager tallskog (I)
- 2:04 Kuststräcka från Falviken till Fårösund (III). Se 100:02.
- 2:05 Nackträsk (III). Se 100:01.
- 2:06 Sändeträsk (III). Se 100:01.
- 2:07 Hau träsk och område söder därom med Lillträsk (II)
- 2:08 Kuststräcka från Bläse till Krokungs (III). Se 100:02.
- 2:09 Horsan och området öster därom (II)
- 2:010 Myrrikt område mellan Bästeträsk och väg 148 (I)

3. BUNGE

- 3:01 Hultungsmyr (III). Se 100:01.
- 3:02 Kuststräcka mellan Fårösund och Lörgeudd (III). Se 100:02.
- 3:03 Bungeör och Ördar (II)

4. RUTE

- 4:01 Brutmyr (III). Se 100:01.

- 4:02 Myrar N Hemhagtorpet (III). Se 100:01.
- 4:03 F d Rute Stormyr NV Talings (II)
- 4:04 Skenholmen (I)
- 4:05 Norra och östra delen av Furilden (II)
- 4:06 Rute Misslauper (I)
- 4:07 Furildens sydvästra och sydöstra kust (III). Se 100:02.
- 4:08 Lörgeudd, Lörgeholm och Lörgekär (II)
- 4:09 Grauten (II)

5. HELLVI

- 5:01 Myr drygt 1 km V norra delen av Fardume träsk (III).
Se 100:01.
- 5:02 Fardume träsk (I)
- 5:03 Övre delen av Bångå (II). Se 5:02.
- 5:04 Fjaugen - Klasen (I)
- 5:05 Hidtomtmyr 500 m O Hide stenbrott (III). Se 100:01.
- 5:06 Kuststräcka från Smöjeudd till Talludd (III). Se 100:02.
- 5:07 Ytterholmen och S:t Olofsholms nedlagda kalkskeppnings-
hamn (II)
- 5:08 Hojskär (I)
- 5:09 Skenalden (I). Se 5:08.

6. HALL

- 6:01 Hall-Hangvar-reservatet (I)
- 6:02 Myrmark NO Verkmyr (III). Se 100:01.
- 6:03 Lövområde vid Halls k:a (III). Se 100:03.
- 6:04 Haukmyr m fl (III). Se 100:01.
- 6:05 Kuststräcka från 1 km S Halls fiskeläge till Flenvike (III).
Se 100:02.

7. HANGVAR

- 7:01 Myrmarker O Häftings (III). Se 100:01.

- 7:02 Myrmarker mellan Brandhagen och Pärkhagen (III). Se 100:01.
- 7:03 Myrmarker SO Bäsingsmyr (III). Se 100:01.
- 7:04 Kuststräcka vid Irevik (III). Se 100:02.
- 7:05 Nedre delen av Ireå (I)
- 7:06 Stigmyr (II)
- 7:07 Mattsemyr (III). Se 100:01.
- 7:08 Agmyr (II). Se 7:012.
- 7:09 Myrmarker S Gamlehjaul (II). Se 7:012.
- 7:010 Myrmarker 2 km O Austers (II). Se 7:012.
- 7:011 Hästvät (II). Se 7:012.
- 7:012 Ronkelsmyr och omgivande marker (II)

8. LÄRBRO

- 8:01 Träskmyr m m (I)
- 8:02 Södra delen av Kappelshamnsviken (II)
- 8:03 Källingmyr (III). Se 100:01.
- 8:04 Hoburgsmyr (II)
- 8:05 Splittelmör (II). Se 7:012.
- 8:06 Hojmyr (II). Se 7:012.
- 8:07 Britmyr (III). Se 100:01.
- 8:08 Aftonvät (III). Se 100:01.
- 8:09 Kuststräcka från Talludd till Sjuströmmar (III). Se 100:02.
- 8:010 Hammarsäng (III). Se 100:03.
- 8:011 Rävlen (II)

9. STENKYRKA

- 9:01 Kustklint fr o m västra delen av Irevik till 500 m
S Storbrut i Stenkyrka (I)
- 9:02 Kust vid Lickershamn (III). Se 100:02.
- 9:03 Kustklint från Jungfruklint till 300 m S Lusklint (I)
Se 9:01.

- 9:04 Myrar innanför Stenkyrkehuk, Allstädar, Rönnklint och Storbrut (II)
- 9:05 Sågvätar och Balsklintsmyr (II). Se 9:04.
- 9:06 Myr N Bruthagstorpet (II). Se 9:04.
- 9:07 Skolänget med omgivningar V Stenkyrka k:a (III). Se 100:03.
- 9:08 Änge vid Ekebys (III). Se 100:03.
- 9:09 Lauhageträskan (III). Se 100:01.

10. LUMMELUNDA

- 10:01 Skogsområde vid Lugnet (II)
- 10:02 Kuststräcka från 300 m S Lusklint till i höjd med Etelbols (III). Se 100:02.
- 10:03 Parken och strandhedarna vid Lummelunds bruk (I)

11. MARTEBO

- 11:01 Landträsk (II)
- 11:02 Martebo utgård (II)
- 11:03 Ojstersojdsträsk (I)
- 11:04 Del av Martebomyr (I)

12. TINGSTÄDE

- 12:01 Elinghems myr (III). Se 100:01
- 12:02 Furbjärsån (II)
- 12:03 Tingstädeträsk (I)

13. OTHEM

- 13:01 St och L Pussmyr (II). Se 7:012.
- 13:02 Myr SSO Othems k:a (III). Se 100:01.
- 13:03 Asunden (I)
- 13:04 Enholmen (II)
- 13:05 Grunnet (II)
- 13:06 Majgu (II)

14. VÄSKINDE

- 14:01 Kuststräcka från Lummelunds bruk till Kronviken (III).
Se 100:02.
- 14:02 Idholmen (II)
- 14:03 Rollumträsk (I). Se 11:03.
- 14:04 Lövområde med änge vid Stora Blåsungs (III). Se 100:03.
- 14:05 Lövområde med änge 700 m NO Mickelgårds (III). Se 100:03.
- 14:06 Lövområde V Mörbymyr (III). Se 100:03.
- 14:07 Kronviken (I)
- 14:08 Själsöbäcken och angränsande våtmarker (I)

15. BRO

- 15:01 Tallhällmarker V Bro k:a (II)
- 15:02 Blandskog NO Bro k:a (III). Se 100:03.

16. LOKRUME

- 16:01 St och L Yxneträsk (II)
- 16:02 Lövområde med änge vid Änge (III). Se 100:03.

17. HEJNUM

- 17:01 Filehajdar - Hejnum hållar (II)
- 17:02 Lövområde med Hejnums högård NNO Hejnums k:a (III).
Se 100:03.
- 17:03 Vätar SV Suderbys, Gåsvätar (III). Se 100:01.

18. BOGE

- 18:01 Laxare änge (III). Se 100:03.
- 18:02 Boge vik (I)
- 18:03 Sundmyr (II)
- 18:04 Gyle vätar, Sudervik samt några små myrar (II). Se 18:03.
- 18:05 Kuststräcka från Sjuströmmar till Åminne (III). Se 100:02.

19. VISBY

- 19:01 Skansudd (II)
19:02 Flundreviken (I)
19:03 Kuststräcka från Snäckgårdsbadens campingplats till Ygne (III). Se 100:02.
19:04 Vätar O St Hästnäs (III). Se 100:01.
19:05 Myren Kristiania 1 km S Skogslund (II)

20. HEJDEBY

- 20:01 Laubäckar (III). Se 100:01.
20:02 Tjautet (II)

21. FOLE

- 21:01 Folebäcken (I)

23. FOLLINGBO

- 23:01 Storvidemyr och Ölbäcksmymren (II)
23:02 Svajde vät (I)
23:03 Rosendalsmymren SSO Svajde vät (I). Se 23:02.

24. ENDRE

- 24:01 Kvinnbrymyr (III). Se 100:01.
24:02 Allkviänge (III). Se 100:03.
24:03 Lövområde V Endre k:a (III). Se 100:03.
24:04 Åänge V Stenstugu (III). Se 100:03.

27. VALLSTENA

- 27:01 Lövskog S St Gudings (III). Se 100:03.
27:02 Alvena lindaränge O Vallstena k:a (III) Se 100:03.

28. GOTHEN

- 28:01 Gothemån (II)

- 28:02 Hamremyr (III). Se 100:01.
- 28:03 Myr 1 km SO Hamremyr (III). Se 100:01.
- 28:04 Kuststräcka från Hammarboda till 100 m N Byngnu (III).
Se 100:02.
- 28:05 Botvaldvik med innanförliggande marker (II)
- 28:06 Sildungen (II)
- 28:07 Kuststräcka från Botvaldvik till 200 m N Medebys bodar
(III). Se 100:02.
- 28:08 Branden (II)
- 28:09 Storsund och Lillsund med omgivande marker (I)
- 28:010 Kuststräcka från Medebys bodar till Kyrkebingegrund (III).
Se 100:02.
- 28:011 Kyrkebingegrund (I)
- 28:012 Kuststräcka från Agbod t o m Kläppviken (III). Se 100:02.
- 28:013 Gistungen (II)

29. VÄSTERHEJDE

- 29:01 Lövområde vid Nygårds (III). Se 100:03.
- 29:02 Stenbro äng, Sigravvs (III). Se 100:03.
- 29:03 Lövområde vid Stenstugu (III). Se 100:03.
- 29:04 Myrar S Västerhejde k:a (III). Se 100:01.
- 29:05 Hanskmyr (III). Se 100:01.

30. TRÄKUMLA

- 30:01 Tallskog och tallhällmarker vid Sion (II)

32. BARLINGBO

- 32:01 Lövskog NV Stava (III). Se 100:03.

33. DALHEM

- 33:01 Dalhemå med intilliggande lövområden (II)

34. HÖRSNE

- 34:01 Lövområde med änge vid Smiss (III). Se 100:03
34:02 Lina myr (I)
34:03 Äspmyr (III). Se 100:01
34:04 Hamnstädarväten m fl myrar (II)

35. TOFTA

- 35:01 Kustklippor från Ygne till 1 km S Stavsklint (I). Se 35:05
35:02 Hedmark på Tofta skjutfält 1,5 km O Stavsklint (II). Se 35:05
35:03 Kuststräcka från 1 km S Stavsklint till 500 m NV Sigvards (III). Se 100:02
35:04 Hällmark på Tofta skjutfält 500 m O Blåhäll (II). Se 35:05
35:05 Nasume myr (I)
35:06 Lövområde S Kroks (III). Se 100:03

37. VALL

- 37:01 Prästänget S Valls k:a (III). Se 100:03

38. ROMA

- 38:01 Dammar vid Romakloster (I)

40. GANTHEM

- 40:01 Skäringsmyr (II)
40:02 Brandmyr (III). Se 100:01

41. NORRLANDA

- 41:01 Djupå (III). Se 100:01

42. ESKELHEM

- 42:01 Sigvards (II)

43. HOGGRÄN

- 43:01 Fugelmyr (III). Se 100:01

44. MÄSTERBY

44:01 Langmyren (III). Se 100:01

44:02 Lövområde med änge vid Pilungs (III). Se 100:03.

46. BJÖRKE

46:01 Dammar vid Varplöse (I). Se 38:01.

47. VIKLAU

47:01 Möllebosån (III). Se 100:01.

49. ANGA

49:01 Kustavsnitt från 500 m N Sandpallen till Baju (II)

49:02 Ängesmarker V Liffride (III). Se 100:03.

49:03 Skarnvik med innanförliggande marker (II)

49:04 Koggrunn (I). Se 49:03.

50. VÄSTERGARN

50:01 Paviken med tillopps- och utloppsåar (I).

50:02 Kuststräcka fr o m Bibosviken till Slätvik (III).
Se 100:02.

50:03 Utholmen (I)

50:04 Svältholmen (II)

51. SANDA

51:01 Kuststräcka från Västergarns fiskehamn till Koviken (III).
Se 100:02.

51:02 Lövområde vid Runne (III). Se 100:03.

51:03 Lövområde med änge vid Bäckstäde (III). Se 100:03.

51:04 Lövområde mellan Stenhuse och Hemmungs (III). Se 100:03.

51:05 De steniga revlarna vid Koviken (I)

51:06 Vivesholm, Sagholmen, Råveln och Sandboviken (I). Se 51:05.

52. VÄTE

- 52:01 Å från Norrbys och söderut (III). Se 100:01.
52:02 Fonnsänget vid Skogstorp (III). Se 100:03.
52:03 Lövområde vid Haltarve (III). Se 100:03.

53. HEJDE

- 53:01 Myrmarker S Sigsarve (II). Se 63:01.
53:02 Myrmarker ca 2 km SV Väntinge (II). Se 63:01.
53:03 Myrmarker VSV Gajstmyr (II). Se 63:01
53:04 Myrmarker N Kauparve (III). Se 100:01.

55. VÄNGE

- 55:01 Lövskogsområde vid Gandarve (III). Se 100:03.
55:02 Jämmersmyr (III). Se 100:01.
55:03 Lövområde 1,5 km VNV Bjärges (III). Se 100:03.
55:04 Hästhagmyr och intilliggande myrmarker (III). Se 100:01.
55:05 Myrmarker 1 km SSV Hästhagmyr (III). Se 100:01.
55:06 Kogangsmyr (III). Se 100:01.
55:07 Lindhammarsmyr (I)

56. BUTTLE

- 56:01 Tjauthag myr (III). Se 100:01.
56:02 Jarnsmyr (III). Se 100:01.

57. ALA

- 57:01 Odenbrovät och Nyhagevät (III). Se 100:01.
57:02 Lukaremyr (II)
57:03 Fjälmyr med omgivningar (II)

58. KRÄKLINGBO

- 58:01 Kuststräcka fr o m Hammarudden till udden 2,5 km söderut (III). Se 100:02.

- 58:02 Nygårdsmyr (I)
58:03 Åsträcka Österbymyr - Smiss myr (II)
58:04 Diksmyr och kantskogen N och V Torsburgen (II)

59. GAMMELGARN

- 59:01 Hällträsk (II). Se 58:03.
59:02 Ängmansvik (I)
59:03 Myrar och hållmarker N Kyrkjuves (II)
59:04 Grynghällar (II)

60. ÖSTERGARN

- 60:01 Kuststräcka från Storskär t o m Färsviken (III). Se 100:02.
60:02 Lillgrunn och Storgrunn (I)
60:03 Grogarnsberget (II)
60:04 Östergarnsholm (I)
60:05 Gannemyr (III). Se 100:01.
60:06 Myr SV Gannemyr (III). Se 100:01.
60:07 Kuststräcka från Grogarnsberget till Svajde (III).
Se 100:02.

61. KLINTE

- 61:01 Varvsholmsviken (I). Se 51:05.
61:02 Kuststräcka från Klintehamn till 1 km N Buskåarden (III).
Se 100:02.
61:03 Stormyr (II). Se 63:01.

62. FRÖJEL

- 62:01 Gannarreviken (II)
62:02 Hoxelmyr (II)

63. LOJSTA

- 63:01 Myrmark 2 km O St Hajdes (II)

63:02 Äljemyr och myrmark SV därom (II). Se 63:01.

63:03 Stangsmyr (II). Se 63:01.

63:04 Myrmark N Kvie (II). Se 63:01.

63:05 Prästänget vid Lojsta k:a (III). Se 100:01.

63:06 Träskén 0 Lojsta k:a (II). Se 64:01.

63:07 Digeränget SV Autsarve (III). Se 100:03.

63:08 Mörtträsk vid Klints (II). Se 64:01.

64. ETELHEM

64:01 Sigvaldeträsk (II)

64:02 Hagebyträsk (II) Se 64:01.

65. GARDA

65:01 Hemmorvät och myren väster därom (III). Se 100:01.

65:02 Mårtensträsk (III). Se 100:01.

66. ALSKOG

66:01 Smaulmyrar (II). Se 57:03.

66:02 Skarpholmen (I)

66:03 Gräsholmen (I). Se 66:02.

66:04 Storholmen (I). Se 66:02.

67. ARDRE

67:01 Gasmyr (II). Se 57:03.

67:02 Kleinsmyr (II). Se 57:03.

67:03 Långmyr och myr norr därom (II). Se 57:03.

67:04 Svinmyr (I)

67:05 Lövområde med änge S Ardre k:a (III). Se 100:03.

68. EKSTA

68:01 Lilla Karlsö (I)

68:02 Stora Karlsö (I)

68:03 Lövområde SO Grymlings (III). Se 100:03.

68:04 Sproge - Eksta - kusten (I)

68:05 Ekstakusten (III)

69. LEVIDE

69:01 Prästänget NO Skinnarve (III). Se 100:03.

70. GERUM

70:01 Kullands högård (III). Se 100:03.

71. FARDHEM

71:01 Prästänget vid Fardhems k:a (III). Se 100:03.

71:02 F d myr 1,5 km S Nederburge (III). Se 100:01.

72. LINDE

72:01 Asträsk (II). Se 64:01.

73. STÅNGA

73:01 Liffrideträsk (II). Se 64:01.

73:02 Övre delen av Närkå-systemet. (II)

74. LYE

74:01 Lyträsk (II)

75. LAU

75:01 Lausvik (I)

76. SPROGE

76:01 Lövområde med änge O Bosarve (III). Se 100:03.

77. SILTE

77:01 Kuststräcka från 300 m S Snoderviken till 500 m N Sandskallen (III). Se 100:02.

77:02 Lövskog (Silte annex) SV Hägdarve (III). Se 100:03.

78. HEMSE

78:01 Myrmark 2 km V Hemse (III). Se 100:01.

79. BURS

79:01 Hummelbosholm och Bandlundviken (II).

80. NÄR

80:01 Kuststräcka från Nyudden till Djaupdy (III). Se 100:02.

80:02 Närsholmen och Austerviken (I)

80:03 Kuststräcka från 1 km N Närshamn till 1 km N Bandlundviken med undantag av Hörte (III). Se 100:02.

81. HABLINGBO

81:01 Kusten från Sandskallen till Laxskär samt ett skogsområde från Kvännakershamn till Nisseviken (I)

81:02 Kuststräcka från Vakten till Snabben (III). Se 100:02.

81:03 Tingsvät NV Mjauvikshagen (I)

81:04 Nisseviken och Snabben (II)

82. HAVDHEM

82:01 Dammar SV Lingvide (I)

83. ALVA

83:01 Bopparveängen 1,5 km V St Havor (III). Se 100:03.

84. RONE

84:01 Lövskogsmark med Oggesänge S Jaksarve (III). Se 100:03.

84:02 Mattsarveänget S Mattsarve (III). Se 100:03.

84:03 Kuststräcka från Tomtbod till 500 m S Ronehamn (III).
Se 100:02.

84:04 Getorskär och Langård (II)

84:05 Sigdesholm (I)

84:06 Austergrund (I)

84:07 Koggen (I). Se 84:06.

84:08 Ytterholmen (I). Se 84:06.

85. EKE

85:01 Lövområde vid Eke k:a (III). Se 100:03.

85:02 Dammar S Antarve (I). Se 82:01.

85:03 Kuststräcka från mitten av Raudstajnsviken till Ronningsbod (III). Se 100:02.

85:04 Petsarvegrunn (II). Se 87:02.

85:05 Hedområde N Djaupkrok (II)

86. NÄS

86:01 Stora Däppan (II)

86:02 Kuststräcka från Stora Däppan till Vekten (III). Se 100:02.

86:03 Sydvästra och södra stranden av Näsudden samt Storgrunn och Lillgrunn (I)

86:04 Flisen (I). Se 86:03.

86:05 Kuststräcka från Rossård till Kartård (III). Se 100:02.

86:06 Det inre av Burgsviken med innanförliggande strandområden (I)

87. GRÖTLINGBO

87:01 Lövområde med Grötlingbo prästänge o Sigsarve (III).
Se 100:03.

87:02 Sydvästra stranden av Gansviken och norra delen av Grötlingboud (II)

87:03 Grötlingboholme (I)

87:04 Södra delen av Grötlingboud med utanförliggande småöar (I).
Se 87:03.

87:05 Roes grustag (II)

87:06 Kuststräcka från Flunting till 500 m SV Stapeludden (III).
Se 100:02.

88. FIDE

- 88:01 Lövområde med änge vid Anderse (I)
- 88:02 Tuviken (II)
- 88:03 Lövområde vid Odvalds (I). Se 88:01.
- 88:04 Burgsvikens östra strand från i höjd med Fide k:a och 200 m S L Västergårde (III). Se 100:02.
- 88:05 Lövområde vid Björklunda (I). Se 88:01.

89. ÖJA

- 89:01 Skär, vassfält och strandäng vid fyren Burgsvik nedre (II)
- 89:02 Austerrum (II)
- 89:03 Lövområde med änge vid Öja k:a (I). Se 88:01.
- 89:04 Kuststräcka från Burgsvik nedre till Kulhaken (III).
Se 100:02.
- 89:05 Mjölhatteträsk (I)
- 89:06 Alvar O Mjölhatteträsk (II). Se 89:05.
- 89:07 Faludden, Stuckviken och Ytterviken (I)

90. VAMLINGBO

- 90:01 Myrar mellan Valar och Västlands (II)
- 90:02 Kuststräcka från Killingholm till Kättelvik (I)
- 90:03 Hed N Sibbjäns (II). Se 92:02.
- 90:04 Honngännaskogen mellan väg 142 och vägen mellan Öja k:a och Hamra k:a (I)
- 90:05 Lingenvät NNO Muskmyr (II)
- 90:06 Smoulvätar NO Muskmyr (II). Se 90:05.
- 90:07 Kvännmyr (II)
- 90:08 Kuststräcka från Vändburgvikens fiskehamn till Norebod (III). Se 100:02.
- 90:09 Heligholmen (I)

91. HAMRA

- 91:01 Hedmark SV L Simunde (II). Se 92:02.
91:02 Lövområde vid Hamra k:a (III). Se 100:03.
91:03 Kuststräcka från Tärnården till mitten av Ajnviken (III).
Se 100:02.
91:04 Raude hunden (I)
91:05 Sallmundsudd och lövområde vid Sallmunds (II)
91:06 Lillmyr (III). Se 100:01.
91:07 Rums (II)

92. SUNDRE

- 92:01 Kuststräcka fr o m Kättelvik till Hoburgsgubben (III).
Se 100:02.
92:02 Hedområde V Sundre k:a (II)
92:03 Muskmyr (I)
92:04 Hedmark O Sundre k:a (II). Se 92:02.
92:05 Hoburgen (I)
92:06 Kuststräcka från Barshageudd och 300 m åt nordost (III).
Se 100:02.

100

- 100:01 Diverse våtmarker (III)
100:02 Diverse kustavsnitt (III)
100:03 Diverse ängen och andra lövmarker (III)

1:01: klass I, Langhammarshammaren, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området utgörs av en halvö med bl a klapperstensfält, små myrar, våtar och sankängar. Våtmarkerna utgör en mindre del av området men sätter sin prägel på det och gör det mycket attraktivt för sjöfågel. Dragningskraften ökas genom områdets ö-karaktär. Trakten är glest bebyggd och störningarna små under fågelhäckningens första kritiska skede, vilket medfört att miljön här utlöst häckning även hos sällsynta och vildmarksberoende arter som korp och pilgrimsfalk.

Sydlig ljungpipare häckar årsvisst, eventuellt sedan gammalt, rödspov och dvärgmåsa vissa år, en koloni silltrut, tidigare ansedd som den största kolonin i Sverige av den östliga rasen *Larus f. fuscus*. Brushane, grågås, skräntärna, 4-5 kolonier skrattnås, tobisgrissla, knölsvan m m häckar också här.

Bland sällsynta flyttfåglar kan nämnas fjälluggla, svart stork och dvärguv, den senare det tredje fyndet i Sverige.

Den storfläckiga snoken, *Natrix natrix*, närmast subsp *gronovianus*, har här en av sina få förekomster på Gotland (och därmed i Europa norr om medelhavsområdet).

Motivering för klass I: Området utgör häckplats för en rad rariteter i den svenska fågelfaunan. Lokalen är genom sitt geografiska läge även en betydande rastplats för flyttfåglar. Förekomsten av den storfläckiga snoken gör också området skyddsvärt.

Störningskänslighet: Den ökande turismen i området medför troligen störningar och negativa effekter på fågellivet.

Kommentar: Inga fler fritidshus bör få byggas ute i det känsliga landskapet, och inga militära aktiviteter förekomma. Fortsatt fårbete är önskvärt.

Källor: 20, 21, 24, 27, 32, 35, 74, 98, 111, 140, 191, 215, 218, 238, 1010, 1036, 1044, 1046, 1063, 1108.

1:02: klass III, se 100:01

1:03: klass I, Norsholmen, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Norsholmen består till största delen av klapperstensfält med mycket sparsam vegetation, som betas av får. En vattensamling finns vid halvöns landfäste och flera mindre söt-vattensamlingar längre ut, vilka dock torkar ut under sommaren.

Tärnor, främst silvertärna, småtärna och skräntärna, vadare som skärfläcka, sydlig kärrsnäppa, upp till 10 par roska, brushane, måsar, änder och tättingar, bl a sydlig gulärta, häckar eller har häckat.

Områdets rika fågelliv utnyttjas som näringskälla av rovfåglar som häckar i trakten och av förbiflyttande, bl a pilgrimsfalk och af-tonfalk.

Den grunda viken attraherar vadare, upp till 500 ex, både höst och

vår. De flesta i landet förekommande vadare har registrerats här. Vid ett tillfälle observerades en tereksnäppa, som då endast påvisats en gång i Sverige. Av särskilt intresse är vårsträcket av arktiska vadare.

Under höst och vinter vistas flockar av sjöfågel kring holmen, även ovanligare flockbildningar som 88 ex skäggdopping och 38 ex gråhakedopping. Rariteter har ofta uppehållit sig här under flyttningen över Östersjön, bl a ett par gånger vitnäbbad islom, snatterand, praktejder, mindre sångsvan, alförrädare.

Motivering för klass I: Det är både som häck- och rastlokal som området är av riksintresse. Norsholmen tillhör de klassiska svenska fågellokalerna bl a genom fyndet av tereksnäppa och genom många skildringar därifrån av Durango och Curry-Lindahl bl a. Den är numera också upptagen i SNF:s reseguide "Fågellokalerna i Sverige". Norsholmen fridlystes också 1937 för sitt rika fågelliv.

Störningskänslighet: Alla fåglar som häckar på halvön lägger sina bon och ägg på marken, varför skada på fågellivet kan åsamkas av besök av för många personer, särskilt sådana som inte är vana att uppträda i naturen.

Kommentar: Ingen bilväg för allmänheten bör dras fram längre än vad som skett. Ingen fritidsbebyggelse på halvön eller ytterligare i strandskogen (med åtföljande risk för ökande besöksfrekvens i området) bör tillåtas. Det bör råda förbud mot militära aktiviteter inom området, såsom mc-körning under häckningstid. Det är önskvärt med fårbyte även i fortsättningen.

Källor: 21, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 95, 98, 101, 102, 111, 115, 173, 182, 183, 191, 207, 216, 218, 221, 1030, 1033, 1046, 1062, 1093, 1108

1:04:klass III, se 100:02

1:05:klass II, Ullahau, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området är ett flygsandsfält med upp till 10 m höga dyner, helt omgivet av tallskog. Dynerna är bl a delvis klädda med marhalm, Calamagrostis arenaria, som inplanterats för att hindra vidare sandflykt.

Fågellivet i området blev riksbekant genom att den i Sverige sällsynta fältpiplärkan häckade här under 1940-1950-talen. Karaktärsfåglar för området är i övrigt nattskär, morkulla och åtminstone tidigare orre och lärkfalk.

Insektslivet är rikt och särpräglat. Mest bekant är myrlejonen med sina fångstgropar i sanden. Två av Sveriges största skalbaggar förekommer här, jättevedbocken *Ergates faber*, som är störst och sällsyntast, och taggbocken, *Prionus coriarius*.

Motivering för klass II: Biotopen för fältpiplärka och förekomsten av *Ergates faber*.

Störningskänslighet: Allt för stora grupper besökare samtidigt kan göra skada på fågellivet genom att bon med ägg/ungar riskerar att trampas sönder.

Kommentar: Det vore lämpligt med upplysning på fridlysningstavlorna om att viss försiktighet bör iakttagas, särskilt vid gruppbesök.

Källor: 21, 27, 31, 32, 35, 106, 182, 191, 1044, 1110, 1121

1:06:klass II, Skärsände, Norst Auren och Nordermorarna, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar udden Skärsände, sanddynerna och sandstranden Norst Auren och kärren Nordermorarna som ligger i tallskogen och dynerna innanför. Lokalen är liksom Langhammarshammaren och Norsholmen ett "land's end" för flyttfåglar om våren.

Vid några fåtaliga besök här har också gjorts märkliga iakttagelser, exempelvis spelande dubbelbeckasin, rastande brednäbbad simsnäppa, överflygande 200 nötkråkor, rastande härfågel, trana, svart rödstjärt och jorduggla.

Under vintern uppehåller sig skaror av sjöfågel på de grunda bankarna i havet i nordost, bl a har 500 alfåglar observerats.

Som häcklokal uppvisar området en del speciella arter som lärkfalk, mindre strandpipare och orre. Här finns en intressant isolerad förekomst av blodigel, *Hirudo medicinalis*, i en från Gotland i övrigt avvikande biotop.

Motivering för klass II: Områdets belägenhet på Gotland längst i nordost skapar förutsättningar för en rastplats av betydelse. Stickprovsvisa besök i området ger vid handen att ornitologiska studier här kan väntas ge intressanta upplysningar om fågelsträcket.

Den exponerade sandstranden, ännu relativt orörd, är numera en sällsynt naturtyp, värd att bevaras även ur ornitologisk synpunkt. Den i Sverige sällsynta fältpiplärkan kan väntas kunna påträffas i området.

Störningskänslighet: Intensivt utnyttjande av området skadar sådana arter som lärkfalk och fältpiplärka, och förutsättningarna för rastande flyttfåglar försämrats. Fältpiplärkan är av allt att döma bortdriven från sina tidigare gotländska häckplatser Ullahau, Sundersand och Holmhällar p g a intensivt bad- och turistliv.

Kommentar: Lokalen kan även i fortsättningen utnyttjas som f n. Ingen vidare bebyggelse bör tillåtas inom området.

Källor: 21, 58, 104, 111, 182, 191, 193, 219, 1022, 1036, 1046, 1081, 1108

1:07:klass III, se 100:02

1:08:klass III, se 100:02

1:09:klass III, se 100:01

1:010:klass II, Norrsund och Bondansträsk med omgivande marker, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de båda sammanliggande vegetationsfattiga sjöarna Bondansträsk och Norrsund, den senare av mer eutrof karaktär i sin södra del, där också det rikaste fågellivet förekommer, samt de glesa tallskogarna och hedarna kring träsket.

Dvärgmåsen har här en av sina få årsvisa boplatser på Gotland (och därmed i Sverige). Sjöarna hyser också häckfåglar som skäggdopping, knölsvan, kolonier skrattnås och rastande fåglar som fiskgjuse, stora flockar dykänder och flockar av grågås.

På hedmarkerna förekommer den gotländska apollofjärilen, *Parnassius apollo linnaei*, synnerligen rikligt. Vid ett tillfälle iaktogs 50 ex samtidigt. Bland hedmarkens fåglar ingår även trädläran.

Motivering för klass II: Förekomsten av dvärgmås och den rikliga tillgången på den gotländska apollofjärilen.

Störningskänslighet: Den mest störningskänsliga delen är längst i söder. Ingen ytterligare fritidsbebyggelse bör etableras där.

Kommentar: Fortsatt fårbete är önskvärt.

Källor: 21, 27, 35, 95, 148, 1024, 1046, 1071, 1093, 1108, 1119, 1121

1:011:klass III, se 100:01

1:012:klass III, se 100:01

1:013:klass II, Ajkesträsk, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Sjön uppvisar både näringsfattiga och näringsrika delar, vilket också återspeglas i sammansättningen av fågelfaunan.

Durango (1953) har ingående beskrivit sjöns fågelliv på 1930- och 1940-talen, då det var mycket rikt, troligen det rikaste i någon insjö på Fårö, med bl a dvärgmås, småfläckig sumphöna, rördrom och brun kärrhök. Under senare tid har fågelfaunan tunnats ut betydligt, troligen till följd av att det kommit mink till träsket.

Sjöns belägenhet i flyttfågelstråket avspeglas i en rad ovanliga fågelobservationer invid träsket, bl a det första boet i Sverige av rosenfink, den första kärrsångaren på Gotland, sommargylling och svarthakad buskskvätta. Storfläckiga snoken har här ett av sina få tillhåll på ön.

Motivering för klass II: Sjön är fortfarande en god fågelsjö trots försämringen. Förekomsten av storfläckig snok gör också området skyddsvärt.

Störningskänslighet: De kala stränderna och de stora vassarna lämpar sig inte för intensivt friluftsliv under fåglarnas häckningstid om man vill bevara häckfågeln där.

Kommentar: Krafttag bör tas för att få bort minken och på så sätt

försöka återfå den forna fågelrikedomen och försöka rädda de märkliga snokarna.

Källor: 3, 27, 32, 42, 104, 148, 191, 1030, 1037, 1046

1:014:klass II, Farnavik med omkringliggande marker, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en vegetationsfattig, grund insjö vid kusten, omgiven av tallskog. Dvärgmås har sedan gammalt häckat här, ibland i stora kolonier, som ansetts som kanske de största i hela landet, men de har under årens lopp blivit illa åtgångna av äggplundrare. Inga häckbevis finns från senare år.

Ytterligare en sällsynt fågel har häckat i träsket, nämligen smådopping. En nytillkommen häckfågel under senare år är drillsnäpan, en art som länge saknats som häckfågel på Gotland.

Som rastlokal kan Farnavik liksom flera andra lokaler på Fårö visa upp rariteter, t ex aftonfalk, vit stork och hägerflockar. Dessutom översomrar små flockar trana.

Motivering för klass II: Häckplats för sällsyntheter som dvärgmås och smådopping, lämplig rastplats.

Störningskänslighet: Ej känsligt för extensivt friluftsliv.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 2, 3, 21, 27, 35, 191, 197, 219, 238, 1046, 1053, 1086

1:015:klass II, Område kring Marpes, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Marpesholm, Marviken, Träskalvret och Marpesträsk. Särskilt fågelrik är holmen, som sedan gammalt är känd för sina måskolonier som skattades på ägg, något som av allt att döma sker även idag. Silltrut synes ha dominerat förr, idag är det skrattnås och tärnor, bl a en av Gotlands största kolonier småtärna. Skräntärna är känd i upp till 3 par sedan gammalt.

Motivering för klass II: Rikt häckningsområde. Här har man en intressant möjlighet att följa måssamhällets utveckling, som här är känt långt tillbaka i tiden.

Störningskänslighet: Området är ej lämpligt för intensivt utnyttjande och fast bebyggelse.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 2, 27, 67, 75, 130, 191, 205, 219, 225, 238, 1046, 1119

1:016:klass III, se 100:01

1:017:klass III, se 100:01

1:018:klass I, Mölnorträsk och Prästhagamyr, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar träskets öppna vatten i öster och rika vass- och myrmarker i väster samt Prästhagamyr i väster.

Fågellivet i sjön får sin prägel dels av sjöns karaktär som eutrof slättsjö med vidsträckta bladvassfält, ringa vattendjup och belägenhet i öppet landskap och dels av närheten till havet. Det senare förhållandet utökar antalet arter mot vad som förekommer i ordinarie slättsjöar. Träskets belägenhet i flyttfågelstråket på Fårö utökar ytterligare artantalet.

Förutom raden av karaktäristiska slättsjöfåglar som skäggdopping, brunand, knölsvan och rörsångare förekommer här dvärgmå, grågås, trana, brushane, rördrom, trastsångare m m.

Motivering för klass I: Den nästan kompletta slättsjöfaunan med inslag av sällsynta element från andra häckningsbiotoper.

Störningskänslighet: Ej lämpligt för intensivt utnyttjande om man vill bevara den rika fågelfaunan.

Kommentar: Lokalen kan även i fortsättningen utnyttjas som f n. En rastplats kan iordningställas för besökande på vägkrönet öster om träsket på den plats som i SNF-guiden för svenska fågellokaler (Svensson 1972) rekommenderas som bra observationsplats.

Källor: 3, 20, 21, 27, 35, 173, 191, 197, 212, 218, 221, 238, 243, 250, 1019, 1026, 1030, 1042, 1044, 1046, 1090, 1096, 1107, 1108

1:019:klass I, Alnäsaträsk, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Träsket har stora bladvassar och agfält och är den sjö på Fårö som, vid sidan om Mölnorträsk, har den mest eutrofa karaktären och samtidigt är mycket fågelrik. Alnäsaträsk kan nog idag räknas till de 2-3 fågelrikaste sjöarna på Gotland.

Utöver de vanligare sjöfågelarterna, av vilka kolonierna skrattnås mest livar upp och sätter sin prägel på sjön, kan som häckfåglar eller årsvisst förekommande nämnas bl a dvärgmå med upp till 50 ex samtidigt iakttagna, brun kärrhök sedan början av 1930-talet, rördrom sedan 1957, trastsångare som här har en av sina två stadigvarande förekomster på ön, grågås, trana, svarthakedopping och mindre sumphöna.

Motivering för klass I: Fågelfaunan är rikt sammansatt och har flera arter av riksintresse.

Störningskänslighet: Lämplig utsiktspunkt saknas, varför nu mer eller mindre störande strövtåg företas i olika delar av sjön.

Kommentar: Byggnad av fågeltorn föreslås för att minska störningarna på fågellivet och samtidigt öka möjligheterna att utnyttja sjön för friluftsliv.

Källor: 10, 14, 21, 27, 35, 73, 94, 99, 106, 148, 177, 191, 197, 204, 218, 238, 243, 1003, 1010, 1012, 1030, 1056, 1071, 1111, 1120, 1121

1:020:klass I, Askugrunn, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Ett litet lågt skär med uppspolat grus, sparsamt beväxt med bl a ribesbuskar och vejde. Vid några gamla bodar finns askar.

Här är ett mycket rikt fågelliv, på sommaren med tärnor, måsar, vadare och änder häckande. På vintern utgör ön ett huvudtillhåll för storskarvar med upp till 200 ex inräknade. I de grunda farvattnen söder om ön uppehåller sig stora skaror sjöfågel, upp till 7 000 alfåglar inräknade.

Motivering för klass I: Rikt fågelliv av riksintresse, särskilt många fåglar vintertid.

Störningskänslighet: En omvandling av fiskebodarna till fritidsbostäder med bosättning längre eller kortare perioder medför en negativ effekt på fågellivet.

Kommentar: Sand- och grustäkt bör förbjudas, då det förutom att innebära direkta störningar på fågellivet utplånar de grunda fiskebankarna och också kan hota öns existens.

Källor: 27, 35, 98, 111, 205, 1036, 1046

1:021:klass I, Avagrunn, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Liksom föregående lokal är Avagrunn ett litet lågt skär av grus, tidigare trädbevuxet, men nu kalt. Här är en frodig gräsvegetation, gödslad bl a av grågäss och vitkindade gäss, som utnyttjar ön som betesmark i stor omfattning.

Häckfågellivet är liksom på Askugrunn rikt. En koloni silltrut dominerar, skräntärna har häckat sedan gammalt med 1-2 par. Sammanlagt har så många som 21 arter häckat här. Ön blev riksbekant då kentsk tärna häckade 1938. Samma år häckade även skräntärna, fisk-, silver- och småtärna, förmodligen då den enda plats i Sverige, utöver Måklappen i Skåne, med 5 tärnarter samtidigt häckande.

Tillfälligt har här förekommit storlom, labb och havsörn.

Motivering för klass I: Skäret är en rik häcklokal, samtidigt som det är en viktig lokal för rastande vitkindade gäss och ruggande grågäss.

Störningskänslighet: Ingen bosättning bör tillåtas på ön.

Kommentar: Ingen sand- och grustäkt bör tillåtas i havet utanför ön.

Källor: 27, 32, 35, 65, 191, 205, 1030, 1036, 1046

1:022:klass II, Aurgrunn, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Den låga holmen består av vallar av uppkastad kalkstensklapper. Träd saknas, endast ört- och buskvegetation, t ex nypon- och måbärsbuskar, har fått fäste i sänkorna. Lokalen är berömd för sin oerhörda fågelrikedom, på Gotland endast överträffad av Karlsöarna. I mitten på 1940-talet uppskattades det totala antalet fåglar till 4 500, fördelade på ett tjugotal arter, bl a skrattnås, dvärgmås, skräntärna, upp till 60 par svärta och 40 par småskrake.

De stora skrattnåskolonierna, upp till 2 000 par, är f n borta och med dem många andfåglar som häckat i dess hägn.

Motivering för klass II: Ön har varit ett av landets fågelrikaste områden. Även om den f n företer en fågelfattig bild är biotopen oförändrad sedan den tid då fågelrikedomen var så stor.

Störningskänslighet: Ingen bebyggelse bör tillåtas för bosättning på ön annat än för eventuella vetenskapliga studier.

Källor: 21, 27, 29, 32, 183, 191, 205, 238, 239, 1044, 1046, 1127

1:023:klass I och 1:024:klass I, Tallsavannområde och magra tallskogar vid Norra gattet och Ödehoburga, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar tallsavannområdet och de magra tallskogarna kring N gattet, Ödehoburga och Marpes. I området ingår småvatar och småmyrar.

Inom området finns Gotlands och därmed Nordens huvudtillhåll för blåkråka. 25 fridlysta boträd finns i området. Häckning har konstaterats sedan 1936 med upp till ett 10-tal par.

Som lokal för sällsynta flyttfåglar tillhör området ett av de främsta på Gotland. Under årens lopp har rapporterats jungfrutrana, gulhämpling, svartpannad törnskata, fjälluggla, vittrut, sommargylling, havsörn m m.

Motivering för klass I: Häckningsförekomsten av blåkråka.

Störningskänslighet: Ingen bebyggelse, tältning eller camping bör tillåtas i området.

Kommentar: Det är önskvärt att fårbetet fortsätter som hittills, och att man fortsätter köpa in boträd för blåkråka.

Källor: 3, 5, 21, 27, 33, 34, 35, 46, 99, 102, 111, 155, 182, 191, 192, 214, 237, 238, 240, 241, 1001, 1003, 1022, 1046, 1099, 1108, 1120, 1123

1:025:klass III, se 100:02

1:026:klass I, Limmorträsk med omkringliggande marker, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de stora delvis Salixbevuxna myrvidderna, sankängarna i norr, de rika lövängarna i nordost, bergsklintar samt magra tallhällmarker. De omväxlande

biotoperna i och kring en av Gotlands största myrmarker avspeglas också i den rikt sammansatta fågelfaunan, både beträffande häckande och rastande arter.

Fåglar i och vid myren under häckningstid är bl a blå kärrhök (den första häckningen på Gotland), brun kärrhök, trana, grågås, kornknarr, brushane, småfläckig sumphöna, gräshoppsångare, kärrsångare och tidigare dvärgmåsar. Dessutom har par av sångsvan observerats under häckningstid.

I de närmaste omgivningarna finns bl a upp till 3-4 par höksångare, 4-5 par rosenfink, nötkråka under häckningstid (en art som normalt inte häckar på ön), näktergal, halsbandsflugsnappare, kattuggla och orre.

Tillfälligtvis har observerats vit stork, aftonfalk, turturduva, ringtrast, lundsångare, spelande härfågel m m.

Motivering för klass I: Den rika häckfågelfaunan med flera arter av riksintresse.

Störningskänslighet: Ingen fritidsbebyggelse eller camping bör få förekomma i området.

Kommentar: Vidare dikningar bör ej företagas.

Källor: 3, 20, 21, 27, 32, 35, 42, 47, 99, 101, 104, 106, 148, 173, 182, 191, 197, 212, 213, 218, 238, 250, 1001, 1010, 1022, 1026, 1030, 1044, 1046, 1070, 1090, 1093, 1094, 1105, 1106, 1108, 1111, 1114, 1115, 1120

1:027: klass II, 1:028: klass II och 1:031: klass II, Områden med myrar i närheten av Hammars och Dämba kvarn samt Hyluvät, FÄRÖ

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de små agmyrarna i det magra tallskogsområdet söder om Hammars: Langmyr, Kornakersmyr och ett par namnlösa myrar samt myrarna vid Dämba kvarn (lokal 1:028) och Hyluvät (1:031).

Myrmarkerna svarar av allt att döma mot dvärgmåsans krav på häckplats och har sedan gammalt hyst flera kolonier, vissa år med för Sverige mycket stora kolonier.

I övrigt förekommer 10-15 fågelarter bl a flera skrattnåskolonier samt grågås.

Motivering för klass II: Området har utgjort ett av de viktigaste reproduktionsområdena för dvärgmåsar på Gotland (och därmed Sverige) sedan de optimala lokalerna förstörts genom myrutdikningar. Antalet par och antalet kolonier dvärgmåsar varierar, men biotopen är oförändrad från tiden för de stora kolonierna och det är viktigt för artens fortsatta bestånd i Sverige att lämpliga lokaler bevaras intakta. Variationerna i antalet i landet torde ha sin orsak i förändringar i hela dvärgmåspopulationen, som har sin nordvästra utlöpare bl a på Gotland och där utslagen således blir förhållandevis stora.

Störningskänslighet: Ingen fritidsbebyggelse eller intensivt friluftsliv bör få förekomma i området.

Kommentar: Området kan även i fortsättningen brukas som f n.

Källor: 27, 1026, 1044, 1046

1:029:klass II, Dämbaträsk och tallsavannen öster därom, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Sjön är vegetationsfattig utom i den norra delen där kraftig bladvass är utbildad och där ett rikt fågelliv finns med bl a skrattmåskoloni och häckande dvärgmåsar, vissa år, grågås, skäggdopping, årtä, vissa år rördrom och småfläckig sumphöna.

Sjön utnyttjas som fiskeplats under flyttningstid av bl a fiskgjuse, häger och skräntärna.

I området har förutom sjön medtagits tallsavannen öster om sjön, där bl a sparvuggla uppehållit sig. Det är den enda rapporten om arten från 1900-talet på Gotland.

Motivering för klass II: God fågelsjö med häckande dvärgmåsar.

Störningskänslighet: Ingen fritidsbebyggelse eller annan biotopförändrande verksamhet bör få förekomma inom området.

Kommentar: Området kan även i fortsättningen brukas som f n.

Källor: 27, 61, 148, 177, 191, 238, 1010, 1046, 1108

1:030:klass III, se 100:02

1:031:klass II, se 1:027

1:032:klass III, Skarvagrund, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Ett litet skär i sundet mellan Fårö och Bunge med häckande måsfåglar i skiftande antal och sammansättning under årens lopp. En tid fanns här stora tärnkolonier, en annan bara fiskmåsar och en tredje gång skrattmåskoloni. Om vintern är det tillhåll för ett mindre antal storskarvar.

Motivering för klass III: Ett mindre häcknings- och övervintringsområde för sjöfågel.

Källor: 35, 98, 205, 1046, 1055

1:033:klass II Dämba Misslauper, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Den karga holmen 2 km från land med vindpinade oxlar i skrevorna hyser en liten men intressant fågel-

fauna bl a skärpiplärka, skräntärna, tobisgrissla och roskarl häckar, grågäss har den isolerade holmen till ruggningsplats och storskarvar, upp till ett 70-tal, övervintrar.

Motivering för klass II: Viktig häck- och rastplats enligt ovan.

Störningskänslighet: Ingen skarpskjutning bör få förekomma mot ön under häckningstid eller den tid gässen och skarvarna vistas där.

Kommentar: Holmen kan även i fortsättningen brukas som f n.

Källor: 27, 32, 35, 98, 205

1:034: klass I, Salvorev, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Grunda områden i havet mellan Fårö och Gotska Sandön bestående av sand, grus och sten, delvis uppstickande som grund, t ex Innerkullen. I området har även inräknats Sandö Bank.

Området är sedan gammalt ett känt tillhåll för sjöfågel och säl. Ejderar från Östersjöområdet samlas här i stora skaror och fiskar på musselbankarna under sin ruggningsperiod, då de mister sin flygförmåga och här finner både en fristad och riklig näringstillgång. Ejderflockarna avlöses om vintern av alfåglar, upp till 9 000 ex inräknade. Om vintern fiskar också skarvar här, upp till 200 ex. De största sälflockarna kring Gotland i senare tid har iakttagits här.

Motivering för klass I: Uppehållsplats av internationellt intresse för stora skaror sjöfågel. Området är troligen också en betydande yngelplats för fisk, men närmare undersökningar härom saknas.

Störningskänslighet: Kortvarigare störningar genom gles båttrafik saknar troligen betydelse utom under en del av sälarnas yngeltid (innan nyfödda ungar kan gå i vattnet). Eventuell sand- och grustäkt skulle troligen få katastrofala följder genom att ta bort förutsättningen för det rika djurlivet - de grunda musselbankarna.

Kommentar: Ingen sand- eller grustäkt bör få förekomma mellan Fårö och Gotska Sandön. Sälskyddsområde bör fastställas enligt länsstyrelsens begäran 1970, jfr anm nedan.

Källor: 20, 27, 60, 111, 191, 226, 1107, 1108

Anm: Sälskyddsområde bildades i juni 1978 för Salvorev.

1:035: klass I, Gotska Sandön, FÅRÖ

Ornitologisk beskrivning: Genom sitt ensliga läge i havet som Sveriges mest isolerade ö verkar den s k ö-effekten kraftigt på fåglar, så att en ansamling sker i samma utsträckning som på Stora Karlsö. Häckfåglarnas antal är däremot begränsat, bl a beroende på bristen

på sötvatten.

Förekomsten av rastande rariteter är påfallande, t ex vitnäbbad islom, havssula, svartbent strandpipare, ismås, svarthuvad buskskvätta, blåstjärt, gyllensparv, dvärgsparv och första observationen på Gotland av tretåig hackspett. Dessutom har även häckande rariteter som smalnäbbad nötkråka (enda häckningen i landet) och mindre flugsnappare förekommit.

Ön har en märklig insektsfauna, bl a med 20 arter som uppges förekomma i landet endast här. Ytterligare ett antal arter, bl a jättevedbocken, *Ergates faber*, har här sitt huvudutbredningsområde i landet. Ön är också ett viktigt tillhåll för säl, särskilt gråsäl.

Motivering för klass I: Gotska Sandön är en rastplats av riksintresse. Den har också en märklig insektsfauna och är en viktig uppehållsplats för säl.

Kommentar: Ön är nationalpark med särskilda bestämmelser. Sälskyddsområde har föreslagits av länsstyrelsen 1970. Det är viktigt att detta snarast förverkligas, så att sälen får en fristad här.

Källor: 40, 66, 67, 69, 75, 113, 114, 117, 118, 119, 120, 153, 154, 156, 157, 163, 181, 191, 201, 203, 221, 1027, 1046, 1047, 1049, 1054, 1072, 1077, 1084, 1099, 1110, 1112, 1121

2:01:klass I, Svarvnäset, FLERINGE

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar ödemarksområdet väster om Bästeträsk med myrar, träsk, tall-hällmarker, kust med klippor och klapperstensfält.

Områdets botaniska värden och storslagna ödslighet har tidigt uppmärksamats, men området är i stort sett ornitologiskt outforskat.

I området har bl a observerats häckande trana (2-3 lokaler), grågås (2-3 lokaler), lärkfalk, korp, kattuggla, tobisgrissla (4-5 par) och tillfälligt blåkråka (under häckningstid 1973) och aftonfalk. Området är en mollusklokal av första klass.

Motivering för klass I: Vildmarksområde med fågelfauna av riksintresse.

Störningskänslighet: Vandringsled genom området skulle spoliera vildmarkskaraktären på området med åtföljande utarmning av det skyddsvärda fågellivet. Samma sak gäller vid fritidsbebyggelse inom området.

Kommentar: Redan för 30 år sen bedömdes ett skydd för området som angeläget. Om frågan tas upp bör även lämpliga former för skydd sökas för Falholmen, Bästeträsk och vildmarken söder om denna (lokaler 2:02, 2:03, 2:010).

Källor: 212, 218, 1007, 1046, 1055, 1070, 1081, 1093, 1107, 1108, 1110, 1125

2:02:klass II, Falholmen, FLERINGE

Ornitologisk beskrivning: Ön är uppbyggd av klappersten med en högre vegetation av bl a måbärsbuskar och tulkört. I norr finns klipp- och blockmark med tobisgrisslor sedan gammalt. Ön domineras av kolonier gråtrut, silltrut, skrattnås och silvertärna av storleksordningen 50-100 par vardera som mest. Av häckande andfåglar har ejdern en god stam. I övrigt finns bl a skräntärna, småtärna och roskarl.

Motivering för klass II: Viktigt reproduktionsområde för sjöfågel. En högre klass kan övervägas.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte äga rum på ön under häckningstid.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n. Tidigare har, av krevadgropar och rostiga granatdelar att döma, skjutningar ägt rum mot ön. Det förutsätts att eventuell vidare skjutning inte sker då det finns fåglar på ön och att marken iordningsställs efter avslutad skjutning.

Källor: 191, 213, 215, 218, 1035, 1044, 1046

2:03:klass I, Bästeträsk och omgivande obygd med mager tallskog, FLERINGE

Ornitologisk beskrivning: Bästeträsk är Gotlands största insjö. Den är näringsfattig och omgiven av obygd med mager tallskog utom i norr där det finns en del bebyggelse.

Dvärgmåsen häckar vid träsket. Det är den ena av blott två årsvissa häckplatser på Gotland under 1970-talet. 1970 inräknades vid ett tillfälle 26 ex. Grågåsen häckar sedan gammalt. Nyttillkommen häckfågel under senare år är drillsnäpan.

Ejdern har här en anmärkningsvärd bosättning vid sötvatten.

Den storfläckiga snoken har här en av sina få förekomster på Gotland (och därmed norra Europa). Området är det enda på Gotland för stensimpa, *Cottus gobio*.

I sjön finns en fiskkläckningsanstalt, som sedan 1947 drivs i Hushållningssällskapets regi.

Motivering för klass I: Lokalen hyser landets troligen största dvärgmåskoloni f n.

Störningskänslighet: Det är inte lämpligt att sjön och dess stränder utnyttjas intensivt, och någon vandringsled bör inte dras genom området då vildmarksberoende arter då troligen skulle överge området. Ingen camping eller bebyggelse bör få förekomma annat än i anslutning till befintlig bebyggelse i norr.

Kommentar: Det är lämpligt med fortsatt skogsbruk och bete, utan stora kalhyggen. Överläggningar bör äga rum med Ahns bruk, som äger regleringsrätten i sjön, om vattennivån i sjön m m.

Källor: 77, 102, 148, 191, 197, 209, 1010, 1022, 1044, 1046, 1053, 1081, 1093, 1125

2:04:klass III, se 100:02

2:05:klass III, se 100:01

2:06:klass III, se 100:01

2:07:klass II, Hau träsk och område söder därom med Lillträsk, FLERINGE

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar det vegetationsfattiga Hau träsk, det mer eutrofa Lillträsk, båda belägna i mager tallskog, samt agmyrar och -våtar på hedmark, Träskhajd.

Området har tidigt uppmärksamats som växtplats för en rad sällsynta växter, men först under senare år har det uppmärksamats i ornitologiska sammanhang, främst genom förekomsten av dvärgmå. Området har även bl a skrattnåskolonier, förekomst av brunand, skäggdopping, kattuggla och trädlärka under häckningstid.

Motivering för klass II: Lämpliga lokaler för dvärgmåsar är alla värda att skyddas, även de mindre.

Störningskänslighet: Störningskänsligt för intensivt friluftsliv.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 148, 197, 218, 1046, 1055, 1108

2:08:klass III, se 100:02

2:09:klass II, Horsan och område öster därom, FLERINGE

Ornitologisk beskrivning: Näringsfattig sjö, omgiven av tallskog, med fattigt djurliv. Det sparsamma men intressanta fågellivet omfattar 5-10 häckande arter, fiskfaunan omfattar två arter, småspigg och gädda. Trana, fiskgjuse m fl arter fiskar vid sjön.

I området har medtagits små skogsmyrar i öster med rikt fågelliv, bl a flera skrattnäskolonier och skogssnäppa.

Motivering för klass II: Det sparsamma fågellivet kan inbjuda till intressanta ekologiska studier i den enkelt sammansatta miljön.

Störningskänslighet: Ej störningskänsligt ur ornitologisk synpunkt.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 148, 197, 1046, 1096

2:010:klass I, Område mellan Bästeträsk och väg 148, FLERINGE /RUTE/BUNGE/

Ornitologisk beskrivning: De avsides belägna agmyrarna, hällmarkerna och tallskogarna mellan Bästeträsk och länsväg 148 bildar en enhet som visat sig attrahera särskilt skyddsvärda fåglar som trana (2-3 par), pärluggla, lärkfalk, duvhök m fl.

Området hyser också en speciell insektsfauna, bl a den sällsynta jättevedbocken, *Ergates faber*, som i Sverige endast är känd från ett par områden på Gotland. Här finns också blodiglar.

Motivering för klass I: Häckområde av högsta intresse.

Störningskänslighet: Anläggande av en vandringsled, fritidsbebyggelse, större kalhyggen eller militära skarpskjutningar i området kan spolia detta synnerligen skyddsvärda område.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 99, 101, 182, 1001, 1044, 1055, 1070, 1085, 1096, 1108

3:01:klass III, se 100:01

3:02:klass III, se 100:02

3:03:klass II, Bungeör och Ördar, BUNGE

Ornitologisk beskrivning: Bungeör är en av de få gotländska öarna med rik trädvegetation, huvudsakligen oxel. Även busk- och örtvegetationen är yppig på stränder och i f d lotsträdgården som brukades in på 1960-talet.

Bland häckfåglarna dominerar skratmåsen med en stor koloni. I övrigt häckar omkring 15 andra arter, bl a grågås, småtärna och åtminstone förr skärpiplärka.

Motivering för klass II: Rik häckplats för sjöfågel.

Störningskänslighet: Fördelaktigt för fågellivet är om ingen bosättning sker på ön. Att döma av observationer på bl a Koggen och Väster-garns Utholme häckar t ex grågåsen inte i sådana fall, även om besöken på ön är av mindre omfattning.

Källor: 32, 35, 205, 1046, 1055

4:01:klass III, se 100:01

4:02:klass III, se 100:01

4:03:klass II, F d Rute Stormyr NV Talings, RUTE

Ornitologisk beskrivning: Området utgörs av ängsmarker efter en utdikad myr med bl a häckande rödspov. Om vårarna utgör lokalen en alternativ betesplats för vitkindade gäss från öarna utanför kusten.

Motivering för klass II: Viktig häck- och rastplats enligt ovan.

Störningskänslighet: Området är ej lämpligt för intensivt friluftsliv.

Kommentar: Området kan även i fortsättningen utnyttjas som f n.

Källor: 1046, 1090

4:04:klass I, Skenholmen, RUTE

Ornitologisk beskrivning: En låg gräsbevuxen holme, nästan helt utan trädvegetation. Det är en betydande häckplats för ejder, grågås och en rad andra sjöfåglar, bl a rödspov, dvärgmås, brushane, sydlig kärrsnäppa, skräntärna, småtärna och 4-5 kolonier skrattnås.

Skenholmen är en av de tre viktiga rastplatserna för vitkindade gäss på Gotland under artens sträck över Östersjön. Upp till 3 000 ex har iakttagits.

Vintertid utgör ön en viktig uppehållsplats för änder, svanar och rovfåglar.

Motivering för klass I: Rastplats av internationellt intresse.

Störningskänslighet: Om de militära aktiviteterna på ön kan inskränkas till vissa tider bör man undvika häckningstiden (mars-juli), gåssträckets kulmen på hösten (oktober) samt högvintern (december-februari).

Kommentar: Fortsatt fårbete är önskvärt.

Källor: 9, 27, 32, 74, 101, 138, 191, (Nyberg 1879), 209, 1010, 1046, 1090, 1099, 1108

4:05:klass II, Norra och östra delen av Furilden, RUTE

Ornitologisk beskrivning: Det ornitologiskt mest värdefulla området av ön Furilden omfattar de låga strandängarna i norr, strandklingarna i öster och grundområdena kring bron.

Bl a grågås och dvärgmås (i mindre omfattning) häckar, stora flockar av bl a bergand rastar på vintrarna i Östervik. Området vid bron utgör rastplats för fåglar, bl a skärfläcka och kungsfiskare.

Tidigare har havsörn, pilgrimsfalk och korp häckat, den sistnämnda även i senare tid.

Motivering för klass II: Häckfågelområde av länsintresse.

Störningskänslighet: Området är ej lämpligt för intensivt fri-luftsliv om våren.

Kommentar: Det bör göras en översyn av gällande fridlysningsbestämmelser.

Källor: 7, 67, 74, 75, 136, 191, 218, 1010, 1046, 1074, 1090

4:06:klass I, Rute Misslauper, RUTE

Ornitologisk beskrivning: Små skär ute i havet ca 6 km från kusten, uppbyggda av sten och grus. De är övervintringsplats för upp till 100 storskarvar, skärsnäppor, svärter m m samt tillhåll för sälar. På de grunda bankarna, Rutegrund, ca 5 km söder om Rute Misslauper uppehåller sig vintertid mycket stora flockar alfågel m m.

Motivering för klass I: Övervintringsplats av riksintresse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Ingen skarpskjutning kan utföras på ön under någon tid på året utan att skada fågellivet.

Källor: 98, 111, 1046, 1090

4:07:klass III, se 100:02

4:08:klass II, Lörgeudd, Lörgeholm och Lörgeskär, RUTE /HELLVI/

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar den lilla ön Lörgeholm, som ligger mycket nära kusten, samt de blockrika uddarna Lörgeudd och Lörgeskär som delvis hyser raukfält.

Området är en viktig lokal för tobisgrissla, som här inräknats i 70-80 ex. Här förekommer även talrik häckning av silvertärna, småtärna och ejder m m.

Motivering för klass II: Viktig häckplats för tobisgrisslor.

Störningskänslighet: Ej lämpligt med intensivt utnyttjande under fåglarnas häckningstid.

Källor: 13, 191, 218, 1046

4:09:klass II, Grauten, RUTE

Ornitologisk beskrivning: En grupp små skär med Gotlands enda något större kolonihäckning av skräntärna med upp till 10 par på 1940- och 1950-talen. I övrigt finns häckande måsar, tärnor, vadare och änder. På vintern är skären tillhåll för skarvar och skärsnäppor.

Motivering för klass II: Kolonihäckning av skräntärna.

Störningskänslighet: För många och långa besök under häckningstid skulle vara störande.

Kommentar: Fortsatt fårbete är önskvärt.

Källor: 98, 191, 1024, 1046, 1090

5:01:klass III, se 100:01

5:02:klass I och 5:03:klass II, Fardume träsk och övre delen av Bångå, HELLVI /RUTE/

Ornitologisk beskrivning: En grund näringsrik sjö med stora fält av bladvass och ag, belägen i barrskog utom i norr där odlingsbygd, lövängar och myrland gränsar.

Fågellivet har under årens lopp varit mycket rikt och skiftande. Mänskliga ingrepp har satt sina spår: genom sänkning av träskestens nivå i slutet av 1800-talet, genom hänsynslös jakt och rovfiske i början av 1900-talet, genom frivillig fridlysning av sjön fr o m 1937, genom aktiva fågelskyddsåtgärder, som bl a tog sig uttryck i förföljelse av häckande skrattnås. Skrattnåsen, med kolonier upp till 500 par, försvann och med dem sjöns värdefullaste häckfåglar, dvärgmåsen och småtärnan. Om förföljelsen av måsarna var den närmaste orsaken till att de övergav träsket råder det delade meningar om.

Sjöns fågelliv har satt spår i Gotlands (och delvis även landets) ornitologiska historia. Knölsvan: den första bosättningen på ön, mindre sumphöna: den första observationen på ön på 1900-talet, småtärnan och eventuellt skräntärnan: en av de få inlandshäckningarna i landet av dessa kustfåglar, rördrom: en av Gotlands två regelbundna förekomster, kornknarr: den efter Lina myrs Gotlands troligen största förekomst, trastsångare: den mest frekventerade lokalen på ön och grågås: en av de första inlandshäckningarna i senare tid.

Nya arter som är under invandring i sydsverige har här observerats under senare år, bl a par av sångsvan under häckningstid, gräshoppasångare, kärrsångare, rosenfink och par av kanadagås.

Lokalen utgör även häckplats för brun kärrhök, många arter änder och vadare och är jaktmark för trana, häger, korp samt fiskgjuse och andra rovfåglar. Stor samlingsplats för grågäss om våren, massövernattningsplats för starar i vassarna.

I området ingår även Bångå i söder, omgiven av fågelrika marker. Här förekommer häckning av duvhök och grågås samt övervintring av strömstare m m.

Motivering för klass I (sjön) och II (ån): Sjön torde kunna hänföras till landets intressantare fågelsjöar.

Störningskänslighet: Området tål inte intensivt utnyttjande om den intressanta fågelfaunan skall få utvecklas.

Källor: 3, 10, 13, 14, 42, 45, 57, 73, 95, 102, 104, 106, 124, 129, 136, 143, 148, 182, 191, 197, 218, 221, 243, 1003, 1012, 1044, 1046, 1056, 1062, 1068, 1071, 1090, 1093, 1105, 1106, 1108, 1115

5:04:klass I, Fjaugen - Klasen, HELLVI

Ornitologisk beskrivning: Två öar, numera sammanhängande, med skiftande biotoper från klippor med blockmark till sankmark och myr, något som också satt sina spår i en rik och varierande

fågelfauna. Här finns cirka 20 häckfåglar, bl a upp till 10 par tobisgrissla, 10 par dvärgmå, 10-20 par småtärna, skärpiplärka, sydlig kärrsnäppa, skräntärna, brushane, rödspov, årtä, knölsvan och 100-200 par skrattnå.

Öarna är en betydande rastplats för vitkindade gäss, upp till 1000 ex har iakttagits på våren.

Motivering för klass I: Häck- och rastplats av riksintresse.

Störningskänslighet: Ej för många och långa besök bör förekomma under häckningstid.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n, bl a med fårbete.

Källor: 67, 74, 75, 101, 136, 150, 191, 205, 1010, 1046, 1087, 1090

5:05:klass III, se 100:01

5:06:klass III, se 100:02

5:07:klass II, Ytterholmen och S:t Olofsholms nedlagda kalkskeppningshamn, HELLVI

Ornitologisk beskrivning: Liten ö med raukfält. I området har även medtagits S:t Olofsholms nedlagda kalkskeppningshamn. På ön häckar bl a skräntärna, småtärna, tobisgrissla och en koloni av silvertärnor. Vintertid finns här stora flockar sjöfågel, upp till 500 ex i hamnen och i sundet mellan ön och hamnen, bl a bergand och tillfälligtvis alförrådare.

Motivering för klass II: Häckfåglar av länsintresse.

Störningskänslighet: Bosättning bör ej ske på ön.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n.

Källor: 98, 102, 191, 1046, 1075, 1090

5:08:klass I och 5:09:klass I, Hojskär och Skenalden, HELLVI

Ornitologisk beskrivning: Två små öar, ca 7-8 km från Slitekusten. Jämfört med Slite-skärgårdens öar som ligger närmare land och som är utsatta för slitage i form av jaktvårdande förföljelse av måsfågel och som utflyktsmål för båtägare, är dessa två småöar kontrastrikt orörda. Små gångstigar i gräs och bland örter har trampats av fåglarna på väg från sjön in under måbärsbuskar, små oxlar o d där de har sina bon. Här häckar bl a grågås, roskarl, småskrake och silvertärna.

Öarna är sedan gammalt skyddade ruggningsplatser för grågås. De är också övervintringsplatser för storskarv med över 100 ex, ett av de större tillhållen för arten på Gotland.

Motivering för klass I: Viktig uppehållsplats för gäss och skar-

var och fin häckplats.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Ingen militär skarpskjutning bör få förekomma mot öarna.

Källor: 67, 98, 130, 191, 1046, 1090, 1108

6:01:klass I, Hall-Hangvar-reservatet, HALL /HANGVAR/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar förutom Verkmyr kusten från Hallshuk till Irevik och innanför liggande hällmarker, våtmarker och tallskog, i stort sett sammanfallande med det där befintliga naturreservatet.

Områdets ornitologiska värden belystes i en särskild inventering 1971.

Flera par vardera av vildmarksberoende arter som korp, lärkfalk, trana, duvhök och orre finns inom området, där de har passande marker och goda näringsbetingelser.

Motivering för klass I: Vildmarksområde av ornitologiskt riksintresse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Området faller till största delen inom reservatet med dess särskilda skötselföreskrifter. Det ökade utnyttjandet som fri-luftslivsområde (med en beräknad besökssiffra på 50 000 personer 1973) utgör i och för sig inget akut hot mot vildmarken och dess fauna, om besökandeströmmen kanaliseras till mer oömma, men ur turistsynpunkt attraktiva områden som Hallshuk och vägen åt sydost med vidsträckt utsikt.

Källor: 85, 101, 109, 175, 191, 197, 217, 218, 1046, 1093, 1070, 1098, 1107, 1108

6:02:klass III, se 100:01

6:03:klass III, se 100:03

6:04:klass III, se 100:01

6:05:klass III, se 100:02

7:01:klass III, se 100:01

7:02:klass III, se 100:01

7:03:klass III, se 100:01

7:04:klass III, se 100:02

7:05:klass I, Nedre delen av Ireå, HANGVAR

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den cirka 1 km långa, delvis brant forsande, slingrande ån från länsväg 149 till havet. Yppig vegetation har utbildats utmed det kanjonliknande loppet.

Kungsfiskare har flera gånger konstaterats häcka här, den enda gotländska häckplatsen med kända återkommande bosättningar. Forsärla - som häckar sällsynt i strida bäckar i sydsverige, men inte på Gotland - har iakttagits under häckningstid. Upp till 5 strömstarar övervintrar regelbundet här. Tidigare hade mindre strandpipare en säker häckplats vid åmynningen. Det är ett rikt småfågelliv i bäckravinen, med bl a halsbandsflugsnappare och lundsångare iakttagna.

Sju arter fisk har konstaterats i ån, bl a flodnejonöga och bäcknejonöga.

Motivering för klass I: Häckplats för kungsfiskare.

Störningskänslighet: Områdets fågelliv tål ej intensivt friluftsliv.

Kommentar: Miljön bör bevaras i så orört skick som möjligt kring ån.

Källor: 111, 116, 148, 191, 218, 1046, 1108, 1129

7:06:klass II, Stigmyr, HANGVAR

Ornitologisk beskrivning: Myrens fågelfauna har översiktligt undersökts 1971 och beskrivits, varvid påvisades skyddsvärda arter som trana, orre, lärkfalk, duvhök m fl, vilka utnyttjade myren som häck- eller jaktmark. De botaniskt märkliga tall-hällmarkerna kring agmyren har inräknats i området.

Motivering för klass II: Ovan redovisat fågelliv.

Störningskänslighet: Tål ej intensivt friluftsliv.

Kommentar: Området ingår i Hall-Hangvars naturreservat med särskilda föreskrifter. Betydelsen av att inga kalavverkningar sker i den omgivande skogen kring myren måste understrykas.

Källor: 109, 1046

7:07:klass III, se 100:01

7:08:klass II, se 7:012

7:09:klass II, se 7:012

7:010:klass II, se 7:012

7:011:klass II, se 7:012

7:012:klass II, 7:08:klass II, 7:09:klass II, 7:010:klass II, 7:011:klass II, 8:05:klass II, 8:06:klass II och 13:01:klass II, Myrar, HANGVAR /TINGSTÄDE/OTHEM/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Agmyr, Splittlemyr, Hästvät, Hojmyr, Ronkelsmyr, Kvarnmyr, St och L Pussmyr, Hökvät och tallhällmarker samt mager tallskog (lokalerna 7:08, 7:09, 7:010, 7:011, 7:012, 8:05, 8:06, 13:01). Området är ett vidsträckt ödemarksområde med många orörda myrar. Endast i södra delen av St Pussmyr har ett ingrepp gjorts.

Området är, med flera kända häckplatser, troligen det främsta reproduktionsområdet för trana på Gotland. Arten är omtalad från trakten sedan gammalt (Kolmodin 1907). Området utgör i dag dessutom artens förnämsta rast- och samlingsområde på Gotland. Under någon månad på eftersommaren samlas de häckande familjerna och troligen också de icke-häckande ungtranorna, sammanlagt upp till ett hundratal under senare år, i området samt på de angränsande f d myrmarkerna, innan sydflyttningen genom Europa sker. Det är av betydelse för framväxten av en fast stam tranor på Gotland att denna ansamling får ske i fred inför den påfrestande flyttningen.

Inom området finns också flera spelplatser för orre, förekomst av grågås och korp, rastplats för arktiska vadare m m. Här förekommer också blodigel.

Motivering för klass II: Betydelsefullt område för tranorna på Gotland. Området är inte ofta besökt. Vid en tätare besöksfrekvens kan man förvänta sig att ytterligare ornitologiska värden upptäcks, som kan motivera en högre klass, vilket redan nu kan övervägas.

Störningskänslighet: Tranorna är känsliga för närgånget intresse både under häcknings- och ansamlingstid.

Kommentar: Skogsbruket bör fortsätta som f n.

Källor: 101, 135, 187, 191, 1006, 1010, 1026, 1046, 1050, 1070, 1096

8:01:klass I, Träskmyr m m, LÄRBRO /HANGVAR/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Träskmyr, Stajnstumyr, vätar 1 km väster om myren och utloppsån i öster.

En utförlig beskrivning av myrens fågelliv har lämnats till länsstyrelsen våren 1972 i samband med att frågan om reservatsbildning aktualiserades. Där framhölls myrens många ornitologiska värden, dels som häcklokal för bl a trana, småfläckig sumphöna, kornknarr, kungsfiskare och dels dess betydelse under häckningstid som jaktmark för rovfåglar m fl. Vidare framhölls dess utnyttjande under icke-häckningstid av skilda arter för att söka näring eller rasta, t ex av stare i tusental. Slutligen framhölls också värdet av att bevara större myrområden intakta som presumtiva boplatser för expanderande arter (som visat sig här) som trastsångare, höksångare m fl.

Under 1972 iaktogs 1-2 par häckande tranor, spelande grönbena - en art som saknats på Gotland som häckfågel under 25 år - och jagande kungsörn. Under 1973 hördes 4 småfläckiga sumphönor och sågs den största flock tranor som setts på Gotland, ca 180 st. 1975 häckade ängshök och brun kärrhök. 1971 iaktogs kungsfiskare.

Motivering för klass I: Myrens ornitologiska värde - som tidigare medförde att den hänfördes till Gotlands 10 bästa fågelsjöar av Öhrn (1940) - synes under senare år ha ökat.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Under senare år har ett fritidshus byggts alldeles vid kanten av den ur naturvårdssynpunkt känsliga utloppsån. Kalhyggen har tagits upp intill myrkanten i sydost. Eventuellt förslag till reservatsföreskrifter bör innehålla skydd mot bl a sådana ingrepp.

Källor: 13, 73, 98, 101, 107, 161, 173, 176, 191, 197, 198, 212, 250, 1015, 1044, 1046, 1049, 1070, 1090, 1096, 1108, 1109, 1110, 1112

8:02:klass II, Södra delen av Kappelshamnsviken, LÄRBRO

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar södra delen av Kappelshamnsviken. Den utgör den näst största övervintringslokalen för änder på Gotland med upp till 5 000 vigg, bergand, sothöns, knölsvan, skäggdopping m m.

Den sankta strandängen med vassbälte kring åutloppet utgör häckplats för bl a skrattnås, änder, vattenrall och rörsångare.

Motivering för klass II: Viktig övervintringsplats. En högre klass kan diskuteras.

Störningskänslighet: Häckplatsen är ej lämpad för intensivt friluftsliv under häckningstid. I övrigt är området inte särskilt störningskänsligt.

Kommentar: Viktigt att vattnet ej förorenas vintertid i de stora fågelflockarna.

Källor: 1026, 1046, 1108

8:03:klass III, se 100:01

8:04:klass II, Hoburgsmyr, LÄRBRO

Ornitologisk beskrivning: Enligt ortsbefolkningen har trana förekommit i myren sedan gammalt. Ett par har också befunnits häcka vid de besök som gjorts vid myren under de senaste åren, trots en viss oro i omgivningen med sprängskott från stenbrott i närheten etc. Lokalen utgör av allt att döma en av de bästa möjliga för arten på Gotland, men vilka faktorer i myrens uppbyggnad eller näringstillgång som är av avgörande betydelse för tranorna är ej närmare undersökt.

Motivering för klass II: Årsviss förekomst av trana.

Störningskänslighet: På våren-försommaren är störningskänsligheten störst vid besök ut i myren eller vid längre uppehåll invid myren.

Kommentar: Det vore värdefullt om en skyddszon mot stentäkt i de omgivande hållmarkerna kunde bestämmas så att myren kan bevaras orörd.

Källor: 99, 1020, 1046, 1070

8:05:klass II, se 7:012

8:06:klass II, se 7:012

8:07:klass III, se 100:01

8:08:klass III, se 100:01

8:09:klass III, se 100:02

8:010:klass III, se 100:03

8:011:klass II, Rävlen, LÄRBRO

Ornitologisk beskrivning: Små gräsklädda skär i Vägumeviken med mycket rikt fågelliv. Skrattnåskoloni dominerar. Vidare förekommer på skären och i vassarna runt dessa arter som är typiska för eutrofa slättsjöar, t ex knölsvan, skäggdopping, brunand och sothöna. Härtill kommer havskustens häckfåglar som småtärna och ejder.

Motivering för klass II: Mycket rikt och intressant fågelliv.

Störningskänslighet: Motorbåtar har iakttagits passera den fågelrika lokalen med hög hastighet, så att fåglar skrämts iväg både från skäret och vattnet. Hastighetsbegränsning och/eller upplysningsskyltar med vädjan om låg hastighet vore önskvärt.

Kommentar: Fortsatt landstigningsförbud bör råda under häckningstid.

Källor: 1046

9:01:klass I och 9:03:klass I, Kustklint fr o m västra delen av Irevik till 500 m S Storbrut samt från Jungfruklint till 300 m S Luskint, STENKYRKA /LUMMELUNDA/

Ornitologisk beskrivning: Brant kustklint, stupande i havet utefter en sträcka av 10-12 km längd. Klinten begränsas inåt land av mestadels obygd, mager tallskog och myrmarker. Här finns 4-5 häckplatser för korp.

Motivering för klass I: Häckplats av riksintresse.

Störningskänslighet: Känsligt endast vid själva boplatserna under häckningstid.

Kommentar: Bildande av naturreservat har föreslagits 1970 för att försöka förhindra att den expanderande fritidsbebyggelsen ytterligare inkräktar på detta för norra Europa unika strandklippsområde. Bebyggelse nära en häckplats för korp kan inte tolereras av denna art (jfr lokal 63:06), utan boplatserna överges.

Källor: 20, 191, 218, 1034, 1044, 1046

9:02:klass III, se 100:02

9:03:klass I, se 9:01

9:04:klass II, 9:05:klass II och 9:06:klass II, Myrar, STENKYRKA /LUMMELUNDA/

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar Sågvätar, Balsklintmyr, vätar och myrar innanför Stenkyrkehuk, Allstäder, Rönnklint och Storbrut samt en myr N Bruthagstorpet.

Den cirka 7 km långa raden av orörda, grunda skogsmyrar och vätar från Stuklint i norr till Nygranne i söder har i botaniskt avseende ingående studerats och befunnits märkligt, men området är ornitologiskt oundersökt. Vid de fåtal besök som jag gjort i delar av området har jag bl a påträffat korp från strandklipporna. Här har påträffats rastande dvärgbeckasin på våren och häckande drillsnäppa, en på Gotland ovanlig vadare. Blodigel förekommer.

Motivering för klass II: Genom områdets stora geografiska utbredning utgör myrarna sammanlagt en betydande häckplats för bl a vadare.

Störningskänslighet: Området är ej lämpligt för intensivt fri-luftsliv under häckningstid.

Kommentar: Bebyggelse, kalavverkning och dikningar inverkar negativt på fågellivet.

Källor: 218, 1046

9:07:klass III, se 100:03

9:08:klass III, se 100:03

9:09:klass III, se 100:01

10:01:klass II, Lövskogsområde (f d Ellstädaränet) vid Lugnet,
LUMMELUNDA

Ornitologisk beskrivning: Ett mycket fågelrikt skogsområde, dels med ädellövskog med bl a gamla ekar närmast kyrkan och Lugnet och dels med en delvis försumpad blandskog. Den omväxlande naturen avspeglas också i fågelsammansättningen. Vid en vårpromenad i området registrerades 51 fågelarter. I området har påträffats mindre hackspett, steglits, gärdsmyg (2 par), stjärtmes (bobyggnad), spillkråka, halsbandsflugsnappare (8 par), skogssnäppa (varnande), kattuggla med ungar, häckande ormvråk m fl.

Motivering för klass II: Ovanligt rikt häckfågelliv.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Åtminstone de försumpade områdena bör lämnas oröjda. Kraftiga röjningar, tallplantering bland gamla ekar etc har skett i området.

Källor: 1046, 1113

10:02:klass III, se 100:02

10:03:klass I, Parken och strandhedarna vid Lummelunds bruk, LUMMELUNDA

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den lummiga parken med gamla lövträd och ett par ständigt öppna bäckar som rinner fram ur bergsklinten och ner till havet samt strandhedarna närmast norr om parken.

Kungsfiskare har häckat, strömstare övervintrar regelbundet sedan gammalt i flera exemplar, kattuggla häckar och här finns rikligt med bl a sångare och halsbandsflugsnappare.

Motivering för klass I: Häckplats för kungsfiskare.

Källor: 67, 1046, 1108, 1129

11:01:klass II, Landträsk, MARTEBO /LUMMELUNDA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar f d Landträsk, beläget i Martebomyr. Det är bevärt med glesa och låga bestånd martallar över ett stort område på den steniga f d träskbotten, således en helt annan karaktär än f d Ojstersojdsträsk (11:03) och Rollumträsk (14:03) där en nästan tropisk grönska frodas på den uppenbart mycket näringsrika marken.

Om vårarna är området under en längre tid blött och lockar vadare, måsar och änder att stanna och häcka. Senare torkar området helt ut, vilket attraherar torrmarksälskande arter. Detta avspeglas också i insektsvärlden med bl a värmekrävande arter som blåvingad gräshoppa.

Området utgör också rastplats för större flockar duvor, vadare m fl. Vintertid är området jaktmark för rovfåglar.

Motivering för klass II: En intressant biotop som gett upphov till en intressant fauna.

Kommentar: En konstgjord sjö vid de små lertagen har diskuterats av lantbruksskäl. Den skulle troligen bli mycket fågelrik, vilket visat sig med liknande dammar i andra f d myrmarker.

Källor: 1010, 1046

Anm: Större delen av området upptas numera, 1978, av en bevattningsdamm med relativt rikt fågelliv.

11:02:klass II, Martebo utgård, MARTEBO

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar en långsträckt löv-, bland- och tallskog i Martebomyrområdet. Skogen är fågelrik med många sångare och andra småfåglar samt kattuggla och hornuggla.

Motivering för klass II: Rik småfågelförekomst och 2 arter uggla.

Kommentar: Ingen röjning bör förekomma.

Källor: 1046, 1080, 1108

11:03:klass I och 14:03:klass I, Ojstersojdsträsk och Rollumträsk, MARTEBO /VÄSKINDE/LOKRUME/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar två mycket fågelrika delvis försumpade vildmarker, som tidigare utgjort träsk i Martebomyr. Här finns täta snår, kvarlevande bladvasspartier och Salixsnår samt tillgång till sötvatten i genomkorsande kanaler.

Området är en av de artrikaste och partätaste småfågelbiotoper som jag påträffat på Gotland, särskilt Ojstersojdsträsk. Här förekommer bl a många par näktergal, grönsångare, gulsångare, svart-hätta, halsbandsflugsnappare och rödvingetrast. Mindre vanliga

arter i området är stjärtmes, mindre hackspett, steglits, höksångare, kärrsångare, rosenfink, hornuggla och tillfälligt flodsångare, blåhake och kungsfiskare.

Motivering för klass I: Mycket rikt småfågelliv med påfallande stort inslag av mindre vanliga fåglar (med speciella biotopkrav: försumpad asp-björk-skog etc) i en föga studerad naturtyp.

Kommentar: Fågellivet bevaras rikast om ingen röjning sker.

Källor: 111, 1029, 1034, 1107, 1108

11:04:klass I, Del av Martebomyr, MARTEBO /LOKRUME/TINGSTÄDE/

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar del av Martebomyr: f d Bingeträsk (som är delvis dikat och nu närmast har karaktären av en myr), f d Myrvälderträsk (helt dikat, nu urskogsliknande blandskog i försumpad mark) och dammar efter torvtäkt.

Sedan den ursprungliga vegetationen i Yxneträsk (lokal 16:01) av allt att döma snart kommer att vara förstörd genom pågående dikning där, kommer Bingeträsk att vara den sista kvarlevan med myrvegetation från den forna jättemyren Martebomyr. Träskets nuvarande myrkaraktär avspeglas bl a i häckningsförekomst av trana. I norr gränsar sank mark, som utgör myrbotten efter den dikade norra delen av Bingeträsk, nu bl a rastplats för arktiska vadare, häckplats för änder och vadare samt spelplats för brushane. I öster och nordost gränsar obygd med försumpad tall-björk-skog samt ett system av dammar (fler än som är utsatta på topografiska kartan) med bl a svarthakedopping och smådopping. Under häckningstid har också iakttagits ängshök.

Av de hundratal myrar som jag granskade under den ornitologiska myrinventeringen 1972 på Gotland befanns det troliga antalet häckande myrfågelarter vara det högsta inom detta område, således fler än i flera välkända och välbesökta fågellokaler.

Som exempel på fågelfaunan i övrigt kan anföras kornknarr, småfläckig sumphöna, lärkfalk, duvhök, kärrsångare, gräshoppsångare, stjärtmes, korp, tidigare orre och en stor skrattnåskoloni.

Området utgör en av de få goda flyttfågellokalerna i Gotlands inland. Här har förekommit observationer av häger, grågås, sångsvan, fjällvråk, bivrak, fiskgjuse, småspov, rödspov, dvärgmå, skräntärna, övervintrande varfågel m m.

I myren förekommer blodigel, den enda från Martebo fornsjö. 5 arter grod- och kräldjur finns antecknade, det näst högsta i någon gotlandsmyr (efter Muskmyr 92:03).

Motivering för klass I: Rikt häckområde med arter av riksintresse.

Kommentar: För att hjälpa upp fågellivet i dammarna som tidigare varit ännu rikare (jfr Håkansson 1952) föreslås jaktförbud samt

kraftinsatser för att försöka få bort minken, som kommit in. En restaurering av dammarna kan övervägas.

Källor: 2, 20, 83, 95, 103, 187, 191, 1010, 1024, 1025, 1093, 1108

12:01:klass III, se 100:01

12:02:klass II och 12:03:klass I, Furbjärsån och Tingstädeträsk, TINGSTÄDE
/HEJNUM/

Ornitologisk beskrivning: Grund insjö med vidsträckta bladvassar, särskilt i nordost och i väster, gränsande till bebyggelse och odlingsbygd i väster och till de stora obebodda tallhällmarkerna Filehajdar och Hejnum hållar (lokal 17:01) i öster.

Vid en vattenreglering i sjön höjdes vattenståndet så att holmarna i sjön sattes under vatten. Därmed spolierades Sveriges troligen största häckplats för dvärgmå. (Redan 1910 fanns här 20-30 par, 1933 fanns 30 par, 1943 fanns 35 par). Här häckade även fisk-, silver- och småtärna, den senare en av Gotlands (och landets) få insjöhäckningar.

Fiskgjuse har häckat vid sjön, vilket är den enda säkra häckningen på Gotland. Den har även i senare tid synt i träsket under häckningstid. Svarttärna har häckat talrikt på 1800-talet och har förekommit även senare, bl a bosatt på 1930-talet. Smådoppingens första kända häckning på Gotland rapporterades härifrån 1937.

Av övriga häckfåglar kan nämnas brun kärrhök, knölsvan, stora skratmaskolonier (nu betydligt reducerade efter vattenregleringen), vattenrall, småfläckig sumphöna och i senare tid drillsnäppa.

Sjön har åtminstone förr varit den artrikaste sjön på Gotland när det gäller fisk, med 8 arter, talrikast sarv, Scardinius erythrophthalmus.

Sjön utnyttjas av änder som rastplats under flyttningstid, bl a har stora flockar brunand iakttagits.

Motivering för klass I (sjön) och klass II (ån i norr): Rik häckfågelfauna enligt ovan.

Störningskänslighet: Stränderna (utom badstranden i norr) tål inte intensivt utnyttjande under våren och sommaren. Det gör inte heller de stora vassarna.

Kommentar: Ett fågeltorn föreslås bli byggt i sydväst.

Källor: 2, 14, 20, 74, 99, 116, 125, 133, 143, 148, 191, 206, 209, 213, 243, 1012, 1046, 1050, 1056

13:01:klass II, se 7:012

13:02:klass III, se 100:01

13:03:klass I, Asunden, OTHEM

Ornitologisk beskrivning: En trädlös, gräsklädd ö med blockterräng och raukområde i öster, i övrigt låga stränder.

Under fyra inventeringar på 1960-talet påträffades 35 häckfågelarter, bl a 350 par ejder, 2 par rödspov, sydlig kärrsnäppa, brushane, 5-10 par skärfläcka, skräntärna, småtärna och tobisgrissla. Under senare år synes ejder ha ökat betydligt.

Under tidigare år har pilgrimsfalk, gulfotad gråtrut och skärpiplärka häckat.

Motivering för klass I: Häckfågelfauna av riksintresse.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Kommentar: F n påverkas fågellivet av mänskliga aktiviteter genom militära intressen och genom att s k jaktvårdande aktiviteter förekommer under fåglarnas häckningstid.

Källor: 13, 102, 167, 174, 191, 216, 236, 1008, 1046, 1073, 1090, 1103

13:04:klass II, Enholmen, OTHEM

Ornitologisk beskrivning: Liten ö med rikt fågelliv. Omkring 20 fågelarter tillhör de bofasta på ön, bl a tobisgrisslor i blockterräng. Hur många par som häckar är inte känt. Som mest har 98 ex inräknats i vattnet utanför ön. En del av dessa torde tillhöra den angränsande ön Grunnet (lokal 13:05), och en del kanske är icke-häckande fåglar. Ejder häckar med ca 50 par och fiskmåsar med en koloni som synbarligen dominerar ön.

Motivering för klass II: God häcklokal, främst för tobisgrissla.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Källor: 13, 191, 1046, 1090, 1103

13:05:klass II, Grunnet, OTHEM

Ornitologisk beskrivning: Liten låg gräsklädd ö med ca 15 arter häckfåglar, bl a tobisgrisslor i stenhällar, småtärna, roskarl och ejder. Tidigare häckade bl a skräntärna, en större skrattnåskoloni, silltrutkoloni, gravand och storspov. Ön är liksom övriga holmar i Slite skärgård starkt kulturpåverkad av jaktvårdsföreningens åtgärder under häckningstid och båtägares besök från Slite.

Motivering för klass II: Häckplats för bl a tobisgrissla och småtärna.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Källor: 13, 74, 191, 1046, 1090, 1103

13:06:klass II, Majgu, OTHEM

Ornitologisk beskrivning: Den mest avlägsna av de fyra holmarna utanför Slite, liksom de andra med ett starkt påverkat fågelliv. Här finns cirka 15 häckande arter bl a ca 200 par ejder.

Under våren rastar vitkindad gås, under vintern är ön tillhåll för storskarv, upp till 50-75 ex.

Motivering för klass II: Häck-, rast- och övervintringsplats av länsintresse.

Störningskänslighet: För många eller för långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Källor: 74, 98, 191, 1046, 1090, 1103, 1108

14:01:klass III, se 100:02

14:02:klass II, Idholmen, VÄSKINDE /LUMMELUNDA/

Ornitologisk beskrivning: Ett vildmarksbetonat område med mager tallskog med stora inslag av idegran, mycket grunda Lillträsk och Storträsk (det senare påverkat av dikning) i utkanten av f d Martebomyr. Området är häckplats för bl a vadare och rovfåglar. Under flyttningstider är det rast- och övernattningsplats för en hel del fåglar, bl a har en stor flock ängspiplärka iakttagits i martallarna ute i en av myrarna en vårkväll.

Här förekommer blåvingad gräshoppa, som kan betecknas som en xerotherm (i ökenartat klimat levande) relikt.

Motivering för klass II: Särpräglad natur med i viss mån särpräglat djurliv.

Störningskänslighet: Området är ej lämpat för intensivt friluftsliv.

Källor: 1046

14:03:klass I, se 11:03

14:04:klass III, se 100:03

14:05:klass III, se 100:03

14:06:klass III, se 100:03

14:07:klass I, Kronviken, VÄSKINDE

Ornitologisk beskrivning: Den lagunlika grunda sjöns fågelliv har väl dokumenterats av Nordström (1939 b), särskilt den intressanta blandningen av havs- och insjöfåglar och den rika förekomsten av grod- och kräldjur. Sedermera har även fynd av den sällsynta storfläckiga snoken gjorts här.

Härutöver har det visat sig att områdets största ornitologiska värde är som övervintringsplats för beckasiner. Enkelbeckasin har i Sverige endast rapporterats övervintrande från Visbytrakten. Förutsättningarna för denna unika övervintring är de ständigt öppna och vintergröna bäckarna med sitt underjordiskt varmare vatten som rinner ur kalkbergen och genom strandområdet ner till havet. Bidragande faktorer är dessutom det milda klimatet vid havet, lokalernas belägenhet i flyttstråket vid kusten och lämplig näringstillgång och skydd. Även dvärgbeckasin har en följd av år övervintrat i området, något som är sällsynt i Sverige. Här har också förekommit vinterobservationer av sävsparv och vattenrall, vilket är ovanligt åtminstone på Gotland.

Området är genom sitt läge vid kusten också en god sträcklokal. Bl a har brushane, skärfläcka, fiskgjuse, dvärgmåss och grågåss observerats.

Motivering för klass I: Övervintringsplats av riksintresse.

Kommentar: Inga fler hydrologiska ingrepp bör göras här. Vid en fritidsbostad i öster har den ursprungliga hydrologin rubbats genom grävning i myrлагgen och ett bäckutflöde för en fiskdamm (?). Ingen

ytterligare fritidsbebyggelse bör lokaliseras hit.

Bete eller vasstäkt bör ske för att bevara de unika övervintringslokalerna och samtidigt här skydda de norra orkidérika kärrängarna från igenväxning. Sedan betet upphört för några år sedan har nu bladvassen tilltagit.

Källor: 58, 86, 89, 95, 144, 185, 187, 212, 218, 250, 1044, 1046, 1108, 1115

14:08:klass I, Själsöbäcken och angränsande våtmarker, VÄSKINDE

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar våtmarker och bäckfåra från väg 149 till havet. Området får sin prägel av Själsöbäcken, som avvattnar f d Hästnäsmyr. Den slingrar sig fram i sin naturliga fåra utom i ett avsnitt, nämligen vid utloppet vid havet, där en rak fåra grävts norr om bron under senare år. En av områdets övervintringslokaler för beckasiner spolierades därmed.

I bäckens övre lopp har övervintring av enkelbeckasin och dvärgbeckasin och även vattenrall konstaterats en följd av vintrar. Strömstare och kungsfiskare har också konstaterats sedan många år tillbaka.

Genom förekomsten av mycket täta snår som ger skydd och rik närings- tillgång och de ständigt öppna bäckarna erbjuder lokalen även intressanta övervintringsmöjligheter för en rad tättingar som gärdsmyg, rödhake, järnsparv och stenknäck.

På våren är det en rik häckplats med bl a rödvingetrast, näktergal, järnsparv (den första häckningen på Gotland), vadare och även änder.

Motivering för klass I: Unik övervintringslokal för vadare bl a.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Det är angeläget att den expanderande fritidsbebyggelsen ej får inkräkta mer på våtmarkerna än som tyvärr redan skett. Ett fritidshus har placerats inne i kärrmarkerna väster om länsväg 149 med åtföljande röjningar, anläggande av gräsmatta med flaggstång, uppkomst av skräphögar etc. I västra delen har täta näktergalssnår röjts, troligen för att bereda utsikt från ett intilliggande fritidshus.

Källor: 84, 95, 1046, 1108

15:01:klass II, Hällmarksskogar (Åbyheden) V Bro k:a, BRO

Ornitologisk beskrivning: Hällmarksskogar med förekomst av de numera allt fåtaligare fågelarterna nattskärre och trädlärka. Dessa har här förekommit sedan gammalt. Också insektslivet är i viss mån särpräglad med förekomst av bl a gotländsk apollofjäril.

Motivering för klass II: Passande lokaler för ovannämnda arter är mindre vanliga och alla värda att vara rädda om.

Störningskänslighet: Olämpligt med fritidsbebyggelse inom området, vilket medför ökade risker för misslyckade häckningar för både nattskärre och trädlärka vilka båda lägger sina bon på marken.

Källor: 1046

15:02:klass III, se 100:03

16:01:klass II, St och L Yxneträsk, LOKRUME

Ornitologisk beskrivning: Områdets karaktär av sank vildmark, samtidigt gränsande till vidsträckta ängsmarker, visade sig attrahera blå kärrhök till häckning (den andra kända på Gotland). Brun kärrhök häckade under många år, kärrsångare, kornknarr och trana uppenbarade sig under senare år.

Till områdets ornitologiska kvaliteter hörde också en osedvanligt rik småfågelfauna i de omgivande markerna med bl a näktergal, halsbandsflugsnappare och andra sångfåglar samt stjärtmes.

I angränsande område förekommer den sällsynta rödspoven, tornfalk och hornuggla. Av den sistnämnda arten ringmärktes här ett år 13 ungar.

En av de största grodkörerna i länet under 1960-talet kunde man höra vid Lilla Yxneträsk, där åkergrodan hade en stor lekplats.

1971 meddelade lantbruksnämnden i Gotlands län förvärvstillstånd för området. Avsikt med förvärvet: odlingsarbete. Dikningar och röjningar har sedan dess företagits i området, varigenom en värdefull fågellokal på Gotland spolierats.

Motivering för klass II: Området är ännu rik häcklokal för tättingar, och delar av myren är fortfarande intakta.

Källor: 20, 83, 101, 102, 108, 162, 1024, 1044, 1046, 1080, 1108

16:02:klass III, se 100:03

17:01:klass II, Filehajdar - Hejnum hållar, HEJNUM /TINGSTÄDE/OTHEM/BOGE/
/BÄL/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Filehajdar (med Högstensvät, Lillmyr, hållmarker), f d Killingsmyr, Orgvatar, Hejnum hållar (med Rövatar, Kallgatburg, Kallgate), Bojssvatar och f d Västers träsk.

Sernander (1941) föreslog att en rikspark skulle bildas i detta område, som utgör ett naturminneskomplex av stor betydelse i gotländsk och svensk naturhistoria. Fågellivet beskrivs inte av Sernander, men han nämner att han hört av Arvid Ohlsson att det är rikt.

Området har visat sig rymma en rad skyddsvärda, delvis märkliga ornitologiska objekt. Under årens lopp har bl a följande förekommit i området: trana, korp, fiskgjuse, orre (f n största spelplatsen på Gotland), kungsörn, dvärgmåsa och härfågel. Av dessa häckar en del fortfarande, en del bevisligen inte (dvärgmåsen i Killingsmyr), men detaljer saknas till största delen om områdets fågelliv.

Motivering för klass II: En högre klass har övervägts, men då området är så lite känt och häckningarna av kungsörn, härfågel, fiskgjuse m fl ligger tillbaka i tiden har den lägre klassen valts tills närmare kännedom uppnås.

Störningskänslighet: På grund av områdets storlek är det ej känsligt för extensivt utnyttjande som spontant strövområde. Skulle sådant utnyttjande ske i organiserade former kanske områdets vildmarkskaraktär försvann helt eller delvis.

Kommentar: En utvidgning av det militära övnings- och skjutfältet vore olyckligt för de stora naturvärdena. Andra möjligheter att finna en lösning på militärområdesfrågan bör eftersträvas.

Källor: 82, 125, 190, 191, 194, 212, 1044, 1046, 1050, 1090, 1107

17:02:klass III, se 100:03

17:03:klass III, se 100:01

18:01:klass III, se 100:03

18:02:klass I, Bogevik, BOGE /OTHEM/

Ornitologisk beskrivning: Näringsfattig, grund insjö vid kusten. På en rad små holmar i sjöns mitt och i dess landfäste i vassområdet i norr finns Gotlands största skrattnåskoloni, f n med upp till 2 200 par (som också får räknas tillhöra landets största kolonier).

I skrattnåskornas hägn häckar 30-35 andra arter sjöfåglar, vilket gör Bogevik till en av de art- och individrikaste insjöarna på Gotland i dag. Bl a finns här knölsvan (upp till 5 häckande par, 100-150 rastande och översomrande), skäggdopping (5-10 par, Gotlands största koloni f n), grågås, skärfläcka, småtärna, mindre strandpipare och silvertärna.

Här har också setts rastande kungsfiskare, smådopping, mindre sångsvan m m.

Motivering för klass I: Ett betydande reproduktionsområde för ett stort antal sjöfåglar.

Störningskänslighet: Förlägges bebyggelse för nära sjöns norra del med åtföljande ökat tryck mot de känsligaste markerna, kan skrattnåskorna fördrivas och därmed hela sjöns betydelse som viktig fågelsjö betydligt reduceras.

Kommentar: Ingen ytterligare bebyggelse bör tillåtas i sjöns närhet. Man bör planera för ett fågeltorn för att kanalisera intresserade besökare av en av Gotlands fågelrikaste sjöar till ett lämpligt och störningsfritt ställe. Sådan utsiktsplats är f n svår att finna.

Källor: 13, 95, 112, 148, 183, 191, 197, 218, 235, 243, 246, 1046, 1103, 1108

18:03:klass II och 18:04:klass II, Sundmyr, Gyle vätar, Sudervik samt några små myrar, BOGE

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Sundmyr, Gyle vätar, Sudervik och små myrar väster om de senare.

De helt barrskogsomslutna småmyrarna nära kusten uppvisar en intressant fågelfauna med bl a grågås, trana och knölsvan.

Motivering för klass II: Sundmyr utgör trots det sparsamma fågellivet ett vackert exempel på den fattiga men specifika artsammansättningen i en gotländsk agmyr, en föga utforskad naturtyp ur ornitologisk synpunkt.

Störningskänslighet: Grågås och trana är känsliga för störning ute i myrarna och för längre uppehåll vid stränderna.

Kommentar: Vidare fritidsbebyggelse bör inte tillåtas, särskilt inte kring Sundmyr.

Källor: 218, 1046, 1090, 1094, 1103

18:05:klass III, se 100:02

19:01:klass II, Skansudd, VISBY

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av ett lågt stenigt skär, ibland landfast, beroende på vattenståndet i havet. Skäret är rikt beväxt med huvudsakligen mållor. Innanför skäret finns en strandäng.

Fågellivet är rikt i området. Idag dominerar en skrattnåskoloni (den näst största på Gotland) med änder, vadare och tärnor i dess skydd. Tidigare utgjorde fisktärnan den dominerande fågelarten. Dvärgmåsar har tidigare häckat här.

Lokalen utgör en av de få attraktiva rastplatserna, särskilt för vadare, på en sträcka av flera mil på den i övrigt steniga nordvästkusten.

Tillfälligt har rastat snatterand, mindre sångsvan, dvärgbeckasin, sandlöpares, kungsfiskares och kentska tärnans.

Motivering för klass II: Rik häckplats för sjöfågel.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Området ingår i ett naturreservat, för vilket särskilda föreskrifter gäller.

Källor: 80, 89, 90, 91, 96, 184, 245, 1046, 1108

19:02:klass I, Flundreviken, VISBY

Ornitologisk beskrivning: Lokalen avser viken mellan Snäckgårdsbadens badvik i norr och den nya småbåtshamnen i söder, begränsad av bilvägen i öster.

Den lilla sankta strandängen utgör häckplats för cirka 10 arter strandfåglar, bl a knölsvan och rörhöna. Viken och de steniga skärren där utgör rastplats under flyttningstider för upp till 2 000 änder, måsar, vadare och kråkfåglar. Tillfälligt har noterats kärrsångare, sillgrissla, mindre sångsvan, salskrake m m.

Även om området har sin stora lokala betydelse som den enda häckplatsen för sjöfåglar och som studieobjekt för skolundervisningen i Visby, har lokalen sitt största värde som övervintringsplats, dels för alförädare (årsvisst, eventuellt den enda i landet) och dels för dvärgbeckasin, enkelbeckasin (endast känt från Visbykusten) och vattenrall m fl.

Motivering för klass I: Unik övervintringsplats m m.

Störningskänslighet: Områdets strandremsa och vattenområde mellan badviken och den stenrevelet som avskiljer småbåtshamnen i söder är känsliga för besök och båttrafik både under häckningstid och under övrig tid på året.

Kommentar: Någon form av skydd är angeläget för denna lilla oas för fåglar i ett expanderande fritidsområde.

Källor: 2, 86, 89, 90, 95, 102, 111, 112, 218, 243, 244, 1046, 1061, 1099, 1108, 1117

19:03:klass III, se 100:02

19:04:klass III, se 100:01

19:05:klass II, Myren Kristiania 1 km S Skogslund, VISBY

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en liten agmyr, belägen i barrskog. Under 1960-talet förekom bl a svarthakedopping under häckningstid och jagande lärkfalk. Lokalen är en betydelsefull reproduktionsplats för groddjur.

Motivering för klass II: Utöver det redovisade djurlivet torde det även vara av intresse för friluftslivet att bevara en av de få våtmarkerna i Visby.

Störningskänslighet: Om myren begagnas till avstjälpningsplats (som f n) störs djurlivet dels temporärt och dels mer långvarigt genom biotopförstöring.

Kommentar: Önskvärt att tomfat och annat skräp som nu förfular denna lilla idyll blir bortstädade och att anslag sätts upp om att vidare tippning är förbjuden.

Källor: 58, 103, 1046, 1108

20:01:klass III, se 100:01

20:02:klass II, Tjautet, HEJDEBY

Ornitologisk beskrivning: Området utgörs av ett nedlagt grustag, delvis under igenväxning, beläget i barrskog. Det är häckplats för vadarer, bl a mindre strandpipare i anslutning till vattensamlingar på våren på grustagets ojämna botten.

Motivering för klass II: Lokalen utgör ett exempel på en artificiell naturtyp som accepterats av fåglar med speciella biotopkrav som är mer eller mindre svåra att uppfylla på lokaler i naturligt tillstånd.

Kommentar: Ingen utjämning av grustagets botten eller avplaning av kanterna runt om bör äga rum. Igenväxningen bör fortsätta.

Källor: 1046

21:01:klass I, Folebäcken, FOLE

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en naturligt slingrande bäck i blandskog. Den är häckplats för kungsfiskare. Bäckens goda tillgång på småfisk, förekomsten av lämpliga slänter för grävning av bo uppfyller uppenbart kungsfiskarens speciella krav på en häckplats.

Motivering för klass I: Lämpliga häckplatser för kungsfiskare är av riksintresse.

Kommentar: Viktigt att bäckens vatten inte grumlas eller förorenas.

Källor: 43, 1046, 1108

23:01:klass II, Storvidemyr och Ölbäcksmysen NV därom, FOLLINGBO /ENDRE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar agmyrarna Storvidemyr och Ölbäcksmysen nordväst om denna, båda belägna i mager tallskog. Här förekommer gräsand, tofsvipa, enkelbeckasin, morkulla, rödbena och skogssnäppa. Dessa arter kan kanske sägas utgöra den ornitologiska grundfaunan för mindre gotländska agmyrar. Förekomsten av en komplett sådan grundfauna som här och enbart dessa fåglar kan inbjuda till intressanta studier.

Åtminstone var det tidigare gott om snok i området. Fleråriga snokmärkningar har genomförts av riksmuseet.

Motivering för klass II: Se ovan under beskrivningen.

Kommentar: Omkring 1971 grävdes hål för ledningsstolpar ute i den i övrigt orörda Storvidemyr. Liknande ingrepp bör undvikas.

Källor: 1023, 1044, 1046

23:02:klass I och 23:03:klass I, Svajde vät och Rosendalsmysen SSO därom, FOLLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Svajde vät och Rosendalsmysen (i gamla tider benämnd Myrhagemysen).

Området var tidigare mycket fågelrikt, särskilt Rosendalsmysen. Den förlorade i betydelse som fågellokal, då de stora kolonierna skrattnåsar försvann på 1940-talet av okänd orsak.

Under senare år har svarthakedopping åter häckat och smådopping uppträtt under häckningstid.

Tidigare har bl a gråhakedopping (sällsynt i insjöar på Gotland) och svarthalsad dopping (enda observationen på Gotland) noterats här.

Åtminstone var här tidigare riklig förekomst av grod- och kräldjur, bl a storfläckig snok. Fleråriga snokmärkningar har utförts av riksmuseet. Blodigel förekommer i området.

Motivering för klass I: Då biotopen åtminstone i själva våtmarken till synes är oförändrad sedan den tid då dvärgmåsar och doppingar etc häckade i skrattnåskolonierna, är det av vetenskapligt värde att i fortsättningen kunna följa denna väldokumenterade fågellokal.

Källor: 2, 20, 58, 103, 187, 191, 1002, 1023, 1044, 1046, 1053, 1107, 1108

27:01:klass III, se 100:03

27:01,27:02

27:02:klass III, se 100:03

28:01:klass II, Gothemån, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar dels det vegetationsrika, delvis deltaliknande utloppet av ån vid Åminne och dels den cirka 5 km långa slingrande ån från Lina myr till havet.

Vid åmynningen har utbildats ungefär samma häckfågelfauna som i en liten insjö, bl a svarthakedopping, rörhöna och rörsångare. Här finns också en av de få häckplatserna för drillsnäppa på ön.

Lokalen är årlig övervintringsplats för strömstarar och vissa år för kungsfiskare. Den senare har även setts under häckningstid.

Gothemån är det artrikaste invattnet på Gotland när det gäller fisk (12 arter) och också för sötvattenmollusker (20 arter).

Motivering för klass II: Förekomsten av svarthakedopping, strömstare och kungsfiskare samt artrikedomen på fisk och mollusker.

Kommentar: Nedsmutsning av ån bör reduceras mesta möjliga. Biotopen bör bevaras så ursprunglig som möjligt. Ingen bebyggelse bör tillåtas för nära ån.

Källor: 99, 116, 147, 148, 191, 1001, 1005, 1019, 1031, 1046, 1090, 1122, 1124

28:02:klass III, se 100:01

28:03:klass III, se 100:01

28:04:klass III, se 100:02

28:05:klass II, Botvaldvik med innanförliggande marker, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de grunda strandvätarna, vid Botvaldvik, som tidigare utgjort en havsvik, viken och skäret vid Byngnu samt det lilla agträsket Botvalde träsk i skogskanten.

Området är sedan gammalt känt för sin fågelrikedom, bl a med häckande svarthakedopping och en av de största kolonierna småtärna på ön. Vid ett tillfälle ringmärktes 171 fiskmåsar här.

Motivering för klass II: Rik häcklokal.

Störningskänslighet: Lokalerna är ej lämpade för friluftsliv.

Kommentar: Ytterligare fritidsbebyggelse bör inte läggas för nära de känsliga lokalerna med så många fåglars ägg och ungar på marken, särskilt inte vid Botvaldvik-vätarna, som uppenbart förlorat i betydelse som fågellokal under senare årtionde.

Källor: 213, 218, 1046, 1114

28:06:klass II, Sildungen, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Liten ö, beväxt med bl a tall och oxel, rik häckplats med stor skrattnåskoloni åtminstone sedan sekelskiftet, grågås, upp till 4 par skräntärna, smätärna, stor koloni fiskmåsar m m.

Motivering för klass II: Rik häckplats för sjöfågel.

Störningskänslighet: För många och för långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Källor: 67, 209, 213, 1046, 1090

28:07:klass III, se 100:02

28:08:klass II, Branden, GOTHEN /NORRLANDA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar dels de helt eller delvis dikade Kyrkmyr, Vallmyr och Bunkmyr och dels de outdikade Sojdmyr, Sinkmyr m fl andra våtmarker på Branden.

De grunda skogsmyrarna är föga besökta. Här har under häckningstid gjorts intressanta iakttagelser av trana, gulärta, ängshök, blåkråka, grågås och kungsörn, åtminstone de två förstnämnda häckande. Gulärta är en ovanlighet i gotländska myrar numera.

Enligt Ohlsson (1944) häckade härfågel i Barblunden inom området i början av seklet.

Motivering för klass II: Häckningsområde av minst länsintresse. Vid närmare undersökning av området kan en högre klassificering bli aktuell.

Störningskänslighet: Intensivt utnyttjande under häckningstid bör undvikas.

Kommentar: Fortsatt skogsbruk kan ske som hittills. Inga ytterligare dikningar bör äga rum.

Källor: 62, 99, 101, 191, 194, 1046, 1070, 1090

28:09:klass I, Storsund och Lillsund med omgivande marker, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Storsund, Lillsund, tillrinnings- och avrinningsåarna (med strömstare vintertid) och den närmast omgivande skogsmarken (med ett par arter ugglor samt rovfåglar).

Trots att Storsund är känd som en av Gotlands bästa fågellokaler - även presenterad för en internationell publik (Gooders 1970) - saknas en större sammanfattning av dess fågelliv, en kortare har presenterats i SNF:s reseguide "Fågellokaler i Sverige" (Svensson 1972).

Sjöns eutrofa karaktär har dragit till sig arter som småfläckig sumphöna, skäggdopping, brun kärrhök, knölsvan, brunand och tillfälligt rördrom.

Storsunds belägenhet i barrskog har attraherat bl a trana och duvhök. Närheten till Östersjön har lockat tillfälliga gäster till besök, speciellt sådana med ostlig utbredning, t ex vitvingad tärna (andra fyndet i Sverige), mindre sumphöna och aftonfalk.

Mest känd är lokalen som den enda på Gotland där man kan räkna med årsviss förekomst av både svarttärna och dvärgmå, fast häckningsbevis är sparsammare.

Lokalen är också betydelsefull som en av de största samlingsplatserna på ön för övernattnig av stare från ett stort uppsamlingsområde.

Under senare år har nya arter tillkommit under häckningstid, särskilt intressant är snatterand och fiskgjuse.

Motivering för klass I: Häckfågelområde av riksintresse.

Störningskänslighet: Under häckningstid bör besökande använda sig av det befintliga fågeltornet.

Kommentar: Det föreslagna naturreservatet Storsund-Kyrkebingegrunn ter sig som en av de mer välmotiverade reservatsbildningarna på ön. Utöver byggnadsförbud, dränerings- och jaktförbud bör föreskrifter om stopp för vidare kalhyggen intas i reservatsföreskrifterna, åtminstone kring Storsund och havsstränderna.

Källor: 20, 42, 59, 87, 95, 99, 101, 102, 106, 160, 182, 187, 191, 195, 196, 197, 212, 218, 221, 1001, 1017, 1022, 1030, 1034, 1042, 1044, 1046, 1070, 1081, 1090, 1093, 1099, 1106, 1107, 1108, 1115, 1121

28:010:klass III, se 100:02

28:011:klass I, Kyrkebingegrunn, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en låg ö eller halvö (beroende på vattenståndet). Den ligger nära kusten och är delvis skogklädd. På de öppna och sankt ängsmarkerna är det ett rikt fågelliv med rödspov, brushane, sydlig kärrsnäppa, roskarl, småtärna, knölsvan, måsfåglar, änder och vadare.

Rosenfink häckade på ön 1972. Lokalen utgör rastplats för vitkindade gäss (upp till 1 000 ex) och grågäss samt genomflyttande vadare.

Motivering för klass I: Häck- och rastplats av riksintresse.

Kommentar: Olika former av störningar av det rika och skyddsvärda fågellivet borde genom den föreslagna reservatsbildningen kunna nedbringas. (Jfr lokal 28:06, Storsund)

Källor: 8, 62, 92, 95, 96, 183, 191, 218, 243, 1019, 1052, 1046, 1049, 1090, 1094

28:012:klass III, se 100:02

28:013:klass II, Gistungen, GOTHEN

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av ett litet skär i havet. Under vinterhalvåret är ön övervintringsplats för storskarvar.

Motivering för klass II: Se ovan.

Kommentar: Ingen skarpskjutning bör få förekomma under vinterhalvåret så länge det är öppet vatten.

Källor: 98, 1046, 1094

29:01:klass III, se 100:03

29:01-29:05

29:02:klass III, se 100:03

29:03:klass III, se 100:03

29:04:klass III, se 100:01

29:05:klass III, se 100:01

30:01:klass II, Tallskog och hållmarker vid Sion, TRÄKUMLA

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av tallskog och hållmarker. Utöver sedvanliga skogsfåglar förekommer här pärluggla sedan en längre tid tillbaka.

Motivering för klass II: Lokal för pärluggla.

Kommentar: Marken kan brukas som f n.

Källor: 182, 1010

32:01:klass III, se 100:03

32:01

33:01:klass II, Dalhemå med intilliggande lövområden, DALHEM

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar det cirka 5 km långa naturligt slingrande åloppet mellan de båda utdikade stormyrarna, Roma myr i väster och Holmmyr i öster, samt intilliggande lövområden.

Lokalen är övervintringsplats för strömstare i forsarna, häckplats för änder, vadare, rörhöna m m, särskilt vid fördämningsområdets yppigare vegetation.

Det är en rik fågelfauna i angränsande lövområden. (Vid ett besök en junidag antecknades 43 fågelarter). Kornknarr och vaktel (en av de få observationerna på Gotland) har noterats på angränsande fält.

Motivering för klass II: Rik häckfågelfauna, övervintringsplats för strömstare.

Kommentar: Viktigt för fågelfaunan att åns vatten ej förorenas.

Källor: 102, 1046, 1106

34:01:klass III, se 100:03

34:02:klass I, Lina myr, HÖRSNE /GOTHEM/VALLSTENA/

Ornitologisk beskrivning: Fågellivet efter utdikningen av myren har utförligt skildrats av Jansson (1961). Under det senaste decenniet har ytterligare en rad ornitologiska observationer publicerats, vilket sammantaget ger oss en fyllig bild av fågellivet efter dikningen. Myrens fågelliv före dikningen är också rikt dokumenterat (Sjölander & Swärd 1931, Wahlin 1942), vilket tillåter vissa jämförelser.

De kvantitativa förlusterna har varit mycket stora, särskilt när det gäller andfåglar av vilka nu en mindre rest häckar längs kanalerna. Flera arter har försvunnit som häckfåglar från myren (och från Gotland i en del fall), exempelvis dubbelbeckasin, gråhakedopping och snatterand. Vidare har myren mist häckfåglar som dvärgmå, svarttärna, grönben, svarthakedopping, brun kärrhök och de största kolonier skratmå som är kända från Gotland. Stammen av brushane är nu reducerad till en mindre del mot tidigare.

Efter dikningen uppkomna nya biotoper har haft en gynnsam effekt på vissa arter som kornknarr (som i Lina myr har landets största bestånd), rödspov och andra vadare. De nya biotoperna har också attraherat nya fågelarter som är under framträngande i landet, som gräshoppsångare, flodsångare och kärrsångare.

En slutsummering ger vid handen att en utarmning har skett av det ursprungliga fågellivet. För att få en viss uppfattning om denna förändring kan nämnas att jag i samband med 1972 års ornitologiska myrinventering på Gotland utförde ett försök till ornitologisk poängvärdering av kvarvarande gotländska myrar, vilken resulterade i över 200 poäng för 5 myrar, bl a Lina myr av i dag, över 100 poäng för ytterligare 11 myrar samt lägre poäng för 84 myrar. Lina myr före utdikningen erhöll 439 poäng. Lina myr före utdikningen hänfördes av Öhrn (1940) till en av Sveriges 8 bästa fågelsjöar.

Motivering för klass I: Myren är fortfarande av riksintresse trots dikningen.

Kommentar: Det är önskvärt att en damm skapas genom invallning, lämpligen i SNF:s område vid f d Lina träsk, vid sidan av kanalen. Sådana dammar i f d stormyrar har visat sig bli mycket fågelrika (jfr lokal 11:04, 38:01, 46:01, 82:01).

Källor: 1, 10, 11, 12, 20, 58, 59, 99, 101, 102, 103, 106, 112, 121, 139, 141, 143, 160, 177, 182, 183, 187, 191, 196, 197, 213, 221, 229, 250, 1019, 1024, 1025, 1044, 1052, 1062, 1066, 1090, 1093, 1105, 1107, 1108, 1115, 1121

34:03:klass III, se 100:01

34:04:klass II, Hamstädarvåten m fl myrar, HÖRSNE /NORRLANDA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de mycket grunda agmyrarna Hamstädarvåten, Myrhagen och myrar väster om dessa, alla belägna i

barrskog. Endast ett par ornitologiska besök har avlagts i området. Vid det ena tillfället påträffades trana och vid det andra häckande duvhök bl a.

Motivering för klass II: Förekomst av trana under häckningstid.

Källor: 99, 1046

35:01:klass I, 35:02:klass II, 35:04:klass II och 35:05:klass I, Tofta skjutfält, TOFTA

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Nasume myr, Hojgardsmyr, kustklipporna från Stavsklint till Korpklint (35:01) och tallhällmarker (35:02,04). Området är beläget inom militärt skjutfält och är inte tillgängligt för allmänheten. Skjutningarnas och andra militära aktiviteters inverkan på fågellivet här vet man inte mycket om, då man saknar kännedom om fågelfaunan från tiden innan området annekterades till skjutfält. Under det senaste decenniet har dock en del förändringar kunnat iakttagas. En stor koloni skrattnås i Nasume myr har övergivit lokalen för omkring tio år sedan, uppenbarligen på grund av störningar. Bakgrunden till den bruna kärrhökens sporadiska uppträdande under häckningstid kan kanske sökas i störningar under den känsliga första delen av häckningstiden. En störningskänslig art som grågås har inte någon gång rapporterats från området, trots att det syns vara passande för arten i övrigt. Pilgrimsfalk har utgått som häckfågel av allt att döma av andra orsaker än militära störningar, vilket också troligen gäller smådopping.

Svarthakedopping och sydlig ljungpipare häckar årsvisst i och vid myrarna, korp, pärluggla och lärkfalk mer eller mindre regelbundet på något avstånd från våtmarkerna.

Den i Sverige mycket sällsynta mindre sumphönan tillhörde en följd av år på 1960-talet fågellivet i myren.

Av fågelarter som under senare år expanderat i sitt svenska utbredningsområde har rosenfink och gräshoppsångare kommit till området, den förra troligen som bofast.

Motivering för klass I (myren och kustklipporna) och II (hedarna): Häckfauna av riksintresse.

Störningskänslighet: Det är angeläget att få ut information till ansvariga militära myndigheter om det värdefulla fågellivet inom området och en vädjan om största möjliga försiktighet, särskilt om vårarna.

Kommentar: Överenskommelse bör eftersträvas med militärmyndigheten om föreskrifter om förbud mot skjutning invid och ut i myrarna och klintarna under våren-försommaren, förbud mot dikning och andra hydrologiska ingrepp, förbud mot avverkning av skog och röjning av snår.

Källor: 2, 3, 20, 42, 88, 94, 95, 103, 111, 141, 182, 191, 242, 1001, 1010, 1044, 1046, 1070, 1099, 1107, 1108, 1121

35:03:klass III, se 100:02

35:04:klass II, se 35:01

35:05:klass I, se 35:01

35:06:klass III, se 100:03

37:01:klass III, se 100:03

37:01

38:01:klass I och 46:01:klass I, Dammar vid Romakloster och Varplöse,
ROMA /BJÖRKE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar två dammsystem kring Roma sockerbruk. De äldsta är från 1910-talet. Dammarna är mycket näringsrika, vattennivåerna varierar. De är belägna i och invid f d Roma myr, som ligger i ett flyttfågelstråk över ön.

Dammarnas läge och beskaffenhet har medfört att de utgör betydande rastplatser för bl a arktiska vadare under deras flyttning över Östersjön. Roma dammar är de enda rastplatserna av betydelse i Gotlands inland. 20 arter vadare har antecknats här.

Sällsynta fåglar för Gotland (och delvis för landet) har häckat i dammarna: svarttärna, smådopping, mindre strandpipare, drillsnäppa och svarthakedopping. Den senare arten upp till 10 par, en av de största kolonierna på Gotland.

Motivering för klass I: Häckfåglar av riksintresse.

Kommentar: Båtturer bör förbjudas i dammarna.

Källor: 99, 102, 103, 191, 1018, 1046, 1108

40:01:klass II, Skäringsmyr, GANTHEM

Ornitologisk beskrivning: Innan myren dikades i sin sankaste del på 1960-talet häckade skrattnåsar i de kraftigt utbildade Carex-tuvarna och utgjorde en av de få kvarvarande kolonierna skrattnåsar i Gotlands inlandsmyrar, vilka var de ursprungliga häckningsplatserna när arten började kolonisera Gotland i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet.

Ägg av vattenrall påträffades 1972 i fräkenkärret i väster, och ängsپیلärka spelade över den nu uttorkade centrala delen, där vattnet tidigare var halvmeterdjupt. Ängsپیلärka påträffas mindre ofta i inlandsmyrar på ön.

Motivering för klass II: Trots att denna lilla vackra skogsmyr delvis ödelagts, utgör den ett intressant område med 10-15 myranknutna häckfågelarter.

Källor: 1046, 1070

40:02:klass III, se 100:01

41:01:klass III, se 100:01

41:01

42:01:klass II, Sigvards, ESKELHEM

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av strandängar med en liten myr och en våt vid en låglänt kust. Här finns sedan gammalt stora skrattnåskolonier, särskilt i myren. Denna syns utgöra en alternativ häckplats för delar av den stora kolonin skrattnås i Paviken under vårar med högvatten, då botuvorna där står under vatten vid häckningstidens början.

I skrattnåskoloniernas hägn förekommer bl a årtå, vigg och rörhåna. En häckning av kentsk tårna är kånd.

Motivering för klass II: Rik häcklokal.

Kommentar: Inga bilvågar bör iordningställas för allmårheten ner till detta strandområde, som nu är fåga besåkt.

Kållor: 183, 1044, 1046, 1065

43:01:klass III, se 100:01

43:01

44:01:klass III, se 100:01

44:01,44:02

44:02:klass III, se 100:03

46:01:klass I, se 38:01

46:01

47:01:klass III, se 100:01

47:01

49:01:klass II, Kustavsnitt från 500 m N Sandpallen till Bajus, ANGA /NORRLANDA/

Ornitologisk beskrivning: Området utgörs av ett strandavsnitt med små skär nära land och uddar med en koncentration av häckande och rastande fåglar. Skrattnäs, knölsvan, ejder, grågås, havstrut finns bland de häckande, häger, mindre sångsvan, änder bland de rastande arterna.

Motivering för klass II: Lokalen kan inte jämföras med de stora häck- och rastplatserna på gotlandskusten, men det är viktigt att även de medelstora koncentrationerna av fåglar uppmärksammas.

Källor: 112, 142, 218, 1046, 1114

49:02:klass III, se 100:03

49:03:klass II och 49:04:klass I, Skarnvik med innanförliggande marker samt Koggrunn, ANGA /KRÄKLINGBO/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den långgrunda Skarnvik med stränder och det lilla skäret Koggrunn samt våtmarker i närheten av stranden som Notvarp, Gylar och Molnträsk.

I området häckar grågås, skärfläcka (3-4 kolonier), knölsvan, skrattnäs (en av öns största kolonier sedan gammalt) och i dess hägn häckar eller förekommer cirka 20 fågelarter under häcknings-tid, bl a skäggdopping (med bo i havet), brunand, årtä, skedand och sothöna.

Det har förekommit att bl a svart stork (1973), flockar av vit-kindade gäss och grågäss rastat här.

Motivering för klass I (skäret) och II (övriga delar): Rikt häck-område enligt ovan.

Störningskänslighet: Skärets fågelliv störs inte av båtar som håller låg fart, inte ens om de går i närheten av skäret.

Kommentar: Fågellivet bör lämnas att utvecklas utan mänskliga ingripanden. Ingen ytterligare fritidsbebyggelse bör tillåtas i området.

Källor: 95, 142, 191, 218, 243, 1025, 1044, 1046, 1052, 1086

49:04:klass I, se 49:03

50:01:klass I, Paviken med tillopps- och utloppsåar, VÄSTERGARN /ESKELHEM/

Ornitologisk beskrivning: Paviken är en grund eutrof slättsjö vid havet, med bladvassar och Salixsnår utbildade särskilt i norr. Den är en av de fågelrikaste sjöarna på Gotland f n, både beträffande art- och individrikedom. Till lokalen har hänförts även tillopps- och utloppsåarna.

Skrattmåsen dominerar sjön, vissa år med mycket stora kolonier. Där brukar också svarttärnor häcka, en av de få kvarvarande häckplatserna sedan de optimala lokalerna, de stora myrarna, dikats ut. Fyra arter doppingar har setts under häckningstid: smådopping, svarthakedopping, skäggdopping och gråhakedopping. Den senare arten (som inte häckar på Gotland) var sysselsatt med bobygge. Under 1973, då ett nyuppfört fågeltorn togs i bruk, häckade för första gången brun kärrhök och rapporterades att de sällsynta fåglarna kungsfiskare och snatterand häckade. Bland rastande fåglar 1973 kan nämnas följande som ett visst mått på lokalens klass: svart stork (3 ex), häger (19 ex) och skärfläcka (50 ex).

Av övriga häckfåglar kan nämnas en rad typiska slättsjöfåglar som knölsvan, årta, vattenrall, brunand, småfläckig sumphöna, rör- och sävsångare. Åtminstone tidigare häckade också gulärta och brushane. Av rariteter bland rastfåglar kan nämnas vit stork, svartpannad törnskata, kornsparv, havsörn, dubbelbeckasin m fl.

Milda vintrar övervintrar stora skaror sjöfågel i sjön, bl a brunand och kricka.

Motivering för klass I: Häck- och rastlokal av riksintresse.

Störningskänslighet: Den växande fritidsbebyggelsen i söder kan inverka menligt på fågellivet, om för många båtar kommer i sjön under häckningstid och de söker sig till den norra och fågelrikaste delen av sjön.

Kommentar: Viss mekanisk vassbekämpning kan diskuteras, då igenväxningen under senare tid skett mycket snabbt, bl a efter en sänkning av vattennivån på 1940-talet.

Källor: 1, 2, 3, 8, 73, 89, 94, 95, 98, 102, 103, 104, 106, 111, 141, 143, 148, 182, 183, 191, 197, 200, 213, 218, 221, 243, 1010, 1015, 1030, 1044, 1046, 1053, 1057, 1058, 1064, 1081, 1099, 1100, 1104, 1108

50:02:klass III, se 100:02

50:03:klass I, Utholmen, VÄSTERGARN

Ornitologisk beskrivning: En låg ö, uppbyggd av grusvallar, huvudsakligen utan annan högre vegetation än enbuskar. Den är sedan gammalt känd som en av de bästa häckplatserna för ejder på Gotland (och tidvis även i landet). Omfattande ringmärkningsverksamhet har bedrivits under årens lopp.

I övrigt häckar 20-25 arter sjöfågel. Sammansättningen är delvis kulturpåverkad genom olika mänskliga åtgärder (decimering av grå-

trutstammen, delvis bosättning på ön, tidigare giftutläggning för rovfåglar, nu matning av rovfåglar).

Bland övriga häckfåglar kan nämnas skräntäma, småtärna, kolonier fisktärna, skrattmås, gråtrut, silltrut och havstrut i växlande antal, under senare år knölsvan och tidigare grågås.

Ön utgör rastplats för vitkindad gås (upp till 500 ex samtidigt), ruggningsplats för grågås samt övervintringsplats för skärsnäppa och storskarv. Hösten 1973 rastade 500 prutgås.

Motivering för klass I: Betydande häckplats för ejder, vetenskapligt väldokumenterad genom inventering och ringmärkning.

Kommentar: Det är önskvärt att fårbetet fortsätter som f n.

Källor: 8, 41, 48, 67, 72, 89, 94 98, 102, 126, 127, 141, 191, 243, 246, 1010, 1024, 1046, 1059, 1089, 1108

50:04:klass II, Svältholmen, VÄSTERGARN

Ornitologisk beskrivning: På den långsmala låga halvön med tångbankar och lägre växtlighet finns en rik ansamling fåglar av växlande sammansättning. Under sista året häckade exempelvis småtärna och skärfläcka kolonivis. I tångbankarna rastar vadare om höstarna i flockar.

Motivering för klass II: God häck- och rastlokal.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Källor: 1015, 1046, 1119

51:01:klass III, se 100:02

51:02:klass III, se 100:03

51:03:klass III, se 100:03

51:04:klass III, se 100:03

51:05:klass I, 51:06:klass I och 61:01:klass I, De steniga revlarna vid Koviken, Vivesholm, Sagholmen, Räveln och Sandboviken samt Varvsholmsviken, SANDA /KLINTE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den långgrunda, vassrika viken och ån öster om Varvsholm, den djupt inskurna långgrunda Sandboviken, de låga, numera sammanvuxna halvöarna Vivesholm, Räveln och Sagholmen samt de steniga revlarna (Fogelholmen) vid Koviken.

Häckfåglar inom området: koloni kentsk tärna (den andra större på Gotland), snatterand, skärfläcka, sydlig kärrsnäppa, brushane, 5-6 kolonier skrattnås m fl. Rastfåglar: vitkindad gås, grågås, prutgås, många vadare m fl. Vintertid finns bl a storskarv, havsörn och skär-
snäppa på holmarna och upp till 2 000 sjöfågel i vikarna - den tredje talrikaste lokalen för övervintrande sjöfågel på Gotland (för sot-
höna den största på ön).

Bland särskilt anmärkningsvärda observationer som visar områdets betydelse kan anföras smådopping 20 ex, skäggdopping 70 ex, mindre sångsvan 75 ex, kungsfiskare, vittrut, dvärgbeckasin, alförrädare, turturduva, gräshoppsångare, kärrsångare och lundsångare.

Motivering för klass I: Ett koncentrat av viktiga häckfåglar (utan motsvarighet på en så liten plats på Gotland) och betydande rast- och övervintringslokal.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Fågeltorn bör byggas vid exempelvis Sandboviken för att bereda intresserade tillträde på ett sådant sätt, att de inte vållar skada på det rika fågellivet. Närheten till det expanderande fritidsområdet gör detta särskilt angeläget. Det är önskvärt med fortsatt bete.

Källor: 2, 67, 89, 95, 101, 104, 106, 111, 172, 191, 219, 227, 243, 244, 1010, 1015, 1022, 1046, 1052, 1059, 1061, 1062, 1065, 1097, 1102, 1108, 1109, 1116, 1119, 1121, 1131

52:01:klass III, se 100:01

52:01-52:03

52:02:klass III, se 100:03

52:03:klass III, se 100:03

53:01:klass II, se 63:01

53:01-53:04

53:02:klass II, se 63:01

53:03:klass II, se 63:01

53:04:klass III, se 100:01

55:01:klass III, se 100:03

55:02:klass III, se 100:01

55:03:klass III, se 100:03

55:04:klass III, se 100:01

55:05:klass III, se 100:01

55:06:klass III, se 100:01

55:07:klass I, Lindhammarsmyr, VÄNGE /BUTTLE/

Ornitologisk beskrivning: Myren är Gotlands näst största outdikade myr, belägen i barrskog. Den har ett okomplicerat uppbyggt fågelliv, som genom sin enkelhet inbjuder till ekologiska studier. På våren rastar stora flockar grågås. Ett par tranor häckar och kan iakttas när de hävdar revir mot senare anlända artfränder, besöker särskilda näringskällor etc.

Olika nischer i myren intas av småfläckig sumphöna, storspov, ängs-
piplärka (de båda sistnämnda sällsynta i rena myrmarker på Gotland),
gräsand, enkelbeckasin, rödbena och sävsparv.

Markerna kring myren bebos av orre, som tidigare var allmän, nu tro-
ligen åter under ökning, duvhök, morkulla, skogssnäppa, rödvinge-
trast m fl arter som är mer eller mindre beroende av myrens närhet.

Lärkfalk, ladusvala och andra svalor utnyttjar myren som jaktmark un-
der sommaren liksom blå kärrhök regelbundet under hösten. Om vintrarna
utnyttjas området av kringstrykande flockar av korp.

Utöver den intressant sammansatta fågelfaunan hyser myren en unik
fjäril, den gotländska dårgräsfjärilen, Lopinga achine rambringi
BRYK, som här har sin enda förekomst på Gotland (och därmed i världen).
Fjärilen är fridlyst.

Myren hyser eventuellt också den rikligaste förekomsten av snok i
gotlandsmyrarna av i dag. Arten synes drabbad av katastrofal ned-
gång under de senaste decennierna. Myren har om vårarna också en av
de största kvarlevande lekplatserna för åkergroda på ön. Även grod-
djuren har gått kraftigt tillbaka på Gotland i senare tid, något som
också gäller för riket i övrigt (Dahlbeck 1972).

Motivering för klass I: Den unika förekomsten av den gotländska dår-
gräsfjärilen och andra intressanta zoologiska värden.

Kommentar: Största aktsamhet bör iakttas med dessa värdefulla marker.

Källor: 1015, 1046, 1070, 1085, 1091, 1107

56:01:klass III, se 100:01

56:01,56:02

56:02:klass III, se 100:01

57:01:klass III, se 100:01

57:02:klass II, Lukaremyr, ALA

Ornitologisk beskrivning: Denna efter gotländska förhållanden annorlunda uppbyggda myr med mycket vegetationsfattig yta utgör rastplats för vadare som under flyttningen sneddar över Östergarnshalvön. Myren inbjuder till enkla men intressanta studier över vadarsträcket. Myren utgör även häckplats för vadare samt näringskälla för traktens tranor.

Motivering för klass II: Se ovan.

Källor: 1046, 1070

57:03:klass II, 66:01:klass II, 67:01:klass II, 67:02:klass II och 67:03: klass II, Fjälmyr med omgivningar, Smaulmyrar, Gasmyr, Klensmyr och Långmyr samt myr norr därom, ALA /ARDRE/ALSKOG/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de i barrskog belägna agmyrarna Fjälmyr, Klensmyr (lokal 67:02), Gasmyr (67:01), Långmyr (67:03) och Smaulmyrar (66:01).

I och kring de små orörda skogsmyrarna har något överraskande etablerat sig en rad sällsynta fågelarter som kungsörn, korp, trana och orre. Senast kända häckning av kungsörn var 1954.

Motivering för klass II: Värdefullt häckningsområde.

Kommentar: Fortsatt skogsbruk kan ske som f n. Ingen dikning eller för stora och många kalhyggen bör förekomma om man vill ha kvar det värdefulla fågellivet.

Källor: 191, 1010, 1046, 1088, 1094, 1106, 1108

58:01:klass III, se 100:02

58:02:klass I, Nygårdsmyr, KRÄKLINGBO

Ornitologisk beskrivning: I Gotlands Naturvårdsförenings skrivelse 1967 till länsstyrelsen i Gotlands län med begäran om fridlysning av myren sammanställdes de ornitologiska observationerna t o m våren 1967, då en kanal grävdes 800 m ut i myren. Det visade sig att myren hyste ett rikt fågelliv, troligen det artrikaste i någon recent gotlandsmyr.

Under de 6 år som gått sedan kanalgrävningen ägde rum har den sällsynta svarttärnan häckat ute i själva stormyren och inte som tidigare i den lilla Prästgyl, som dikades ut 1967. Trana har flera år iakttagits under häckningstid. Minst 5 hanar småfläckig sumphöna hördes samtidigt spela 1972, och minst 8 hanar hördes våren 1973, det talrikaste från någon gotlandsmyr av i dag. Kornknarr och rosenfink har invandrat. Tornfalk sågs under häckningstid 1972.

Svarthakedopping, grågås, brushane och en stor koloni skrattnås som tidigare fanns har inte observerats i myren efter dikningen, i vilken mån som en följd av dikningen är inte närmare utrett.

Sammanfattningsvis kan man säga att myren trots de negativa förändringarna efter ingreppet 1967 fortfarande är en av de fågelrikaste på Gotland.

Motivering för klass I: Häckning av fåglar av riksintresse.

Kommentar: Planerat mindre fågeltorn på rullstensåsens udde i myrens norra del bör förverkligas. Friläggning av fornborgen på udden bör diskuteras i samband med eventuell reservatsbildning.

Källor: 22, 100, 101, 102, 187, 191, 197, 212, 1046, 1060, 1070, 1086, 1093, 1094, 1099, 1106, 1108

58:03:klass II och 59:01:klass II, Åsträcken Österbymyr - Smiss myr och Hällträsk, KRÄKLINGBO /GAMMELGARN/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar Österbymyr, Smiss myr och Hällträsk. Myrarna är små och påverkade av mänskliga ingrepp. Området är föga besökt, varför det är viktigt att närmare undersöka fågellivet om ytterligare dräneringar e d skall utföras.

I ett par av myrarna påträffades 1972 småfläckig sumphöna, i en myr vattenrall och näktergal, i en tredje rastande trana.

Motivering för klass II: Förekomsten av småfläckig sumphöna bl a.

Kommentar: Kalhyggen bör undvikas närmast myrarna.

Källor: 1046, 1086, 1126

58:04:klass II, Diksmyr och kantskogen N och V Torsburgen, KRÄKLINGBO
/GAMMELGARN/

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar Diksmyr och våtar sydost om denna samt kantskogen norr och väster om Torsburgen i rasbranterna. I våtmarkerna förekommer häckning av trana sedan gammalt samt den sällsynta blodigeln.

Den speciella biotopen med högvuxna granar i rasbranterna passar uppenbarligen den i Sverige sällsynta lundsångaren (som i landet endast konstaterats häcka på Gotland). Den har här sedan mer än tio år sin enda kända troliga årsvissa förekomst i landet. Antalet par minskade efter en kraftig siktröjning 1972, som uppenbart gjorde lokalen mindre attraktiv för lundsångaren.

Motivering för klass II: Förekomst av lundsångare, trana, blodigel. En högre klass kan diskuteras.

Störningskänslighet: Försiktighet bör iakttas vid myren under häckningstid.

Kommentar: Samråd med länsstyrelsens naturvårdsenhet bör ske vid eventuella ytterligare röjningar o d ingrepp innan dessa sker.

Källor: 102, 173, 191, 1002, 1046, 1052, 1070, 1079, 1086, 1090, 1099, 1106, 1108, 1126

59:01:klass II, se 58:03

59:02:klass I, Ängmansvik, GAMMELGARN /KRÄKLINGBO/

Ornitologisk beskrivning: Låglänta strandängar med vikar och skär med rikt strandfågelliv med häckning av grågås, småtärna (vissa år 10-15 par), skärfläcka, grönbena (sommaren 1971, den första kända häckningen på ön sedan cirka 25 år), skrattmåskolonier, knölsvan m m. Bland rastande fåglar märks bl a mindre sångsvan, kungsfiskare, prutgås och fiskgjuse.

Motivering för klass I: Rikt häckningsområde enligt ovan.

Störningskänslighet: På strandängarna och skären finns ägg och ungar på våren och försommaren, och de är mycket känsliga för besök av människor.

Kommentar: Ingen fritidsbebyggelse bör få lokaliseras till området eller till strandskogen, så att besökstrycket ökas på denna f n ostörda strand med sitt rika fågelliv.

Källor: 111, 112, 243, 1046, 1086

59:03:klass II, Myrar och hållmark N Kyrkjuves, GAMMELGARN

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar myrarna och hållmarksområdet norr om Kyrkjuves. Området är föga känt ur ornitologisk synpunkt. Under några exkursioner i området under senare år har en rad ovanliga fågelarter konstaterats förekomma här, bl a trana, grågås, korp och pärluggla under häckningstid utöver ormråk, vattenrall, sävsparv, änder, vadare m m.

Motivering för klass II: Värdefull fågelfauna.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Områdets nuvarande vildmarkskaraktär är förutsättningen för det värdefulla fågellivet.

Källor: 1046, 1086, 1126

59:04:klass II, Grynghällar, GAMMELGARN

Ornitologisk beskrivning: Lokalen består av små kala skär. Dessa utgör betydande övervintringsplats för storskarvar (med upp till ett 50-tal inräknade), måsfåglar och skärsnäppor.

Motivering för klass II: Betydande övervintringsplats.

Kommentar: Ingen skarpskjutning bör få äga rum mot skären så länge det är öppet vatten kring dessa.

Källor: 98, 1046, 1086

60:01:klass III, se 100:02

60:02:klass I, Lillgrunn och Storgrunn, ÖSTERGARN

Ornitologisk beskrivning: Lokalen består av två mindre skär i Katthammarsvik, som är beväxta med hundloka och annan frodig örtvegetation. De är sedan gammalt kända som en av Gotlands mest betydande häckplatser för skrattnåsar. På 1950-talet räknades över 1 300 bobalar. Omfattande ringmärkning har skett under årens lopp (år 1929 t ex 1086 ungar), med många intressanta återfynd, från Estland och Ostpreussen till Italien, Frankrike och Nordafrika.

Skäggdopping, skräntärna, knölsvan, kanadagås, eventuellt kentskärna, trutar, vadare och änder häckar också på skären.

Viken är isfria vintrar en viktig övervintringsplats för änder och svanar.

Motivering för klass I: Häckplats av riksintresse, speciellt den stora och sedan lång tid tillbaka välstuderade skrattnåskolonin.

Störningskänslighet: Båttrafik i farvattnen inverkar ej störande vid lägre fart.

Kommentar: Öarna bör lämnas att sköta sig själva.

Källor: 101, 112, 164, 165, 168, 169, 170, 191, 213, 218, 235, 243, 1046, 1076, 1086, 1114, 1126

60:03:klass II, Grogarnsberget, ÖSTERGARN

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar bergsklintarna mot havet i öster och inlandsklinten i väster. Bergsbranterna utgör häckplats för korp sedan många år. Under senare årtionden finns i de kraftiga snåren i rasbranterna en årsviss förekomst av höksångare. Det är uppenbart en optimal biotop, belägen i fåglars flyttningsväg.

Motivering för klass II: Viktig häckplats enligt ovan. En högre klass kan övervägas.

Kommentar: Ingen röjning av snår bör ske om man vill behålla höksångare m fl fåglar som är beroende av snåren för sin häckning.

Källor: 99, 191, 218, 1046, 1076, 1086, 1126

60:04:klass I, Östergarnsholm, ÖSTERGARN

Ornitologisk beskrivning: En låg och vidsträckt ö utan nämnvärd högre vegetation. Här är en betydande häcklokal med 25-30 arter sjöfågel. Bl a finns den största kolonin av tobisgrissla på Gotland i blockterrängen i nordvästra delen av holmen. Där häckar även hussvalor i Svalgrottan. Brushane, skräntärna, många par

ejder, koloni av silltrut och silvertärna tillhör häckfaunan. Tidigare har korp varit bosatt här.

Mindre flugsnappare, dvärgsparv, smalnäbbad simsnäppa, alförrädare (omkring år 1928), stora skaror av vitkindade gäss m m har rapporterats rasta.

Motivering för klass I: Häckfåglar av riksintresse.

Kommentar: Intressanta studier kan göras över fågellivet, om det fritt får utvecklas, då ön sedan några år är obebodd. Tidigare har den länge, troligen sedan 1700-talet, varit bebodd av fyrfolk, något som starkt påverkat fågellivet.

Källor: 67, 74, 102, 106, 136, 191, 213, 228, 1046, 1049, 1086, 1095

60:05:klass III, se 100:01

60:05-60:07

60:06:klass III, se 100:01

60:07:klass III, se 100:02

61:01:klass I, se 51:05

61:01-61:03

61:02:klass III, se 100:02

61:03:klass II, se 63:01

62:01:klass II, Gannarveviken, FRÖJEL

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en grund havsvik med låga flikiga skär och sank mark. Stor skrattmåskoloni dominerar, upp till 400 par. Knölsvan häckar sedan 1942 (den första kusthäckningen på ön). Här finns också en koloni av häckande småtärna. Svarttärna och grågås har iakttagits under häckningstid. Lokalen är rastplats för vitkindade gäss (upp till 200 ex) och vintertid tillhåll för storskarvar.

Motivering för klass II: Koncentrerat häckfågelliv.

Störningskänslighet: För många och långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Kommentar: Ingen bilväg bör dras till området.

Källor: 20, 174, 191, 218, 243, 1015, 1046

62:02:klass II, Hoxelmyr, FRÖJEL

Ornitologisk beskrivning: Utöver sedvanliga myrfåglar har häckande och/eller jagande duvhökar och lärkfalkar påträffats i och vid myren. Här är också en riklig förekomst av den i Sverige sällsynt förekommande blodigeln.

Motivering för klass II: Zoologiska värden av länsintresse.

Kommentar: Det är önskvärt att en skyddszon av skog i fortsättningen sparas kring myren för att bevara vildmarkskaraktären. Ett större kalhygge var 1972 upptaget ner till myrens nordvästra strand.

Utöver de zoologiska värdena och de höga botaniska bör närheten till Vallhagar fornby uppmärksammas och den roll som Hoxelmyr forn-sjö sannolikt hade för det forna samhället.

Källor: 1015, 1046, 1109

63:01:klass II, 63:02:klass II, 63:03:klass II, 63:04:klass II, 53:01: klass II, 53:02:klass II, 53:03:klass II, 61:03:klass II, Myrmarker på Lojsthajd, LOJSTA /HEJDE/KLINTE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den västra delen av Gotlands största sammanhängande obygd, Lojsthajd, och utgörs av skogsmark med ett antal grunda myrar och våtmarker.

Området är i stort sett ornitologiskt utforskat, varför här endast har medtagits ett minimum av lokaler bestående av områdets myrmarker belägna mellan länsvägarna 142, 551, 141 och 563.

Kulturpåverkan här består av normalt skogsbruk, delvis bete samt dikningar, bl a utdikningar av områdets största myr, Gajstmyr, och särskilt under senare år skogsdikningar av källmyrar och andra unika våtmarker, som är märkliga särskilt ur botanisk synpunkt.

Vid tillfälliga besök i området har viltrikedomen varit påfallande, något som också avspeglas i förekomsten av rovfåglar, ugglor och rovdjur såsom ormråk, duvhök, pärluggla och räv. I våtmarkerna har noterats vattenrall, änder och vadare. Ett par av myrarna (Stormyr och Bjers myr, lokal 61:03 och 63:04) utgör viktiga tillhåll för groddjur, bl a den på Gotland sparsamt förekommande åkergrodan. Spelplatser för orre är kända inom området sedan gammalt.

Motivering för klass II: Vilt- och rovfågelrikedom. En högre klass kan troligen bli aktuell vid en närmare undersökning av djurlivet här.

Kommentar: Länsstyrelsens naturvårdsenhet bör kontaktas innan ytterligare skogsdikningar, stora kalhyggen, skogsplöjningar och andra skogsvårdsinsatser utförs för att undvika att onödiga skador förorsakas områdets naturvärden. En ornitologisk inventering är önskvärd.

Källor: 1015, 1024, 1028, 1046, 1109

63:05:klass III, se 100:01

63:06:klass II, se 64:01

63:07:klass III, se 100:03

63:08:klass II, se 64:01

64:01:klass II, 64:02:klass II, 63:06:klass II, 63:08:klass II, 72:01: klass II, 73:01:klass II, En rad små djupa sjöar, ETELHEM /LOJSTA/ LINDE/STÅNGA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar en rad små djupa sjöar: Sigvaldeträsk (lokal 64:01), Hagebyträsk (64:02), litet träsk vid Lojsta kyrka, Bjersträsk, Fridträsk, Rammträsk, Slottsträsk och Broträsk (63:06), Liffrideträsk (73:01), Mörtträsk (63:08) och Asträsk (72:01).

Svarthakedopping, skäggdopping, rörhöna, rörsångare, kattuggla, korp m m har häckat i området, och svarttärna har setts under häckningstid. Korpen bodde i en bergsbrant under flera år, tills ett fritidshus byggdes ovanpå berget. Vit stork och flodsångare har uppehållit sig i området.

Av 9 arter fisk märks särskilt den enda förekomsten på Gotland av bergsimpa, Cottus poecilopus i Rammträsk.

Motivering för klass II: Fåglar av länsintresse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Med tanke på förekomsten av bergsimpa bl a bör ingen vidare rotenonbehandling e d av sjöarna ske (något som utfördes 1963 i Sigvaldeträsk av en sportfiskeklubb).

Planerat friluftsområde här kommer troligen inte att inverka menligt på de ornitologiska värdena, om intrång ej görs i sank- och vassområden (som utgör häckplatser för doppingar etc) och inte några båtävlingar o d anordnas under häckningstid.

Ingen expansion bör ske av badet i Sigvaldeträsk, som nu är beläget i sjöns vegetations- och fågelfria del. Denna sjö är den ornitologiskt mest värdefulla sjön tillsammans med Rammträsk och träsket vid Lojsta kyrka.

Källor: 17, 99, 101, 103, 148, 191, 1046, 1106

65:01:klass III, se 100:01

65:01,65:02

65:02:klass III, se 100:01

66:01:klass II, se 57:03

66:02:klass I, 66:03:klass I, 66:04:klass I, Laus holmar, ALSKOG

Ornitologisk beskrivning: Öarna saknar trädvegetation. Skarpholmen och Gräsholmen är obetade och har rikt utvecklad örtvegetation av bl a hundloka. Storholmen betas av ungnöt och har kortare gräsväxt. Här finns också en del sankmarker.

Öarna har en rik häckfågelfauna med omkring 35 arter, mest känt är de många häckande paren grågås på de båda mindre holmarna sedan gammalt, vilket lett till fridlysning av dessa.

Storholmen är en av de tre stora rastplatserna av internationell betydelse för vitkindade gäss under deras sträck över Östersjön.

Utöver tidvis stora kolonier måsfågel och ejder häckar bl a brushane, sydlig kärrsnäppa, småtärna, skärfläcka och roskarl (ett 10-tal par).

Motivering för klass I: Viktig länk för de flyttande vitkindade gässen.

Källor: 9, 26, 67, 74, 81, 98, 105, 106, 112, 137, 138, 174, 191, 213, 243, 1004, 1009, 1013, 1046, 1106, 1107, 1132

67:01:klass II, se 57:03

67:02:klass II, se 57:03

67:03:klass II, se 57:03

67:04:klass I, Svinmyr, ARDRE

Ornitologisk beskrivning: Sammansättningen av myrens växtsamhällen, som domineras av starrtuvor och där agen spelar en underordnad roll, är förutsättningen för ett rikt differentierat fågelliv. Skratmåsen har här sin största koloni i inlandet på Gotland. Den är betydelsefull för övriga fåglar, dels genom skydd mot naturliga fiender och dels genom att den tillför myren näringsämnen.

Svarthakedoppingen har här en av de största förekomsterna på ön, 15-20 ex observerade samtidigt. Smådopping, svarttärna, trana, knölsvan och många andra fåglar häckar och/eller rastar i sjön.

Motivering för klass I: Häckningslokal av riksintresse.

Kommentar: Under senare år har olika smärre ingrepp (bl a vassröjning, troligen för skridskobana) gjorts i och kring myren. Fågeltorn föreslås bli byggt i sydväst, där nu ett provisoriskt sådant finns i form av en koja uppe i ett träd.

Ingen lokalisering av fritidsbebyggelse bör få förekomma inom synhåll från sjön.

Källor: 101, 103, 1046, 1070, 1083, 1086, 1106, 1108

67:05:klass III, se 100:03

68:01:klass I, Lilla Karlsö, EKSTA

Ornitologisk beskrivning: Klippö i havet med fågelberg i de branta stupen, i övrigt hedartad vegetation. Gamla kraftiga lövträd finns i rasbranterna.

40-45 fågelarter häckar, mest bekant är sillgrisslor (1 000 par), och tordmular (500 par). Det finns också ejder (300 par) och gråtrut (700 par) i större antal. De två senare arterna följs åt som häckfåglar, inte bara på Gotland. Vissa år finns en stor skrattmåskoloni i myren, växlande i antal bl a beroende på vattenståndet i myren vid häckningens början. Antalet par här ovan och i det följande bygger till stor del på den inventering av öns fågelliv, som 1973 utfördes av Annacatrin och Björn Hjernqvist.

Av övriga häckfåglar märks skärpiplärka 15-20 par, tillsammans med Stora Karlsö de största förekomsterna på Gotland, tobisgrissla ca 15 par, korp och vissa år tornfalk. Hussvalor häckar i bergsbranterna.

Tidigare häckade pilgrimsfalk. Här fanns också länge Sveriges största koloni havstrut (upp till 75 par, idag reducerad till ungefär hälften).

Under vintern är ön tillhåll för bl a havsörn, kungsörn, skärsnäppa, vittrut och storskarv, den senare synnerligen talrik. Förmodligen är ön den största övervintringsplatsen i Östersjön för skarvar.

Motivering för klass I: L och St Karlsö är Östersjöns enda fågelberg.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Ön utgör naturreservat med särskilda skötselföreskrifter.

Källor: 7, 37, 41, 59, 67, 71, 74, 78, 79, 98, 99, 102, 123, 145, 150, 152, 172, 174, 191, 199, 204, 209, 221, 230, 232, 233, 234, 251, 1044, 1046, 1050, 1064, 1075

68:02:klass I, Stora Karlsö, EKSTA

Ornitologisk beskrivning: Liksom Lilla Karlsö en klippö i havet med fågelberg i de branta stupen, men till skillnad från på Lilla ön är de hedartade områdena här under igenväxning, huvudsakligen med enbuskar, p g a upphört bete. Även lummiga lövskogspartier förekommer här.

Den annorlunda vegetationen, öns större areal och troligen också betydligt större ornitologisk bevakning har resulterat i att ungefär dubbelt så många häckfågelarter som på L Karlsö rapporterats härifrån, ca 80 arter. Sammanlagt har cirka 230 olika fågelarter rapporterats från ön (det högsta antalet på någon lokal på Gotland).

Sillgrisslornas och tordmularnas antal uppgår här till cirka

28 000 respektive cirka 3 000 individer.

Bland övriga häckfåglar märks stora trut- och ejderkolonier, tobisgrisslor, korp, höksångare, lundsångare, rosenfink (10-15 par rapporterade 1972), mindre flugsnappare; tidigare pilgrimsfalk (in på 1960-talet).

Rariteter har påträffats i en utsträckning som i landet överträffas endast av de stora flyttfågelstationerna. De kan exemplifieras med ismås, svarthuvad mås, berguv, svart stork, svarthakad buskskvätta, toppskarv, brandkronad kungsfågel, dvärgsparv, skrikörn och nu senast ökennattskärre (1972, det första fyndet för norra Europa under detta sekel).

Motivering för klass I: Fågelberg, häck- och rastplats av stor betydelse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Ön är naturreservat och skötsel föreskrifter är utarbetade.

Källor: 51, 52, 53, 55, 57, 59, 68, 104, 106, 151, 191, 221

68:03:klass III, se 100:03

68:04:klass I, Sproge - Eksta-kusten, EKSTA /SPROGE/

Ornitologisk beskrivning: Strandängar vid långgrund kust med en del små holmar nära stranden och från havet avsnörda vikar och vätar med art- och individrikt fågelliv större delen av året.

Här återinvandrade skärfläcken i slutet av 1940-talet efter att ha saknats på Gotland sedan 1850-talet. Stammen av skärfläcka är här idag troligen den största på Gotland (och en av de största i landet). Grågås, sydlig kärrsnäppa, brushane, rödspov m fl hör till faunan.

Stora flockar änder och gäss samt art- och individrika flockar vadare ses rasta. Vintertid är lokalen uppehållsplats för bl a stor-skarv och havsörn.

Motivering för klass I: Som rastplats, särskilt för vadare, utgör området en av de viktigare lokalerna i Östersjöområdet, som en länk i en kedja av stora rastplatser för genomflyttande fåglar.

Störningskänslighet: Badning i områdets centrala delar och bebyggelse i området eller i anslutning till detta medför störningar för både häckande och rastande fåglar.

Kommentar: Fortsatt bete på strandängarna är önskvärt. Badning eller militär aktivitet bör inte förekomma inom området. Uppförande av fågeltorn föreslås i strandskogskanten.

Källor: 101, 106, 191, 216, 218, 243, 248, 1015, 1034, 1046, 1093, 1106, 1108

68:05:klass III, se 100:02

69:01:klass III, se 100:03

70:01:klass III, se 100:03

70:01

71:01:klass III, se 100:03

71:01,71:02

71:02:klass III, se 100:01

72:01:klass II, se 64:01

72:01

73:01:klass II, se 64:01

73:02:klass II, Stångaån, STÅNGA /LYE/

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en cirka 2 km lång slingrande å, delvis forsande, från Lillrone till Ungbåtels. Här är en årsvis uppehållsplats för 5-10 strömstarar vintertid, en av de betydelsefullaste lokalerna för arten på ön.

I bäckravinens frodiga grönska finns en rik fågelfauna, bl a skedde här den första häckningen av turkduva på Gotland (1965).

Motivering för klass II: Betydande övervintringsplats för strömstare.

Kommentar: Största fågelrikedomen fås genom att inga röjningar av snår sker utmed ån. Viktigt att vattnet ej förorenas.

Källor: 101, 116, 1046, 1106

74:01:klass II, Lyträsk, LYE

Ornitologisk beskrivning: I utkanten av f d Lausmyr har genom ofullständig dränering och annan markbeskaffenhet uppkommit en lämplig biotop för två särskilt skyddsvärda fågelarter, brushane och rödspov, som häckar här. Upp till 30 spelande hanar har iakttagits på brushanarnas spelplats.

Motivering för klass II: Se ovan.

Kommentar: Dikning och skogsplantering har diskuterats i området. Detta kommer att medföra att den för ovannämnda fåglar lämpliga biotopen förändras så att de inte vidare kan häcka där.

Källor: 1046, 1048

75:01:klass I, Lausvik, LAU /ALSKOG/NÄR/

Ornitologisk beskrivning: Vidsträckta kreatursbetade strandängar och mycket långgrund halvmillång havsvik. Här är häckplats för ett betydande antal fåglar, bl a skärfläcka, rödspov, sydlig kärrsnäppa, brushane och sydlig gulärla.

Som rastplats för änder och vadare saknar Lausvik motstycke på Gotland. Så har exempelvis flockar av följande storleksordning uppehållit sig inom området: myrspov 400 (på våren då arktiska vadare rastar sällsynt i landet), mindre sångsvan 180, 185, 245 etc olika år, (de högsta siffrorna för denna sällsynta art i landet), jätteflockar av änder och vadare, upp till 3 000 ex samtidigt, särskilt stora flockar av gravand och strandskata.

Bland rariteter kan nämnas jaktfalk och tereksnäppa.

Motivering för klass I: Området kan räknas till de främsta fågelstränderna i Norden.

Störningskänslighet: Störande på fågellivet är fältskjutningar ut i viken på hösten, intensivt bad- och friluftsliv, camping etc.

Kommentar: Någon expansion av befintligt bad och fritidsbebyggelse bör inte få äga rum om man vill bevara det rika fågellivet. Det är önskvärt med fortsatt betesgång som f n.

Källor: 26, 55, 93, 95, 101, 104, 106, 111, 112, 191, 216, 218, 243, 1046, 1062, 1093, 1106, 1108

76:01:klass III, se 100:03

76:01

77:01:klass III, se 100:02

77:01,77:02

77:02:klass III, se 100:03

78:01:klass III, se 100:01

78:01

79:01:klass II, Hummelbosholm och Bandlundviken, BURS /RONE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar dels den låga gräsklädda halvön och dels den grunda viken med dess stränder norr därom.

Området har främst utmärkts som en rastplats, bl a har upp till 500 vitkindade gäss, 300 grågäss, flockar av trana, mindre sångsvan samt pilgrimsfalk, smalnäbbad simsnäppa, sandlöpare och salskrake rapporterats iakttaga.

Brushane, skärfläcka, knölsvan och skrattnås tillhör häckfaunan.

Motivering för klass II: God rast- och häckplats.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Större delen av området är fågelskyddsområde med särskilda bestämmelser. Byggande av ett planerat litet fågeltorn ute på udden bör förverkligas.

Källor: 95, 99, 101, 102, 112, 191, 216, 218, 243, 1010, 1032, 1044, 1046, 1108

80:01:klass III, se 100:02

80:02:klass I, Närsholmen och Austerviken, NÄR

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar halvön Närsholmen och den grunda Austerviken med strandängar norr därom. Området har stora likheter med Faludden, både beträffande natur och fågelliv. Skärfläcka, rödspov, brushane och sydlig kärrsnäppa häckar också här bland åtskilliga änder och vadare. Av rastande fåglar märks rödhuvad törnskata, praktejder (årsviss flera år), härfågel, glada, stora flockar änder vintertid m m.

Lokalen är riksbekant som häckplats för skärfläcka från 1819 till mitten av 1800-talet. Arten återkom som häckfågel hundra år senare.

Motivering för klass I: Området har i betydelse för strandfåglarna jämförts med Grötlingboud, Lausvik, Faludden och Eksta-Sproge-kusten (Stolt 1971).

Störningskänslighet: Bilåkning på befintliga vägar verkar troligen ej störande på fågellivet.

Skarpskjutning under fåglarnas häckningstid, som förekommit bör ej fortsätta.

Kommentar: Det är önskvärt att betet fortsätter som hittills.

Källor: 99, 101, 102, 104, 106, 111, 112, 132, 209, 213, 218, 1046, 1105, 1106, 1107, 1108, 1121

80:03:klass III, se 100:02

81:01:klass I, Kusten från Sandskallen till Laxskär samt ett skogsområde från Kvännakershamn till Nisseviken, HABLINGBO /SILTE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar dels kusten med vikar och skär från Sandskallen till Laxskär och dels ett skogsområde med agmyrar, våtar och sankmarker mellan Kvännakershamn och Nisseviken.

Området har karaktären av ödemark och är inte mycket besökt men har visat sig ha stora ornitologiska kvaliteter. Förutsättningarna härför är bl a områdets egenskap av sumpig obyggd nära kusten.

Det rika fågellivet vid kusten kan exemplifieras med skärfläcka, brushane och en av de största kolonierna småtärna på Gotland f n.

Skogsmarkerna är huvudområdet för Gotlands (och därmed Sveriges) häckande grågäss, beräknat till upp emot 40 par. Bl a trädhäckande korp och flera par trana tillhör det rika fågellivet i skogen.

Motivering för klass I: Den stora häckförekomsten av grågås är av riksintresse.

Störningskänslighet: Under mars-maj är störningskänsligheten stor hos de på marken ruvande gässen.

Kommentar: Många och stora kalhyggen kommer att verka utarmande på fågellivet.

Källor: 103, 105, 216, 219, 243, 1010, 1034, 1046, 1069, 1093, 1108, 1119

81:02:klass III, se 100:02

81:03:klass I, Tingsvät NV Mjauvikshagen, HABLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en skogsvät, som ligger nära kusten och vars högre växtsamhällen företer stora likheter med Svinmyr, bl a genom agens underordnade roll.

Lokalen har ett rikt sammansatt fågelliv. Här finns en av de större förekomsterna på Gotland av svarthakedopping, skrattnåskoloni, smådopping, knölsvan m fl. Under häckningstid 1972 sågs också dvärgmåås och svarttärna.

Motivering för klass I: Häcklokal med fåglar av riksintresse.

Kommentar: Det bör sättas stopp för fortsatta kalhyggen runt den lilla idylliska skogsväten. (Nyligen fälldes t ex ett bebott bo-träd för korp invid väten under en avverkning.) Fågeltorn föreslås i sydkanten av sjön, där nu ett provisoriskt sådant finns i ett träd.

Källor: 103, 191, 1046, 1060, 1083, 1108

81:04:klass II, Nisseviken och Snabben, HABLINGBO /HAVDHEM/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den långgrunda viken Nisseviken och den långsmala låglänta udden Snabben väster om viken. Området utgör en av Gotlands finaste strandfågellokalerna i klassen närmast under de riktigt stora fågellokalerna.

Skärfläcka, brushane, skäggdopping, knölsvan (3 par) tillhör de cirka 25 arterna häckande strandfåglar. Snatterand har ett par år observerats under häcktid.

Området är en betydande rastplats för vadare och änder, vilket kan exemplifieras med iakttagna 50 storspov, 150 kärrsnäppa, 60 myrspov, 12 småspov, 60 brushane och 175 vitkindad gås.

Motivering för klass II: Häck- och rastplats för fåglar av länsintresse.

Störningskänslighet: Inre delen av viken och strandängarna mellan vägen och viken bör ej beträdas under sommartid.

Kommentar: Det är viktigt att bevara en rik och levande natur i ett fritidsområde som här. Inga fler fritidshus bör tillåtas på Snabben eller kring Tingsvät.

Källor: 67, 101, 191, 216, 218, 242, 1010, 1024, 1083, 1093, 1099, 1108

82:01:klass I och 85:02:klass I, Dammar SV Lingvide och S Antarve,
HAVDHEM /EKE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar lertag för det numera nerbrunna tegelbruket i Havdhem (Västra mörgelgraven), dels de äldsta och mest igenväxta vid tegelbruket och dels de senast använda lertagen vid Antarve (lokal 85:02). Området är ett av de viktigaste för svarthakedopping på Gotland med häckning åtminstone sedan 30 år tillbaka av upp emot 10 par. Smådopping har häckat vid ett par tillfällen. Den första häckningen av pungmes skedde här 1973. Under senare år har kärrsångare och rosenfink observerats flera gånger.

Motivering för klass I: Häckplats för bl a svarthakedopping, smådopping och pungmes.

Kommentar: Det bör göras en översyn av gällande fridlysningsbestämmelser (otillräckligt skydd mot jakt, som nu sker strax utanför reservatsgränsen vilken nu går vid dammkanten). Tendensen att använda dammarna som soptippar bör snarast stävjas.

Källor: 10, 99, 103, 104, 111, 191, 1044, 1046, 1078, 1083, 1099

83:01:klass III, se 100:03

83:01

84:01:klass III, se 100:03

84:02:klass III, se 100:03

84:03:klass III, se 100:02

84:04:klass II, Getorskar och Langård, RONE

Ornitologisk beskrivning: Här finns en koncentration av häckande vadare och tärnor såsom silvertärna, småtärna, roskarl och många par större strandpipare. Det är, som Stolt (1971) framhåller, arter som tillhör de kortbetade och vegetationsfattiga öppna strandområdena, en biotoptyp och fågelsammansättning som ser ut att bli allt sparsammare i våra dar till följd av igenväxning i samband med minskad betesgång.

Motivering för klass II: Se ovan.

Kommentar: Fortsatt bete är nödvändigt om man vill behålla den nuvarande rika och intressanta fågelfaunan.

Källor: 218, 1017, 1024, 1046

84:05:klass I, Sigdesholm, RONE

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en busk- och vegetationsrik liten ö nära stranden med en art- och individrik fågelfauna, cirka 30 arter häckfåglar.

Skärfläckan som bosatte sig här redan 1949 har tidvis saknats på holmen, men häckade 1973 med 25 par, en av de större kolonierna på Gotland. Brushane, grågås, sydlig kärrsnäppa, småtärna och roskarl tillhör de övriga häckfåglarna.

Motivering för klass I: Häckfåglar av riksintresse.

Störningskänslighet: För täta och för långa besök bör inte förekomma under häckningstid.

Skötselåtgärder: Holmen kan även i fortsättningen brukas som f n.

Källor: 191, 218, 1024, 1046, 1083

84:06:klass I, 84:07:klass I och 84:08:klass I, Austergrund, Koggen och Ytterholmen, RONE

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den vidsträckta gräsbevuxna Ytterholmen, den lilla vegetationsrika ön Koggen samt omgivande skär.

Ytterholmen är en av tre stora uppehållsplatser för de rastande vitkindade gässen under deras överflygning av Östersjön. Holmen är också av allt att döma huvuduppehållsplats för ruggande grågäss i hela östersjöområdet. Maximiantalet gäss torde röra sig om tal i storleksordningen 3 000 ex av vardera arten, således den viktigaste av alla gåslokalerna på Gotland.

På Koggen har upp till 20 par grågäss häckat men är nu genom störningar nere i samma antal som 1909, 3-4 par (trots att arten ökat kraftigt på Gotland under senare årtionden).

Motivering för klass I: Synnerligen betydelsefull rast- och ruggningsplats för gäss.

Störningskänslighet: På Ytterholmen är störningskänsligheten störst i mars-april, juni och oktober under de rastande gässens uppehåll där och på Koggen under mars-maj under grågässens ruvningstid.

Kommentar: Fortsatt bete är önskvärt på Ytterholmen då det torde vara en förutsättning för gässens rastning och bete där.

Källor: 4, 8, 9, 64, 67, 98, 105, 127, 130, 141, 172, 191, 209, 243, 246, 1024, 1044, 1046, 1092

85:01:klass III, se 100:03

85:02:klass I, se 82:01

85:03:klass III, se 100:02

85:04:klass II, se 87:02

85:05:klass II, Hedområde N Djaupkrok, EKE /RONE/

Ornitologisk beskrivning: Området utgör en öppen tidvis fuktrik hedmark på mörkligt underlag. Den sydliga ljungpiparen har här en nyupptäckt häckplats.

Motivering för klass II: Se ovan.

Kommentar: Fortsatt bete är sannolikt nödvändigt för att biotopen skall behålla sin öppna karaktär.

Källor: 1049

86:01:klass II, Stora Däppan, NÄS

Ornitologisk beskrivning: Mycket grund, vegetationsfattig våtmark i öppet strandlandskap. Lokalen har dragningskraft på strandfåglar genom sin belägenhet och utformning. Ett koncentrerat fågelliv råder här jämfört med de omgivande markerna. Bland fåglarna märks skedand, årta, kricka, knölsvan och skärfläcka.

Motivering för klass II: God häckplats för strandfåglar.

Störningskänslighet: Stränderna och ängarna runt sjön bör inte beträdas i onödan under fåglarnas häcktid.

Kommentar: Fortsatt bete är önskvärt. Fritidsbebyggelse bör ej lokaliseras närmare Stora Däppan än f n. Upplysningsskyltar om det rika fågellivet med vädjan om försiktighet torde vara en lämplig åtgärd med tanke på fritidsområdet i norr. (Jämför lokal 91:05 där sådan skylt satts upp med gott resultat.)

Källor: 216, 218, 1046

86:02:klass III, se 100:02

86:03:klass I och 86:04:klass I, Sydvästra och södra stranden av Näsudden, Storgrunn och Lillgrunn samt Flisen, NÄS

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar den sydvästra och södra strandremsan av den stora udden Näsudden samt de små öarna Storgrunn, Lillgrunn och Flisen (Näsrevet) (lokal 86:04). De senare är jämte Bodudd djurskyddsområden, främst avsett som skydd för rastande och häckande grågäss. Området är också sedan gammalt känt som ett gott tillhåll för sälar, förutom gråsäl och knubbsäl även vikare (Norrén 1959). Del av området har 1970 föreslagits som sälskyddsområde.

Upp till 1500 ruggande grågäss har inräknats i området - det efter Rone holmar troligen viktigaste ruggningsområdet i Östersjön. Vitkindade gäss har iakttagits rasta i flockar upp till 500 ex.

Näsudden är den enda kända sträckfågellokalen av betydelse på Gotland. Förutsättningarna härför är belägenheten på södra delen av ön med linjeledande verkan i sydväst - väst, d v s i de flesta av de passerande fåglarnas flyttningsriktning. Under en försöksperiod, omfattande ett 40-tal observationstillfällen, har cirka 60 000 fåglar registrerats här. Tvekan inför överflygningen av havet får många fåglar att temporärt avbryta flygning och slå ner i buskar och träd och på marken. Stora flockar av bl a tättingar och duvor samlas på så sätt. Det är viktigt att fåglarna kan beredas en viss fristad inför överflygningen av havet. Ett exakt avgränsat område som erfordras är svårt att fastställa. Det här angivna får betraktas som ett minimum.

Av häckfåglar kan nämnas grågås, skräntärna (upp till 7 par), knölsvan och skrattmåskolonier.

Motivering för klass I: Viktigt sträck- och ruggningsområde i Östersjön.

Kommentar: Någon vidare lokalisering av fritidsbebyggelse bör inte få förekomma inom området.

Källor: 111, 191, 216, 219, 243, 1010, 1024, 1038, 1046, 215, 1062, 1074, 1107, 1108, 1119

86:05:klass III, se 100:02

86:06:klass I, Det inre av Burgsviken med innanförliggande strandområden, NÄS /FIDE/GRÖTLINGBO/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar det inre sankastandområdet norr om Fidenäs samt den inre delen av Burgsviken jämte angränsande strandremsor.

En koncentrerad häckfågelfauna finns på Storården och i innersta delen av viken, bl a med skrattnåskolonier, roskarlar och skärfläcka.

Främst är lokalen en rastlokal av rang för ånder och vadare. Följande kan anföras som belysning av lokalens betydelse: 300 kustpipare maj 1966 (sällsynt med så stora flockar arktiska vadare på våren i Sverige), 500 grågåsar juli 1973, 75 mindre sångsvan mars 1973 (en av de större flockarna på ön och i landet), 2 rödhuvad dykand mars 1973 (endast en gång tidigare anträffad på Gotland).

Motivering för klass I: Rastplats av riksintresse.

Störningskänslighet: Båttrafik genom de rastande flockarna bör undvikas i största möjliga utsträckning.

Kommentar: Markägarna har 1954 frivilligt fridlyst viken från jakt p g a dess stora fågelrikedom och betydelse som rastplats.

Ingen ytterligare bebyggelse bör få uppföras längs stränderna. Någon dränering av sankängarna i norr bör inte äga rum. Det är viktigt att vattnet i viken ej förorenas eftersom så stora fågelflockar uppehåller sig där.

Källor: 95, 218, 1010, 1016, 1021, 1046, 1062, 1078, 1083, 1108

87:01:klass III, se 100:03

87:02:klass II och 85:04:klass II, Sydvästra stranden av Gansviken, norra delen av Grötlingboudt samt Petsarvegrunn, GRÖTLINGBO /EKE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar stränder kring den mycket långgrunda havsviken Gansviken och det lilla skäret Petsarvegrunn (lokal 85:04) samt norra delen av Grötlingboudt.

Inom området häckar bl a grågås och mindre strandpipare. Stundom rastar här stora flockar sjöfågel. En sommar uppehöll sig en flamingo i viken.

Motivering för klass II: Rast- och häckplats enligt ovan.

Källor: 122, 218, 1046

87:03:klass I och 87:04:klass I, Grötlingboholme samt södra delen av Grötlingboudt med utanförliggande småöar, GRÖTLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar dels södra delen av Grötlingboudt inklusive de små öarna Dorvgrunn, Utården, Sandården, Tuttar m fl och dels Grötlingboholme.

Området ingår i Rone-holmar-området som alternativ rastplats för stora mängder vitkindade gäss och grågäss, speciellt på Grötlingboholme, men också på de små holmarna i söder. På de senare har t ex setts 700 vitkindade gäss och mellan 400 och 500 grågäss.

Den södra delen av Grötlingboudt med småöarna är synnerligen fågelrik med stora kolonier skrattnås, tidigare de största kolonierna skärfläcka på Gotland, häckande sydlig kärrsnäppa, kentsk tärna (den andra häckningen på Gotland) m m.

Motivering för klass I: Betydande rastplats för gäss, rikt häckområde.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Naturreservat har bildats i de östra delarna av området.

Källor: 9, 106, 138, 191, 216, 218, 1040, 1044, 1046, 1052, 1078, 1083, 1093, 1108, 1114

87:05:klass II, Roes grustag, GRÖTLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av ett numera avslutat grustag, där några branta grusbankar kvarstår. I dessa går smala stråk av finkornig sand i bankarnas övre del. Förbipasserande back-svalor har funnit sanden vara av lämplig beskaffenhet och grävt bohålor här. Upp till ett 20-tal par har årligen häckat under 1970-talet.

Motivering för klass II: Sandbrinkar med sand av lämplig kornstorlek för backsvalor saknas så gott som helt på Gotland, varför arten är mycket sällsynt på ön. Det är viktigt att en lokal som denna fredas, så att en gotländsk stam backsvalor bildas. Det har visat sig att de sedan kan sprida sig och bosätta sig i trakten och då inte ha fullt så höga krav på biotopen. Häckning är t ex känd från torvtak, mellan stenblock i broar, i sågspånsupplag, gamla komposthögar o d.

Kommentar: Någon vidare täkt bör ej förekomma.

Källor: 111, 1021, 1046, 1078

87:06:klass III, se 100:02

88:01:klass I, 88:03:klass I, 88:05:klass I och 89:03:klass I, Lövområden vid Anderse, Odvalds, Björklunda och Öja k:a, FIDE /ÖJA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar det nästan sammanhängande, 6 km långa lövområdet som går från Fidenäs till Öja kyrka mellan de båda länsvägarna 142 och 504. Trädskiktet domineras av björk, och buskskiktet är på sina ställen rikt utvecklat av vildmarkskaraktär, något som är gynnsamt för ett rikt differentierat djurliv.

Fågelfaunans lövskogsarter, som utgörs av sångare, flugsnappare, nötväcka, blåmes, hackspettar, ugglor m fl, är här rikt representerade såväl art- som individmässigt.

Området har attraherat sällsynta fåglar att rasta och/eller häcka, som mindre flugsnappare (första fyndet på ön), härfågel, blåkråka, stenknäck, rosenfink och sommargylling (årsvisst en följd av år).

Kattuggla förekommer i 4-5 par (det tätaste beståndet på Gotland), halsbandsflugsnappare och näktergal synnerligen talrikt i optimala biotoper. En icke obetydlig del av den i Norden isolerade gotlandspopulationen av halsbandsflugsnappare torde häcka inom området.

Motivering för klass I: Sammanhängande lövskogsområden är en i världen allt mer försvinnande biotop med en i viss mån speciell fauna.

Kommentar: Ingen tätare bebyggelse bör uppföras i området och ingen avverkning eller röjning ske om man vill bevara den rika lövskogsfaunan.

Källor: 50, 67, 104, 191, 1016, 1021, 1046

88:02:klass II, Tuviken, FIDE

Ornitologisk beskrivning: Liten insjö av eutrof karaktär med bl a yppig bladvass. Sjön är delvis omgiven av barrskog, delvis gränsar den till betesmarker och strandängar.

Fåglar som häckar i och vid sjön är bl a svarthakedopping, rörhöna, vattenrall, och under häckningstid är även snatterand iakttagen. På strandängarna häckar bl a skärfläcka och rastar bl a flockar av grågås.

Motivering för klass II: Häckfauna av länsintresse.

Källor: 103, 104, 111, 216, 218, 243, 1021, 1046, 1093, 1108

88:03:klass I, se 88:01

88:04:klass III, se 100:02

88:05:klass I, se 88:01

89:01:klass II, Skär, vassfält och strandäng vid fyren Burgsvik nedre, ÖJA

Ornitologisk beskrivning: Lokalen består av små skär nära stranden, ett med en liten fyr på, samt vassfält och en sank strandäng i anslutning till skären. I området har etablerats ett rikt fågelliv med skrattnåskoloni, häckande knölsvan, sävsparv, rörsångare, änder och vadare.

Motivering för klass II: Rik häcklokal för sjöfågel.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Någon form av skydd mot det påträngande rörliga friluftslivet har under senare år efterlysts av naturintresserade orsbor. En lämplig form för skydd av denna typ av lokaler är eventuellt uppsättande av upplysningstavlor om fågellivet med vädjan om aktsamhet under häktiden. (Jfr lokal 91:05)

Källor: 1024, 1046

89:02:klass II, Austerrum, ÖJA /FIDE/

Ornitologisk beskrivning: Vidsträckt (7 x 2 km) öppet landskap med strandängar, alvar och våtmarker, en landskapstyp som är ganska ovanlig. Fågellivet är också delvis speciellt. Sydlig ljungpipare har här en av sina större förekomster.

Genom områdets ostördhet och öppenhet rastar här bl a flockar av gäss.

I början av 1800-talet släpptes här de första inplanterade raphhönsen ut på ön.

Motivering för klass II: Troligen den största förekomsten av ljungpipare på Gotland. En högre klass har övervägts.

Störningskänslighet: Området är ur ornitologisk synpunkt ej lämpligt som strövområde för en eventuellt kommande tätbebyggelse av fritidshus i anslutning till området.

Kommentar: Bebyggelse eller bilvägar bör inte tillåtas i området om man vill bevara det nuvarande fågellivet.

Källor: 112, 149, 171, 191, 216, 218, 225, 1046, 1082, 1093, 1114

89:03:klass I, se 88:01

89:04:klass III, se 100:02

89:05:klass I och 89:06:klass II, Mjölhatteträsk samt alvar öster därom, ÖJA /VAMLINGBO/

Ornitologisk beskrivning: Området består av den näringsfattiga och grunda insjön och av hedmarkerna öster om sjön. (Lokal 89:06)

I och invid träsket häckar utöver änder, svanar, tärnor och vadarer bl a skärfläcka (intressant inlandshäckning av denna kustfågel) och sydlig ljungpipare.

Genom sin geografiska belägenhet på sydgötland som första större sjö på våren för nordostflyttande fåglar och omvänt på hösten är lokalen en betydande rastplats. Stora skaror svanar, gäss och änder rastar, och rariteter rapporteras, bl a turkduva (1955, den första på Gotland), flamingo, svart stork, turturduva, mindre sångsvan, härfågel och mindre flugsnappare.

Vattennivån i sjön sänktes genom fördjupning av utloppet under 1950-talet. Härigenom spolierades häckningsbetingelserna för skäggdoppingen, som här hade sin största koloni på Gotland, cirka 10 par.

Motivering för klass I (sjön) och II (heden): Betydande rastplats.

Kommentar: Önskvärt att soptippen på heden, där den sällsynta ljungpiparen häckar, ej tillåts fortsätta att expandera på den känsliga hedmarken.

Anm: Tippen är numera, 1978, nerlagd.

Källor: 95, 101, 106, 111, 148, 174, 178, 182, 191, 216, 218, 243, 249, 1016, 1033, 1039, 1043, 1046, 1093, 1108

89:07:klass I, Faludden, Stuckviken och Ytterviken, ÖJA /HAMRA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattas dels av den lagunartade insjön Stuckviken och dels av havsviken omedelbart utanför, Ytterviken, samt halvön Faludden, som präglas av vidsträckta betesmarker och långgrunda stränder.

Rödspov, skärfläcka, sydlig kärrsnäppa, brushane och sydlig ljungpipare häckar på flera lokaler inom området, snatterand och smådopping har under flera år iakttagits i Stuckviken under häckningstid. Dessutom häckar bl a ett stort antal and- och vadarfåglar över hela området.

Faludden är genom sin belägenhet och beskaffenhet en rastlokal av internationell betydelse, både beträffande stora flockar, t ex 2 000 vitkindade gäss (april 1973), flockar grågäss, prutgäss, änder, svanar, vadare och sällsyntheter som förirrat sig över havet, t ex blåkindad biätare (första i Norden), svart stork (senast 1973), dvärgrördrom (enda observationen på Gotland), fjällpipare (enda på ön på 1900-talet), liten flugsnappare (10 ex samtidigt), härfågel, flamingo, vit stork och blåkråka.

Under vintern är lokalen uppehållsplats även för åtskilliga rovfåglar som kungsörn, fjällvråk och havsörn (vid ett tillfälle 7 ex samtidigt).

Motivering för klass I: Troligen en av de mest betydande rastplatserna i Östersjön och tillika häckningsområde av riksintresse.

Störningskänslighet: Hela området är mer eller mindre känsligt under häckningstid genom att fåglarna är utspridda över stora arealer.

Kommentar: Militära aktiviteter bör inte få förekomma inom området, särskilt inte om våren, då fågelrikedomen kan vara mycket stor.

Källor: 15, 16, 55, 84, 89, 95, 99, 101, 106, 112, 182, 183, 191, 197, 216, 218, 220, 221, 243, 1013, 1019, 1021, 1044, 1046, 1053, 1062, 1064, 1093, 1105, 1106, 1108, 1120, 1121

90:01:klass II, Myrar mellan Valar och Västlands, VAMLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar agmyrarna mellan Valar och Västlands, huvudsakligen belägna i lövskog, på Gotland en ovanlig biotopkombination, som är föga undersökt.

I myrarna finns grågås, småfläckig sumphöna, skrattnåskoloni och häckande änder och vadare och i optimal biotop i strandsnåren finns näktergal och många andra tättingar.

Vissa år förekommer knölsvan, tillfälligt har setts jagande pilgrimsfalk och fiskgjuse bl a.

Motivering för klass II: Intressant naturtyp med intressant fågelliv.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Byggande av fler fritidshus i myrens omedelbara närhet kan äventyra häckningen av grågås.

Källor: 10, 191, 219, 1046, 1108

90:02:klass I, Kuststräcka från Killingholm till Kättelvik, VAMLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar strandremsan från Killingholm i norr till Kättelvik i söder, med holmar, öar och skär och söder om Grumpvik även strandskogen.

Den yppiga strandlövskogen söder om Sajviksården är en unik biotop på Gotland, vilket också avspeglas i fågellivet. Här har förekommit observationer av sommargylling, kärrsångare, rosenfink, stenknäck (under häckningsomständigheter), lundsångare, gransångare, näktergal (11 ex sjungande i ett avsnitt) m m.

I områdets norra del påträffades sommaren 1973 bl a svarthakedopping, smådopping, 4 par höksångare, korp, skärfläcka och kentsk tärna (öns enda stora koloni).

I området har också grönfläckig padda påträffats, det enda fyndet i senare tid på Gotland. I området finns också ett tillhåll för säl nära land.

Motivering för klass I: Häckfågelfauna och biotop av riksintresse.

Störningskänslighet: Häckningsskären bör ej onödigtvis besökas under häcktid.

Kommentar: Hela området bör undantagas från bebyggelse och den södra delen (söder om Sajviksård) från avverkning och röjning.

Källor: 10, 58, 95, 103, 106, 216, 218, 243, 1046, 1051, 1062, 1108, 1119

90:03:klass II, se 92:02

90:04:klass I, Honngännaskogen mellan väg 142 och vägen mellan Öja k:a och Hamra k:a, VAMLINGBO /ÖJA/HAMRA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar f d Honngännamyr, f d Halshaga träsk, f d Rörviksträsk och hedarna vid Hundlausar.

Genom sin belägenhet på Gotlands sydligaste del, som är utformad som en halvö, och genom den sankta blandskogen med karaktär av vildmark i en i övrigt agrar bygd verkar området extremt attraherande på en rad ovanliga fåglar. Ett år skedde en unik häckning av två par stäpphök, en art som aldrig tidigare häckat i Norden. Svart stork har iakttagits en längre tid, liksom aftonfalk en sommar. Blåkråka har setts sysselsatt med att samla bomaterial. Jorduggla har under senare år observerats under häckningstid. Vid ett par tillfällen, olika år, sågs icke flygfärdiga ungar av häger, vilket visar att arten häckat här.

Här häckar bl a sydlig ljungpipare, grågås och ett år troligen bivråk (mycket sällsynt som häckfågel på ön). Orre häckade tidigare och här finns många bon av ormvråk.

Motivering för klass I: Häckplats av riksintresse.

Kommentar: För att bevara det märkliga fågellivet bör ytterligare dikningar och större kalhyggen ej utföras. Ingen bebyggelse bör tillåtas i området.

Kalavverkningar skedde i området 1972 varvid många boträd för rovfåglar fälldes. Hormoslyrbesprutning skedde i området 1973.

Källor: 99, 102, 146, 172, 188, 191, 193, 1016, 1021, 1024, 1044, 1046, 1062, 1108, 1128

90:05:klass II och 90:06:klass II, Lingenvät och Smoulvätar NO Muskmyr, VAMLINGBO /SUNDRE/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar de mycket grunda skogsvätarna Lingenvät (90:05) och Smoulvätar (90:06) nordost om Muskmyr.

Exempel på områdets kvalitet är att svarthakedopping häckar, svart stork har påträffats och flockar av mindre sångsvan har rastat. I övrigt häckar och rastar vadarfåglar i denna skyddade miljö. Området är även en stor yngelplats för åkergroda.

Motivering för klass II: Intressant häck- och rastplats.

Kommentar: Fortsatt skötsel bör ske som f n. Inga kalhyggen bör förekomma närmast vätarna.

Källor: 101, 1046, 1062, 1108

90:07:klass II, Kvännmyr, VAMLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en liten barrskogsomgiven agmyr nära kusten. Här har sedan gammalt funnits svarthakedopping (f n utgången). Här finns grågås, och vintertid är området jaktmark för bl a kungsörn. Myrens skrattnåskoloni har uppvisat intressanta fluktuationer.

Motivering för klass II: Se ovan.

Kommentar: Återställande av det en gång fördjupade utloppet till ursprunglig nivå skulle troligen medföra en positiv inverkan på myrens fågelliv, som en gång räknades till de finaste på Gotland på en liten lokal. Det geografiska läget är gynnsamt, invid kusten i fåglarnas sträckväg.

Källor: 103, 174, 218, 1016, 1041, 1046, 1060, 1062, 1101, 1108, 1128

90:08:klass III: se 100:02

90:09:klass I, Heligholmen, VAMLINGBO

Ornitologisk beskrivning: Lokalen utgörs av en liten gräsklädd ö med delvis klippiga stränder. Ön är synnerligen fågelrik sedan gammalt. F n häckar en av de största kolonierna i landet av den östliga silltruten, omkring 300 par. Vissa år finns här en stor koloni silvertärna, troligen den största på Gotland. Skärpiplärka, skräntärna, roskarl, kentsk tärna (1973) och tobisgrissla tillhör också öns fågelfauna. I tobisgrisslans häckterräng har tordmuletts under häckningstid.

Tidigare har pilgrimsfalk häckat. Upp till 200 vitkindade gäss har setts rasta. På vintern är holmen uppehållsplats för storskarvar.

Motivering för klass I: Häckplats av riksintresse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Ändring föreslås i gällande reservatsföreskrifter, så att besöksförbudet för allmänheten förlängs från 1 juli till 15 juli, så att invasionen av badgäster skjuts upp till en tidpunkt då de flesta fågelungar blivit vuxna.

Källor: 67, 74, 98, 150, 172, 174, 183, 191, 213, 218, 1024, 1046, 1106

91:01:klass II, se 92:02

91:02:klass III, se 100:03

91:03:klass III, se 100:02

91:04:klass I, Raude hunden, HAMRA

Ornitologisk beskrivning: Lokalen avser det steniga Hamra-skäret beläget vid undervattengrunden Raude hunden cirka 2 km från kusten.

Skäret är häckplats för bl a skräntärna sedan gammalt, viktigt tillhåll för säl och den största uppehållsplatsen för storskarvar vintertid på södra Gotland.

Motivering för klass I: Sydgotlands viktigaste övervintringsplats för skarvar och sälar.

Kommentar: Ingen skarpskjutning bör få äga rum mot ön.

Källor: 98, 1021, 1046, 1108

91:05:klass II, Sallmundsudd och lövområde vid Sallmunds, HAMRA

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar två delar, som ligger intill varandra och har skilda karaktärer. Dels är det en udde i havet, Sallmundsudd med angränsande strandängar med en liten fin strandfågel-fauna och dels är det ett yppigt lövområde, som genom sitt läge vid havet på Gotlands sydosthorn och sin beskaffenhet med rik lövträds-, busk- och örtvegetation, är mycket rik på sångfåglar och andra tättingar.

Det koncentrerade fågellivet vid udden består bl a av en koloni silvertärna, 3-4 par roskarl, skärfläcka vissa år, sydlig kärrsnäppa, ängspiplärka och småtärna.

I lövängarna kan man samtidigt få höra rosenfink (flerårig häckning), kärrsångare (upp till 3-4 ex samtidigt), sommargylling, näktergal, kornknarr m m. Tidigare har råka häckat här, troligen den största kolonin på Gotland. Den upphörde på 1950-talet efter förföljelse.

Motivering för klass II: Betydande häcklokal, både för strand- och lövskogsfåglar.

Kommentar: Besöksfrekvensen av badgäster från angränsande badstrand ökade i början av 1970-talet så att störningar uppstod på fågellivet vid udden. Reservatsbildning eller annan form av fridlysning för att skydda fågellivet övervägdes av markägaren. Ett anslag med en vädjan till allmänheten uppsattes i stället på prov våren 1972 av ungefär följande lydelse: "SALLMUNDSUDD. Välkommen till Sallmundsudd, en bit gotländsk kust med strandfåglar som roskarl, rödbena, silvertärna, småtärna, ejder och ibland brushane och skärfläcka. - Var vänliga gå inte ut på strandängen mellan vägen och stranden under häckningstid, särskilt inte i maj-juni, då det finns bon med ägg och ungar på marken. Från vägen kan fåglarna iakttagas utan att de i allmänhet

blir störda. Håll hundarna kopplade! MARKÄGAREN." Anslaget med vädjan har visat sig ha en förbluffande verkan i positiv riktning. Det verkar som om en vädjan respekteras mer än ett förbud.

Kommentar: Fördelaktigt för fågellivet om ingen bebyggelse, större avverkning eller röjning sker inom området.

Källor: 67, 102, 136, 191, 216, 218, 1016, 1021, 1046, 1078, 1118, 1128, 1130

91:06:klass III, se 100:01

91:07:klass II, Rums, HAMRA

Ornitologisk beskrivning: Lokalen omfattar lövträdsdungar och ett älggräsbeväxt fält. Detta lilla område har genom sin beskaffenhet och sitt geografiska läge år efter år attraherat en rad sångfåglar som kärrsångare, näktergal, gulsångare, rosenfink och lundsångare.

Motivering för klass II: Rik sångfågellokal.

Kommentar: Ingen bebyggelse, röjning eller avverkning bör förekomma i området.

Källor: 1046, 1053, 1108

92:01:klass III, se 100:02

92:02:klass II, 92:04:klass II, 90:03:klass II och 91:01:klass II, Alvar och hedmark på Sudret, SUNDRE /VAMLINGBO/HAMRA/

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar lokalerna 90:03, 91:01, 92:02 och 92:04 och utgörs av ursprunglig alvarmark med enstaka våtar och andra vattensamlingar om vårarna. Enbuskarna dominerar den högre växtligheten. Våtmarkerna attraherar måsfåglar och vadare, främst sydlig ljungpipare, att häcka på hedarna. Området utgör också en framträdande lokal för rastande flyttfåglar. 1973 iakttogs exempelvis på de två södra lokalerna turturduva, aftonfalk, tofslärka och tidigare år bl a sommargylling.

Motivering för klass II: Rast- och häckplats enligt ovan.

Kommentar: Ingen bebyggelse bör tillåtas i områdena.

Källor: 104, 1014, 1046, 1108

92:03:klass I, Muskmyr, SUNDRE /VAMLINGBO/

Ornitologisk beskrivning: Myrens belägenhet vid Gotlands sydspets - med kraftig ö-effektverkan på fåglarna, särskilt på våren - och som den enda egentliga myren där, har så långt man har kunnat följa den svenska ornitologins historia tillbaka visat sig ha stark dragningskraft på fåglar från kontinenten, särskilt från öster. Det har medfört att nya fåglar för Gotland, Sverige eller Norden här har gjort sin första bosättning, exempelvis svarthakedopping, dvärgmå, skrattnå, ängshök och sydlig ljungpipare.

Några av pionjärfåglarna häckar ännu, t ex svarthakedopping efter minst 150 år, i övrigt grågås, trädhäkning av silltrut, övernattnings av stora flockar stare, rastande flockar trana före avfärden över havet, jagande aftonfalk, brun glada, skrikörn m fl rovfåglar, övervintring av kungsörn m m.

Motivering för klass I: Område av internationellt ornitologiskt intresse.

Störningskänslighet: Se nedan.

Kommentar: Naturreservat är under bildande. Ett mindre fågeltorn föreslås söder om myren för att lokalisera besökandeströmmen dit och samtidigt erbjuda besökarna en bättre utsikt över området på det fågelrikaste stället.

Källor: 10, 20, 21, 25, 58, 67, 73, 74, 97, 99, 101, 102, 103, 111, 130, 131, 136, 152, 159, 172, 174, 179, 191, 197, 212, 213, 218, 250, 1011, 1014, 1016, 1021, 1024, 1044, 1046, 1051, 1062, 1070, 1099, 1105, 1108, 1114, 1121

92:04:klass II, se 92:02

92:05:klass I, Hoburgen, SUNDRE

Ornitologisk beskrivning: Området omfattar bergsklinten Hoburgen och den flacka kusten och strandängarna och busk- och lundmarkerna österut till Barshageudd.

Det är främst som flyttfågellokal som området är riksbekant, även med nya arter för landet som träksångare, *Locustella lanceolata* (TEMM.). Härifrån har rapporterats rariteter som vattensångare, prakt-ejder, tereksnäppa, brun glada, årsviss förekomst av turturduva, sommargylling, lundsångare och mindre flugsnappare. Området är en betydande jaktmark för såväl flyttande som övervintrande rovfåglar.

Betydelsefullast är området för de stora skarorna av mer allmänna arter som på sin väg över havet till och från Gotland här har en viktig anhalt. Dagsträckande fåglar är om hösten av storleksordningen upp till 2 000 fåglar per dag.

Bland häckfåglar inom området kan nämnas höksångare, sydlig gulärta, tornfalk, korp och tidigare pilgrimsfalk.

Motivering för klass I: Flyttfågelmarker av riksintresse.

Kommentar: Området bör även i fortsättningen brukas som f n.

Källor: 10, 67, 101, 102, 104, 106, 158, 218, 224, 243, 1024, 1045, 1046, 1062, 1099, 1108, 1119

92:06:klass III, se 100:02

100:01:klass III, Diverse våtmarker

Ornitologisk beskrivning: Småmyrar, våtar, små träsk, f d myrar, bäckar och åar.

De smärre våtmarkerna etc utgör dels tillhåll för sjöfågel, groddjur, kräldjur - bl a många gotlandsvarianter av snokarna -, fiskar, insekter m m och dels jaktmark och näringskälla för en rad andra fåglar, däggdjur etc.

Motivering för klass III: Tillgången på ett sötvatten, även om vattensamlingen är liten, kan vara mycket viktig för djurlivet i en i övrigt torr trakt.

Störningskänslighet: I allmänhet mindre uttalad.

Kommentar: Utdikningar och uträtningar bör i det längsta undvikas även för små vatten.

100:02:klass III, Diverse kustavsnitt

Ornitologisk beskrivning: Skilda kustavsnitt med mindre rikt fågelliv.

Motivering för klass III: Den yttersta kustzonen och det grunda vattnet närmast land utgör förutsättningen för en mängd av våra vanliga ånders, vadares och måsars existens.

Ett bortfall av en enstaka kuststräcka märks kanske inte så mycket, men sammantaget har hela denna kuststräcka stor betydelse.

Störningskänslighet: Genom den i allmänhet glesa häckningstätheten är områdena mindre störningskänsliga.

100:03:klass III, Diverse ängen och andra lövmarker

Ornitologisk beskrivning: Ängen, hävdade och ohävdade, blandskogar m m.

Lövområdena är mycket rika miljöer som erbjuder de djur som bor där mycket varierande livsbetingelser.

Motivering för klass III: Bland fåglarna förekommer många arter sångare, flugsnappare m m allmänt i lövområden, men mer sparsamt utanför dessa, varför lövområdena sammanlagt är en biotop att bevara, även om förlusten av ett enstaka objekt kanske inte betyder så mycket ur ornitologisk synpunkt.

Det har även utbildats specialister bland de fåglar som nästan endast kan leva i viss slags lövområde, t ex vissa hackspettar och nötväcka.

Störningskänslighet: I allmänhet ringa mot olika mänskliga aktiviteter genom att de flesta fåglarna är håll- eller trädhäckande.

Kommentar: Det är värdefullt för variationen i fågelfaunan att såväl hävdade som ohävdade ängen bevaras.

